

ISSN : 2821-997X (Print)

AMLO STATION

• ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 เมษายน - กันยายน 2566

CONTENTS

สารบัญ
AMLO STATION

ส่วนที่ 1
Leader Talk **2**
นายเทพสุ บวรโชติदारา

ส่วนที่ 2
Editor's Greeting **3**
นางสาวมนต์สินี เห็นพร้อม

ส่วนที่ 3
AMLO Insider **5**

1 ก้าวสำคัญของสำนักงาน ปปง. สู่มาตรฐานการคุ้มครองประชาชน
ส่วนสื่อสารองค์กร สำนักงานเลขานุการกรม

ส่วนที่ 4
AMLO Reviews

- การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงิน
ร้อยเอก วิกร กัทเพ็ญไทย **13**
- การสอบสวนผู้ต้องสงสัยในคดีฟอกเงิน
พันตำรวจโท วิโรจน์ วัลย์รัตน์ **24**
- สิทธิและเสรีภาพของประชาชนกับมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
นายคะนิง จันทรสงเคราะห์ **30**
นางสาววัชรารักษ์ มณีบุษ **39**
- “Megatrends” กับภารกิจของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
พันตำรวจโท ดร. บดินทร์ วิทยาภรณ์ **39**

ส่วนที่ 5
AMLO & More

- การนำ AI และ Digital Transformation ประยุกต์ใช้กับการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน
ตอนที่ 1 มุมมองที่ได้จากทุนพัฒนาข้าราชการ HiPPS#17 **45**
พันตำรวจโท ดร.อุรินทร์ เพชรทอง
- “No Gift Policy” กับวัฒนธรรมการให้ของขวัญ **53**
นายจรรณันต์ ตั้งเจริญสมุทร

LEADER TALK

สารจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

นายเทพสุ บวรโชติการา
เลขาธิการคณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการฟอกเงิน

ปีพุทธศักราช 2566 ผ่านพ้นไป และก้าวเข้าสู่ ปีพุทธศักราช 2567 ผมขอใช้โอกาสนี้ แสดงความขอบคุณอย่างจริงใจต่อเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ได้ทุ่มเท แรงกาย แรงใจ ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความวิริยะอุตสาหะตลอดมา และขอบคุณหน่วยงานภาครัฐต่างๆ องค์กรธุรกิจ องค์กรเอกชน ตลอดจนผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนที่ให้การสนับสนุนการทำงานของสำนักงานป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) ตลอดมา ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ท่านเคารพนับถือโปรดดลบันดาลให้ท่านมีความสุข มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่แข็งแรง มีสติปัญญาที่เข้มแข็งตลอดไป

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา สำนักงาน ปปง. ได้ดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย อย่างจริงจังเพื่อปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพ ทำลายล้างสูง ยกระดับการบูรณาการเพื่อสร้างภาคีเครือข่ายในการบังคับใช้กฎหมาย อย่างต่อเนื่อง มีการยึดและอายัดทรัพย์สินผู้กระทำความผิดส่งเรื่องให้พนักงานอัยการ ยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินเพื่อตัดวงจร อาชญากรรม รวมทั้งส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สิน หรือชดใช้คืนผู้เสียหายมูลค่าหลายหมื่นล้านบาท โดยผมมีความกังวลต่อสถานการณ์ ในปัจจุบันที่มีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของอาชญากรรมทางเทคโนโลยีรวมทั้ง มีการสร้างข่าวปลอมทำให้ประชาชนจำนวนมากตกเป็นเหยื่อและสูญเสียทรัพย์สิน เป็นจำนวนมาก สำนักงาน ปปง. จึงดำเนินการเชิงรุกด้วยการให้ความสำคัญ กับการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ การเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์รวมทั้ง มีการแต่งตั้งทีมโฆษกประจำสำนักงาน ปปง. เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ ประชาชนและเพื่อให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนได้เปิดช่องทาง การร้องเรียน ร้องทุกข์ และแจ้งเบาะแสจากประชาชน ผ่านสายด่วน ปปง. เบอร์โทรศัพท์ 1710

สำนักงาน ปปง. จะยึดมั่นการทำงานบนหลักธรรมาภิบาลและปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตให้ความสำคัญกับการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในทุกรูปแบบ มุ่งเน้นบูรณาการการทำงานอย่างเป็นระบบ พัฒนาองค์ความรู้ ประสิทธิภาพ และความเชี่ยวชาญให้แก่เจ้าหน้าที่เพื่อเพิ่มศักยภาพของหน่วยงานให้พร้อมก้าวทัน เทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งปลูกฝังความมีจิตสาธารณะให้เจ้าหน้าที่เพื่อให้เป็นที่พึ่งและเป็นที่เชื่อมั่น ของประชาชนและสังคมตลอดไป

EDITOR'S GREETING

ภารกิจสำคัญของสำนักงาน ปปง. คือ การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และสิ่งสำคัญในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในทุกรูปแบบอย่างมีประสิทธิภาพนั้น คือ การตรวจจับอาชญากรรมด้วยหลักการทางนิติเศรษฐศาสตร์ ด้วยการตัดมูลเหตุจูงใจและตัดช่องโอกาสในการกระทำผิดเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดประสิทธิภาพ (Efficiency) โดยสิ่งสำคัญประการหนึ่ง คือ การยึดและอายัดทรัพย์สินผู้กระทำผิดมิให้ได้ครอบครองทรัพย์สินที่ได้จากการก่ออาชญากรรม เพื่อตัดโอกาสในการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปก่ออาชญากรรมขึ้นอีก โดยการพิสูจน์ความผิดของอาชญากรต้องเกิดจากกระบวนการรวบรวมและแสวงหาพยานหลักฐาน เพื่อพิสูจน์การกระทำผิดของผู้ต้องสงสัยในคดีฟอกเงิน หากรวบรวมพยานหลักฐานไว้ไม่ดีพอ ศาลอาจยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้กับผู้กระทำผิดตามหลักการยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย (in dubio pro reo) ซึ่งอาจส่งผลให้บังคับใช้กฎหมายไม่บรรลุเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองความสงบสุขให้แก่สังคมได้อย่างแท้จริง

วารสาร AMLO STATION ฉบับประจำปีที 3 ฉบับที่ 2 ในส่วนของบทความวิชาการ AMLO Reviews จึงคัดสรรบทความเกี่ยวกับการรวบรวมและแสวงหาพยานหลักฐาน ได้แก่ “การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีอาชญากรรมฟอกเงิน” “การสอบสวนผู้ต้องสงสัยในคดีฟอกเงิน” “สิทธิและเสรีภาพของประชาชนกับมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน” และบทความเกี่ยวกับการปรับตัวในการทำงานตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลกในเทรนด์ใหม่ “Megatrends” กับภารกิจของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินบทความพิเศษ AMLO & More ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับ “การนำ AI และ Digital Transformation ประยุกต์ใช้กับภารกิจการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน” ที่สะท้อนแนวคิดประสานกับประสบการณ์ที่ได้จากทุนพัฒนาข้าราชการ HiPPS#17 และ “No Gift Policy” กับวัฒนธรรมการให้ของขวัญที่ให้แก่คิดเกี่ยวกับการให้และรับของขวัญเจ้าหน้าที่รัฐไว้อย่างน่าสนใจ ซึ่งยังคงมาตรฐานในการคัดสรรบทความเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน บทความมีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตลอดจนการต่อยอดและแพร่ขยายองค์ความรู้สู่สาธารณชนต่อไป

กองบรรณาธิการวารสาร AMLO STATION ขอขอบคุณผู้เขียนทุกท่านที่ร่วมสร้างองค์ความรู้ผ่านบทความที่ส่งมาเผยแพร่ และขอเชิญชวนทุกท่านร่วมส่งบทความเข้ารับการคัดเลือกเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะกับทางกองบรรณาธิการวารสาร AMLO STATION ในฉบับต่อ ๆ ไป หากผู้อ่านท่านใดมีข้อเสนอแนะประการใด อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพที่ดีขึ้นของวารสารนี้ กองบรรณาธิการขอน้อมรับด้วยความยินดีและขอขอบคุณยิ่ง

นางสาวมนต์สินี เห็นพร้อม
ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์
บรรณาธิการ

AMLO INSIDER

AMLO INSIDER

1 ก้าวสำคัญของสำนักงาน ปปง. สู่มาตรฐานการคุ้มครองประชาชน

ส่วนสื่อสารองค์กร
สำนักงานเลขาธิการกรม

ภายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่แพร่ระบาดอย่างหนักในช่วงปี 2562 – 2564 ได้ลดความรุนแรงลง ทุกประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยอยู่ในระยะฟื้นฟู ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายสำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม หลายปัญหายังคงเป็นเรื่องที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพจึงเป็นสาเหตุของปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน อาชญากรรม การหลอกลวง การพนัน และยาเสพติด ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพรวมของประเทศ ตลอดจนส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และความเชื่อมั่นของประชาชนซึ่งเป็นการสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายของประเทศสู่สากลเป็นอย่างมาก ดังนั้น นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี จึงได้ให้ความสำคัญและยกประเด็นการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นวาระเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ โดยได้กำหนดกรอบการทำงานทั้งระยะสั้น กลาง และยาว รวมทั้งมอบหมายให้ทุกหน่วยงานร่วมบูรณาการการทำงาน เพื่อขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวให้เห็นผลลัพธ์เร็วที่สุด

เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2566 นายกรัฐมนตรีได้มีการประชุมตรวจเยี่ยมและมอบนโยบายแก่คณะผู้บริหารของสำนักงาน ปปง. โดยได้มอบนโยบายหลักให้สำนักงาน ปปง. ใช้ยึดถือในการปฏิบัติงาน คือ รวดเร็ว ฉับพลัน กระชับ มีธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้ แต่คงไว้ซึ่งหลักนิติธรรม และคุณธรรม โดยกำชับให้สำนักงาน ปปง. ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนภายใต้

กรอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและมาตรฐานสากล เป็นสำคัญ เพิ่มประสิทธิภาพในการยึดอาชญากรรม โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้สามารถตรวจจับอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเร่งสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานให้กับประชาชน สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความจริงจังของรัฐบาลในการปราบปรามอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้ นายฉัตรชัย พรหมเลิศ ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พร้อมด้วยนายเทพสุ บวรโชติดาร เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการ ปปง.) จึงได้กำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานให้กับข้าราชการสำนักงาน ปปง. เพื่อยกระดับการทำงานของสำนักงาน ปปง. ในทุกมิติทั้งด้านการป้องกันเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันกับประชาชนมิให้ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมฟอกเงิน

AMLO INSIDER

และด้านการปราบปรามเพื่อทำลายอาชญากรรมฟอกเงินทุกรูปแบบให้หมดสิ้นไปโดยใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เป็นไปตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี และผลจากการเร่งขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวในรอบ 3 เดือนแรกของปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (ข้อมูลระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม - 30 ธันวาคม 2566) สำนักงาน ปปง. มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จำนวน 11 คณะ เพื่อให้คำปรึกษา ความเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภารกิจของสำนักงาน ปปง. ได้แก่ (1) คณะอนุกรรมการที่ปรึกษากฎหมาย (2) คณะอนุกรรมการปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย (3) คณะอนุกรรมการบริหารจัดการทรัพย์สิน (4) คณะอนุกรรมการกำกับและตรวจสอบผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม (5) คณะอนุกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะกรรมการ ปปง. กรณีการใช้อำนาจตามมาตรา 25 (3) และมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (6) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (7) คณะอนุกรรมการประสานงานการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (8) คณะอนุกรรมการประสานงานการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุน

ทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 (9) คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร (10) คณะอนุกรรมการพัฒนาและบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการข้อมูลดีและสนับสนุนการสืบสวน สอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดและดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และ (11) คณะอนุกรรมการพิจารณาแนวทางการกำหนดค่าตอบแทนในการสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยได้มีการเชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้าร่วมเป็นคณะอนุกรรมการ ซึ่งช่วยให้การขับเคลื่อนภารกิจงานของสำนักงาน ปปง. มีประสิทธิภาพและครอบคลุมทุกด้าน

2. แต่งตั้งทีมโฆษกประจำสำนักงาน ปปง. เพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนงานด้านการประชาสัมพันธ์ การสื่อสาร รวมทั้งสร้างการรับรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในภารกิจของสำนักงาน ปปง. ไปสู่สาธารณชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนปรับปรุงและพัฒนาสื่อและช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการสื่อสาร และสามารถจัดการกับปัญหาข่าวปลอมที่กำลังระบาดในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

AMLO INSIDER

3. เร่งสร้างภาคีเครือข่ายในการปฏิบัติงาน ร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ของทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อดำเนินมาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และสร้างเครือข่ายภาคประชาชนครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ ในรูปแบบความร่วมมือระหว่างสำนักงาน ปปง. กับภาคประชาชน

4. ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง โดยบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วนในการสืบสวนสอบสวนดำเนินการกับกลุ่มผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง เพื่อปราบปรามอาชญากรรมฟอกเงินทุกรูปแบบ รวมทั้งเร่งเยียวยา กลุ่มผู้เสียหายเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน โดยที่ผ่านมามีผลการดำเนินงานเป็นที่ประจักษ์และสามารถเยียวยาผู้เสียหายได้จำนวนมาก ซึ่งสำนักงาน ปปง. ได้จัดให้มีการแถลงผลงานประจำเดือนทุกเดือน ซึ่งมีรายคดีสำคัญ เช่น

4.1 ยึดและอายัดทรัพย์สิน จำนวน 45 รายคดี 1,274 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 2,526 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นทรัพย์สินเกี่ยวกับความผิดฐานยาเสพติด ฉ้อโกงประชาชน การลักลอบหนีศุลกากร และการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีรายคดีสำคัญ เช่น

4.1.1 ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน

1) รายคดี นายบิน ฮู (MR. BIN HU) กับพวก ยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว จำนวน 30 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 9 ล้านบาท

2) รายคดี นายชินนทร์ฯ กับพวก กรณีบริษัท สตาร์ค คอร์เปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว จำนวน 16 รายการ พร้อมดอกผลมูลค่าประมาณ 349 ล้านบาท

3) รายคดี นางเพ็ญศรีฯ กับพวก อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว (เพิ่มเติม) จำนวน 1 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 25 ล้านบาท ทั้งนี้ กรณีดังกล่าวสำนักงาน ปปง. เคยดำเนินการอายัดบัญชีเงินฝากไว้แล้วมูลค่าประมาณ 103 ล้านบาท

4) รายคดี นายฉี ซู (MR. QU XI หรือ MR. XU QI) กับพวก ยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว รวมจำนวน 133 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 596 ล้านบาท

AMLO INSIDER

5) รายคดี บริษัท วัน บ็อกซ์ โฮม จำกัด กับพวก ยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว จำนวน 23 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 180 ล้านบาท

6) รายคดี นางสาวเดือนนภา กับพวก ยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว จำนวน 51 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 60 ล้านบาท

4.1.2 ความผิดเกี่ยวกับการพนัน

1) รายคดี นายบรมฯ กับพวก ยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว จำนวน 26 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 12 ล้านบาท (ยังมีทรัพย์สินบางส่วนที่ยังไม่ได้ประเมินราคา)

2) รายคดี นายภูมิพัฒน์ฯ กับพวก ยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว จำนวน 177 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 239 ล้านบาท

3) รายคดี นายพงษ์ศิริฯ กับพวก ยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว จำนวน 90 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 620 ล้านบาท

4) รายคดี นายปริญญาฯ กับพวก ยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว จำนวน 363 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 140 ล้านบาท

4.1.3 ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

1) รายคดี กลุ่มเครือข่ายยาเสพติด นายทุนมิน หลัด (TUN MIN LATT) กับพวก อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว รวมจำนวน 24 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 21 ล้านบาท

2) รายคดี นายประสิทธิ์ฯ หรือ ชาญชัยฯ หรือเหว่ย เตียะกัง กับพวก ยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว (เพิ่มเติม) จำนวน 25 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 2 แสนบาท (ทรัพย์สินประเภทพระเครื่องอยู่ระหว่างประเมินราคา)

4.1.4 ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร

กลุ่มขบวนการนำเข้าสินค้าประเภทซากสัตว์ (สุกร) เข้ามาในราชอาณาจักรโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (กรณีหมู่เถื่อน) ยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว จำนวน 24 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 53 ล้านบาท นอกจากนี้ สำนักงาน ป.ป.ง. ได้ตรวจสอบเส้นทางการเงินของกลุ่มขบวนการที่เกี่ยวข้องพบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพิ่มเติมและได้ยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพิ่มเติมไว้ชั่วคราว จำนวน 28 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 37 ล้านบาท

AMLO INSIDER

4.2 ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน จำนวน 68 รายคดี ทรัพย์สิน 2,744 รายการ พร้อมดอกผล รวมมูลค่าประมาณ 1,445 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นทรัพย์สินเกี่ยวกับความผิดฐานยาเสพติด ฉ้อโกงประชาชน การจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการฉ้อโกงอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ เช่น

1) รายคดี นายชัยณัฐร หรือตู้ห่าว กับพวก (ความผิดฐานยาเสพติด ฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและฐานฟอกเงิน) จำนวน 53 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 37 ล้านบาท

2) รายคดี นายประสิทธิ์ หรือเหวี่ยง เขียวกั๊ก กับพวก (ยาเสพติด) จำนวน 34 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 101 ล้านบาท

3) รายคดี นางรัชดาภา กับพวก (ความผิดฐานการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์) จำนวน 1 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 40 ล้านบาท

4) รายคดี บริษัท ปลาคาร์ป ออนไลน์กับพวก (ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนและการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์) จำนวน 10 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 14 ล้านบาท

5) รายคดี นางสาวภาสภักดิ์ (กรณี การทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์ ค่าอิงคยุทธบริหาร จำกัด) กับพวก (ความผิดฐานการทุจริตการปลอมเอกสารสิทธิ อันมีลักษณะเป็นปกติธุระ และความผิดฐานฉ้อโกง อันมีลักษณะเป็นปกติธุระ) รวมจำนวน 7 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 9 ล้านบาท

6) รายคดี นายเซาเซียน ซู (Mr.Shaoxian Su) กับพวก (ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนฐานฟอกเงิน และฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ) จำนวน 15 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 596 ล้านบาท

7) รายคดี นายอภิรักษ์ กับพวก (ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน) จำนวน 112 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 10 ล้านบาท

8) รายคดี นายศรันย์ กับพวก กลุ่มบุคคลผู้ร่วมกันจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ www.Linksbo.com จำนวน 8 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 26 ล้านบาท

9) รายคดี นายอดิศักดิ์ กับพวก กลุ่มบุคคลผู้ร่วมกันจัดให้มีการเล่นพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เว็บไซต์ www.huaysodplus.com จำนวน 289 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 168 ล้านบาท

10) รายคดี นายกิติพร กับพวก กลุ่มบุคคลผู้ร่วมกันจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ www.bk8th.com จำนวน 76 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 22 ล้านบาท

11) รายคดี นายบรม กับพวก ความผิดฐานจัดให้มีการเล่นพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และความผิดฐานฟอกเงิน จำนวน 26 รายการ พร้อมดอกผล มูลค่าประมาณ 15 ล้านบาท

AMLO INSIDER

4.3 ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินไปคืนหรือชดใช้คืนผู้เสียหาย (คุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย) จำนวน 22 รายคดี ทรัพย์สิน 420 รายการ พร้อมดอกเบี้ย มูลค่าประมาณ 423 ล้านบาท เช่น

1) รายคดี นางสาวสุรวิภา และนายสุภวัฒน์ กับพวก ดำเนินการกับทรัพย์สิน 42 รายการ มูลค่าประมาณ 14 ล้านบาท และดำเนินการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย จำนวน 17 ราย

2) รายคดี นายสง่า กับพวก ดำเนินการกับทรัพย์สิน 10 รายการ มูลค่าประมาณ 32 ล้านบาท และดำเนินการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย จำนวน 189 ราย

3) รายคดี นางสาวดารินฯ หรืออัญรติฯ กับพวก ดำเนินการกับทรัพย์สิน 119 รายการ มูลค่าประมาณ 24 ล้านบาท และดำเนินการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย จำนวน 34 ราย

4) รายคดี นายอภิรัตน์ฯ กับพวก ดำเนินการกับทรัพย์สิน 3 รายการ มูลค่าประมาณ 1 ล้านบาท และดำเนินการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย จำนวน 3 ราย (คดีนี้ สำนักงาน ปปง. ยึดและอายัดทรัพย์สินมาแล้ว 3 ครั้ง จำนวน 354 รายการ มูลค่าประมาณ 130 ล้านบาท)

5) รายคดี นายกุลเกียรติฯ กับพวก ดำเนินการกับทรัพย์สิน 9 รายการ มูลค่าประมาณ 25 ล้านบาท และดำเนินการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย จำนวน 1 ราย (สหกรณ์การเกษตรโคกพระ)

6) รายคดี นายวชิรวิทย์ฯ กับพวก ดำเนินการกับทรัพย์สิน 11 รายการ มูลค่าประมาณ 15 ล้านบาท และดำเนินการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย จำนวน 76 ราย

7) รายคดี บริษัท เมืองเศรษฐกิจพอเพียง จำกัด โดย น.อ.คัมภีร์ฯ กับพวก ดำเนินการกับทรัพย์สิน 21 รายการ มูลค่าประมาณ 221 ล้านบาท และดำเนินการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายจำนวน 5 ราย

8) รายคดี บริษัท ออสซีออยล์ จำกัด กับพวก ดำเนินการกับทรัพย์สิน 39 รายการ มูลค่าประมาณ 32 ล้านบาท และดำเนินการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย จำนวน 400 ราย

9) รายคดี ห้างหุ้นส่วนจำกัด สถานีหลักสี่ กับพวก ดำเนินการกับทรัพย์สิน 24 รายการ มูลค่าประมาณ 23 ล้านบาท และดำเนินการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย จำนวน 1,368 ราย

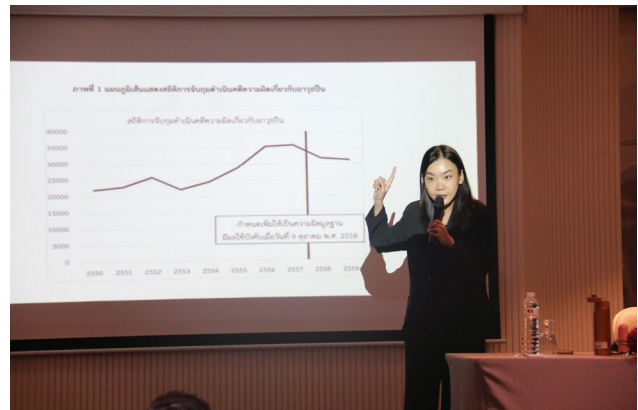
10) รายคดี นางสาวปภาสิริฯ กับพวก (สหกรณ์ออมทรัพย์ค่ายอิงคยุทธบริหาร จำกัด) ดำเนินการกับทรัพย์สิน 7 รายการ มูลค่าประมาณ 9 ล้านบาท และดำเนินการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายจำนวน 1 ราย (สหกรณ์ออมทรัพย์ค่ายอิงคยุทธบริหาร)

AMLO INSIDER

สำนักงาน ปปง. ได้จัดให้มีการเปิดเผยข้อมูล คำสั่งยึดและอายัดทรัพย์สินต่อสาธารณชนทางเว็บไซต์ สำนักงาน ปปง. (www.amlo.go.th) เพื่อให้ประชาชน สามารถสืบค้นข้อมูลได้ และเป็นการสร้างความเชื่อมั่น ในการปฏิบัติงานที่ประชาชนมีต่อสำนักงาน ปปง. นอกจากนี้ เลขาธิการ ปปง. ยังได้มอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ให้ร่วมบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนนโยบายสำคัญเร่งด่วนและช่วยเหลือ ประชาชนได้อย่างทันเวลา เช่น การมอบหมายพนักงาน เจ้าหน้าที่ร่วมปฏิบัติงานในศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขปัญหา อาชญากรรมออนไลน์ (Anti Online Scam Operation Center : AOC) ศูนย์ AOC 1441 เพื่อให้บริการประชาชน ที่ได้รับความเสียหายจากอาชญากรรมออนไลน์แบบเร่งด่วน มีการบูรณาการและการมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าร่วม ปฏิบัติการตรวจค้น เป็นต้น

5. เสริมสร้างองค์ความรู้และพัฒนาทักษะ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ ของสำนักงาน ปปง. รวมทั้งส่งข้าราชการร่วมเป็นวิทยากร ให้ความรู้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อสร้าง องค์ความรู้และพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรให้เท่าทันกับโลก ในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

นอกจากนี้ สำนักงาน ปปง. ยังเปิดโอกาสให้ หน่วยงานทุกภาคส่วนเข้าศึกษาดูงาน ณ อาคารสำนักงาน ปปง. เช่น หน่วยงานราชการ สถานศึกษาโดยทั้งหมดที่กล่าวมานี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการดำเนินงานของ สำนักงาน ปปง. ซึ่งหลังจากนี้ สำนักงาน ปปง. จะมุ่งมั่นพัฒนาการดำเนินการ เพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างต่อเนื่อง และเข้มข้น เพื่อสร้างเกราะป้องกันอาชญากรรมฟอกเงิน ให้กับประชาชนทุกมิติ รวมทั้งเร่งเยียวยาผู้เสียหาย อย่างเร่งด่วน ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของนายกรัฐมนตรีที่ว่า “รวดเร็ว ฉับพลัน กระชับ มีธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้”

AMLO REVIEWS

AMLO REVIEWS

การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีอาญา ฐานฟอกเงิน*

ร้อยเอก วัชร ทวีปเป็นไทย

ผู้อำนวยการส่วนคดีอาญา กองคดี 3 สำนักงาน ป.ง.

“คดีอาญาฐานฟอกเงิน” เป็นความผิดทางอาญาร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศซึ่งเกี่ยวข้องกับการปกปิดหรือปลอมแปลงรายได้ของอาชญากรที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมายเพื่อให้สามารถครอบครองเงินดังกล่าวได้ถูกต้องตามกฎหมายสำหรับการดำเนินคดีกับผู้ต้องสงสัยในคดีฟอกเงิน สิ่งสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่ง คือ การรวบรวมพยานหลักฐานที่จะต้องพิสูจน์องค์ประกอบสำคัญหลายประการเพื่อให้ปราศจากข้อสงสัยเนื่องจากองค์ประกอบเหล่านี้มีความสำคัญในการแสดงให้เห็นถึงเจตนาของผู้ต้องสงสัยและการมีส่วนร่วมกระบวนการฟอกเงิน การรวบรวมพยานหลักฐานที่ดีต้องไม่จำกัดเพียงเพื่อวัตถุประสงค์ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินผู้กระทำผิดเท่านั้น แต่ต้องครอบคลุมถึงความน่าเชื่อถือและมีน้ำหนักเพียงพอให้ศาลรับฟังในกระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล โดยองค์ประกอบสำคัญที่ใช้ในการพิจารณาคดีอาญาฐานฟอกเงินซึ่งสอดคล้องกับการรวบรวมพยานหลักฐานนั้นมี 3 ประการ ได้แก่ (1) ที่มาของทรัพย์สินที่ผิดกฎหมาย (2) การมีส่วนร่วมในธุรกรรมทางการเงิน และ (3) การมีส่วนร่วมใน 3 ขั้นตอนของการฟอกเงิน

การดำเนินคดีฟอกเงินนั้น มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากหลักการวิธีพิจารณาความทั่วไปหลายประการ จึงต้องทำความเข้าใจหลักการพื้นฐานในคดีอาญาฟอกเงินเพื่อประโยชน์ในการใช้ดุลพินิจในการรวบรวมพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่ บทความนี้จะแบ่งการศึกษาออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ (1) หลักการพื้นฐานของคดีอาญาฟอกเงิน (2) ความผิดมูลฐานคดีอาญาฟอกเงิน (3) องค์ประกอบความผิดตามมาตราการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (4) การฟอกเงิน และ (5) พยานหลักฐานในคดีฟอกเงิน ดังนี้

1. หลักการพื้นฐานของคดีอาญาฟอกเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีการกำหนดความผิดมูลฐานเพื่อกำหนดประเภทของความผิดอาญาที่นำมาใช้เป็นฐานในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินต่อบุคคลที่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน และดำเนินการทางแพ่งร้องขอให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิดตาม 28 มูลฐานความผิดอาญาตามความในมาตรา 3 การดำเนินคดีฟอกเงิน จึงมีทั้งในส่วนของการมาตรการทางแพ่งและทางอาญา ซึ่งทั้งสองมาตรการนี้อยู่ภายใต้หลักการพิจารณาที่แตกต่างกัน

* บทความนี้เป็นความเห็นทางวิชาการของผู้เขียน ทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

AMLO REVIEWS

โดยการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิดทางอาญาจะอยู่ภายใต้หลักวิธีพิจารณาความอาญา และภาระการพิสูจน์จะตกเป็นของผู้กล่าวหาเสมอซึ่งมีหน้าที่ต้องพิสูจน์ให้ปราศจากความสงสัย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ที่ห้ามมิให้ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น จึงเป็นกระบวนการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพิสูจน์การกระทำความผิดอาญาของจำเลย โดยศาลจะใช้ดุลพินิจวินิจฉัยข้อเท็จจริงจากการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ และหากมีเหตุควรสงสัยให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย โดยคำว่า “พยานหลักฐาน” ทั้งปวงในคดีอาญานั้น ย่อมหมายถึงพยานหลักฐานในคดีที่ผ่านกระบวนการสืบพยานตามบทบัญญัติของกฎหมายโดยชอบเท่านั้น อย่างไรก็ตามมาตรการทางแพ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น มิได้เป็นไปตามหลักการวิธีพิจารณาความอาญาดังกล่าวข้างต้น เนื่องจากเป็นมาตรการพิเศษที่รัฐกำหนดขึ้นที่มีเจตนารมณ์ เพื่อตัดวงจรอาชญากรรมด้วยการลดแรงจูงใจในการกระทำความผิดตามมูลฐานความผิดอาญาที่กำหนดไว้ ซึ่งมีลักษณะเป็นความผิดอาญาที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศจึงมีมาตรการพิเศษที่แตกต่างจากการดำเนินการตามปกติการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการทางแพ่งและทางอาญาในคดีฟอกเงินจึงต้องทราบถึงหลักการพื้นฐาน ดังนี้

1. มาตรการทางแพ่งในคดีฟอกเงินนั้น ได้ถูกกำหนดให้เป็นมาตรการที่ไม่ผูกติดกับคดีอาญาและมีใช้คดีแพ่ง

เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาที่จะต้องถือตามผลคำพิพากษาในส่วนของคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 46 จึงสามารถบังคับกับทรัพย์สินได้นั้น แม้เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่ถูกดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวจะไม่ถูกดำเนินคดีอาญาก็ตาม (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 20638/2556) โดยหากปรากฏว่ามีการกระทำความผิดมูลฐาน ไม่ว่าจะจับตัวผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ หรือผู้กระทำความผิดถูกลงโทษหรือไม่ และแม้เจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินไม่ได้ร่วมกระทำความผิดและไม่ได้ถูกฟ้องก็ตาม ก็ดำเนินการมาตรการทางแพ่งแก่ทรัพย์สินนั้นได้รวมทั้ง “ผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด” กฎหมายมิได้บัญญัตินิยามไว้โดยเฉพาะ จึงต้องอาศัยความหมายอย่างปกติทั่วไป กล่าวคือ มีความเกี่ยวพัน ติดต่อกับผู้กระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องไม่ว่าจะในทางทรัพย์สินในทางความเป็นอยู่หรือในทางความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับผู้กระทำความผิดมูลฐานอย่างมีนัยสำคัญจนเป็นเหตุให้เชื่อได้ว่ามีส่วนร่วมในการฟอกเงินก็สามารถบังคับใช้มาตรการนี้ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2143/2564)

2. การพิจารณาองค์ประกอบความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่จำเป็นต้องพิจารณาแยกเป็นรายการเหมือนความผิดอาญาทั่วไป แต่ต้องพิจารณาตามบทนิยามของความผิดมูลฐานเนื่องจากกฎหมายบัญญัติความผิดมูลฐานเพื่อกำหนดประเภทของความผิดอาญาที่นำมาใช้เป็นฐานในการดำเนินคดีอาญารฐานฟอกเงินต่อบุคคลที่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐาน เพื่อนำไปสู่การใช้มาตรการทางแพ่งด้วยการร้องขอให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินอันเป็นการดำเนินการแบบคู่ขนาน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2720 - 2721/2566)

3. มาตรการทางอาญาในคดีฟอกเงินนั้น หากกฎหมายมิได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ย่อมอยู่ภายใต้หลักการวิธีพิจารณาคดีอาญา แต่มาตรการทางแพ่งนั้น แม้จะมีบทบัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่มิใช่การดำเนินคดีแพ่งโดยทั่วไปเพราะมีเจตนารมณ์มุ่งป้องปรามมิให้มีการนำทรัพย์สินที่ได้มาหรือเกี่ยวกับการกระทำความผิดไปใช้สนับสนุนการก่ออาชญากรรมต่อไป การนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ

AMLO REVIEWS

โดยอนุโลม ต้องเป็นกรณีที่ไม่มียกเว้นของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ และสามารถนำกฎหมายมาใช้บังคับโดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดกับหลักการแห่งกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเท่านั้น (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5518/2564 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4227/2564 วินิจฉัยแนวทางเดียวกัน)

4. มาตรการทางแพ่งตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นมาตรการที่ให้อำนาจรัฐติดตามทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดจากผู้ครอบครองทรัพย์สินเพื่อมิให้นำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ในการกระทำความผิดต่อไปได้อีก อันเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรม จึงไม่มีอายุความ และสามารถบังคับย้อนหลังกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามความผิดมูลฐานก่อนที่ความผิดนั้นจะถูกกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพราะไม่ใช้การลงโทษจำเลยในทางอาญา แต่มุ่งถึงตัวทรัพย์สินเป็นสำคัญ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5315/2563) อย่างไรก็ตาม มาตรการทางอาญายังคงอยู่ภายใต้หลักกฎหมายทั่วไปที่ว่า “ไม่มีความผิด ไม่มีโทษโดยไม่มีความผิด” จึงบังคับย้อนหลังได้ไม่เกินวันที่กฎหมายตามความผิดมูลฐานนั้นๆ มีผลบังคับใช้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3298/2564)

5. การบังคับใช้มาตรการทางแพ่งในคดีฟอกเงินนั้น ภาระการพิสูจน์ไม่อยู่ภายใต้หลักตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และการพิสูจน์ว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานอยู่ภายใต้หลัก “ข้อเท็จจริงที่อยู่ในความรู้เห็นของคู่ความฝ่ายใดแต่เพียงฝ่ายเดียว คู่ความฝ่ายนั้นเป็นฝ่ายที่มีหน้าที่นำสืบข้อเท็จจริงนั้น (Exclusive Knowledge Fact)” และเป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบการค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances 1988) จึงมีต้องนำสืบถึงขนาดให้รับฟังได้โดยปราศจากความสงสัยเหมือนดังเช่นคดีอาญา (Beyond Reasonable Doubt) (คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 8/2561 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2720 - 2721/2566 วินิจฉัยแนวทางเดียวกัน)

2. ความผิดมูลฐานคดีอาญาฟอกเงิน

ลักษณะทั่วไปของอาชญากรรมฟอกเงินนั้นถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และมักมีลักษณะเป็นอาชญากรรมองค์กร (Organized Crime) โดยกฎหมายมีเจตนารมณ์ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดมูลฐานที่ได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมาใช้ในการกระทำในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อมิให้นำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้เป็นประโยชน์ในการกระทำความผิดต่อไปได้อีก ความผิดฐานร่วมกันฟอกเงินจึงเป็นการกระทำความผิดที่เกิดภายหลังและเกิดเมื่อมีการกระทำความผิดฐานอื่น ๆ สำเร็จแล้ว รวมทั้งเป็นความผิดอีกส่วนหนึ่งซึ่งสามารถแยกเจตนาและการกระทำต่างจากการกระทำความผิดฐานอื่นนั้นได้ โดยในบทความนี้จะขอแบ่งประเภทความผิดมูลฐานจำนวน 28 มูลฐานความผิดโดยอ้างอิงจากการจำแนกสถิติความผิดคดีอาญา 4 กลุ่มของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 อาชญากรรมที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ

อาชญากรรมที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศที่อาจเป็นความผิดตามคดีอาญาฟอกเงินนั้น ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิตหรือร่างกาย จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินตามมาตรา 3 (16) และความผิดเกี่ยวกับการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะกรณีเพื่อเรียกหรือรับผลประโยชน์หรือเพื่อต่อรองให้ได้รับผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การจับคนไปเรียกค่าไถ่ เป็นต้น ตามมาตรา 3 (17) โดยทั้ง 2 กรณีมีองค์ประกอบที่สำคัญที่จะบ่งชี้ถึงการเข้าข่ายเป็นความผิดตามกฎหมายฟอกเงิน คือ การกระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศดังกล่าวนี้ ต้องปรากฏเจตนาพิเศษเพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน

2.2 อาชญากรรมที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

(1) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนตามมาตรา 3 (3)

AMLO REVIEWS

(2) ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือน้อโกง ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินหรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ซึ่งกระทำโดยกรรมการหรือผู้จัดการของสถาบันการเงินนั้น มาตรา 3 (4) เช่น การเสนอขายหุ้นบริษัทมหาชนจำกัดต่อประชาชนหรือบุคคลใด ๆ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 32 เป็นต้น

(3) ความผิดตามมาตรา 3 (6) เกี่ยวกับการกรรโชกหรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอำนาจของคณะบุคคลซึ่งปกปิดวิธีดำเนินการและมีความมุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย (อั้งยี่) ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 209 และความผิดเกี่ยวกับการอ้างอำนาจของกลุ่มบุคคลที่สมคบกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่บัญญัติไว้ในภาค 2 ของประมวลกฎหมายอาญา (ช่องโจร) ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 210 และความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 3 (8) เช่น การสนับสนุนขบวนการก่อการร้ายโดยสะสมอาวุธ จัดหาหรือรวบรวมทรัพย์สินเพื่อก่อการร้าย สนับสนุนการทำและประกอบวัตถุระเบิด หรือการก่อการร้ายโดยใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อขู่เข็ญหรือบังคับรัฐบาลไทย เป็นต้น

(4) ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์สิน ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง หรือยกยอกตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระตามมาตรา 3 (18) และความผิดเกี่ยวกับการรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญาที่มีลักษณะเป็นการค้า เช่น การค้าขายรับจำนำทรัพย์สินที่ได้จากการลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์สิน ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยกยอก หรือเจ้าพนักงานยกยอกทรัพย์สิน ตามมาตรา 3 (11)

(5) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตัวอันมีลักษณะเป็นการค้าตามมาตรา 3 (12) เช่น การจำหน่ายธนบัตรปลอม ดวงตรา หรือแสตมป์ปลอม เป็นต้น

(6) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทางตามประมวลกฎหมายอาญาเพื่อการค้าตามมาตรา 3 (14) เช่น การทำหรือผลิตบัตรเครดิตปลอม การมีหนังสือเดินทางปลอมไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เป็นต้น

2.3 อาชญากรรมที่มีฐานความผิดตามกฎหมายพิเศษ

(1) ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ตามมาตรา 3 (2) เช่น การจัดให้มีการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่สื่อลามก การเอาคนลงเป็นทาส การนำคนมาขอทาน การตัดอวัยวะเพื่อการค้า (พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6) เป็นต้น

(2) ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้าอันมีลักษณะเป็นการค้าตามมาตรา 3 (13) เช่น การผลิตหรือค้าสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ละเมิดเครื่องหมายการค้า หรือละเมิดสิทธิบัตรของผู้อื่น เป็นต้น

(3) ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมอันมีลักษณะเป็นการค้าตามมาตรา 3 (15) เช่น การบุกรุกและครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินสาธารณะประโยชน์ รวมถึงการนำที่ดินนั้นออกให้เช่า เป็นต้น

(4) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามมาตรา 3 (7) เช่น การนำเข้าหรือส่งออกของที่ยังไม่ได้เสียค่าภาษีอากร หรือยังไม่ได้ผ่านพิธีการศุลกากรโดยถูกต้อง การสำแดงเอกสารนำเข้าหรือส่งออกสินค้าเป็นเท็จ (ศูนย์บริการส่งออกแบบเบ็ดเสร็จ, ม.ป.ป.) เป็นต้น

(5) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดอันไม่เป็นธรรมที่มีผลกระทบต่อราคาการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าหรือเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลภายในตามกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าตามมาตรา 3 (20)

(6) ความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกอั้งยี่ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามมาตรา 3 (10) ความผิดเกี่ยวกับ

AMLO REVIEWS

การมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามมาตรา 22 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.2556 ความผิดเกี่ยวกับการให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้ก่อการร้าย และความผิดเกี่ยวกับการให้การสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงตามมาตรา 25 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ.2559

2.4 อาชญากรรมที่รัฐเป็นผู้เสียหาย

(1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 3 (1) เช่น ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564

(2) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่นตามมาตรา 3 (5) เช่น ความผิดฐานเจ้าพนักงานยกยอกทรัพย์ ความผิดฐานเจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ความผิดฐานเจ้าพนักงานเรียกรับสินบน เป็นต้น

(3) ความผิดเกี่ยวกับการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป ตามมาตรา 3 (9)

(4) ความผิดเกี่ยวกับการจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่นหรือให้ตนเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือที่เรียกว่า “การซื้อเสียงเลือกตั้ง” ตามมาตรา 73 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร พ.ศ.2561 ความผิดเกี่ยวกับการจูงใจให้บุคคลใดลงสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ตามมาตรา 77

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2561 และความผิดเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้งผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นตามมาตรา 65 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2562

(5) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัดตามมาตรา 3 (19) เช่น การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำในทะเลหลวง เป็นต้น

(6) ความผิดเกี่ยวกับการค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน และการค้ายุทธภัณฑ์เพื่อนำไปใช้ในการก่อการร้าย การรบ หรือการสงครามตามมาตรา 3 (21)

3. องค์ประกอบความผิดตามมาตราการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ความผิดมูลฐานบางฐานได้กำหนดองค์ประกอบความผิดให้ต้องปรากฏว่ามีพฤติการณ์หรือเจตนาพิเศษ การรวบรวมพยานหลักฐานจึงต้องแสวงหาพยานหลักฐานที่สามารถแสดงให้เห็นพฤติการณ์พิเศษตามกฎหมายของจำเลยให้ครบองค์ประกอบความผิดโดยเฉพาะพฤติการณ์พิเศษ ดังต่อไปนี้

3.1 มีเจตนาพิเศษ “เพื่อการค้า”

กรณีกฎหมายกำหนดให้การกระทำนั้นจะเป็นความผิดได้ต้องปรากฏว่ามีองค์ประกอบความผิดที่ต้องมีเจตนาพิเศษที่เป็นมูลเหตุจูงใจในการกระทำเพื่อการค้าอันเป็นเจตนาภายในที่ต้องอาศัยพยานหลักฐานที่แสดงถึงพฤติการณ์ของจำเลยมาพิจารณาประกอบพยานแวดล้อมเพื่อชี้ให้ศาลเห็นถึงเจตนาพิเศษของจำเลย โดยการพิสูจน์เจตนาพิเศษย่อมอยู่ภายใต้ “หลักกรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา (Acta exteriora indicant

AMLO REVIEWS

interior secreta)” จึงต้องแสวงหาพยานหลักฐานที่พิสูจน์ให้เห็นว่า มีการจำหน่ายทรัพย์สิน นำออกขาย เสนอขาย หรือมีไว้เพื่อขายทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ซึ่งอาจเป็นพยานเอกสาร เช่น หลักฐานการชำระเงิน หลักฐานที่แสดงให้เห็นว่ามีการซื้อขาย การโอนเงินที่แสดงให้เห็นว่าเป็นการชำระค่าสินค้า ประกาศขายทรัพย์สิน หลักฐานการจัดส่งสินค้าให้แก่ผู้สั่งซื้อ เป็นต้น และพยานบุคคลที่สามารถยืนยันข้อเท็จจริงได้รวมทั้งพยานแวดล้อมต่าง ๆ โดยพึงระวังว่า ถ้าฟังเพียงการมีไว้ในครอบครองเป็นจำนวนมาก หรือมีการทำซ้ำยังถือไม่ได้ว่า จำเลยมีไว้เพื่อการค้า (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1081/2566 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5231/2563 วินิจฉัยแนวทางเดียวกัน)

3.2 มีพฤติการณ์เป็น “ปกติธุระ”

คำว่า “ปกติธุระ” นอกจากจะปรากฏในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว ยังปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 214 แต่กฎหมายทั้งสองฉบับมิได้บัญญัตินิยามของคำว่าปกติธุระไว้ โดยจากการศึกษาการแบ่งแยกความผิดอาญาในแง่ของการกระทำที่ถูกแบ่งเป็นความผิดธรรมดาและความผิดซับซ้อน ได้อธิบายว่า “ความผิดธรรมดา” คือ ความผิดที่เกิดจากการกระทำเดียวเกิดขึ้นและสิ้นสุดลงในขณะที่กระทำ และความผิดซับซ้อนอันแบ่งเป็นการกระทำความผิดต่อเนื่อง ความผิดที่มีหลายการกระทำโดยผู้กระทำความผิดคนเดียวภายใต้เจตนาเดียวกัน และความผิดเป็นปกติธุระ มีลักษณะเป็นการกระทำซ้ำ ๆ (เกียรติขจร วัฒนสวัสดิ์, 2551) ดังนั้น การพิสูจน์ว่าจำเลยได้กระทำความผิดเป็นปกติธุระ จึงต้องพิสูจน์ให้เห็นว่ามีการกระทำความผิดซ้ำ ๆ เช่น มีการประกอบธุรกิจ หรือทำเป็นอาชีพ หรือมีการกระทำความผิดหลายกรรม หรือต่างกรรมต่างวาระ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แม้มีการกระทำมากกว่า 1 ครั้ง แต่เป็นลักษณะการกระทำเป็นครั้งคราวตามโอกาส หรือไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าเป็นวัตถุประสงค์หลักของการประกอบกิจการของจำเลยจึงไม่อยู่ในความหมายของคำว่า “ปกติธุระ” (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 586/2540) ทั้งนี้ กฎหมายกำหนดเพียงการกระทำต้องกระทำเป็นปกติธุระเท่านั้น จึงรวมถึงการที่จำเลยกระทำเป็นปกติธุระแม้ว่าจะไม่ได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วย

3.3 ความผิดของกลุ่มบุคคลที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐ

การพิสูจน์การกระทำความผิดตามมาตรา 3 (6) ที่เกี่ยวกับอั้งอำนาจอั้งยี่หรือซ่องโจรตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย การเป็นสมาชิกอั้งยี่ ความผิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นความผิดที่มีองค์ประกอบใกล้เคียงและแตกต่างกัน บางประการ จึงต้องพึงระวังว่า ความผิดฐานอั้งยี่จะเป็นความผิดทันที เมื่อผู้นั้นได้เข้าเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งปกปิดวิธิตำเนินการและมีความมุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย ในขณะที่ความผิดฐานร่วมกันเป็นซ่องโจรเป็นความผิดสำเร็จเมื่อมีการสมคบกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่บัญญัติไว้ในภาค 2 ของประมวลกฎหมายอาญา การพิสูจน์ถึงการเป็นสมาชิกในองค์กรนั้น ต้องพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า จำเลยมีสิทธิและมีส่วนร่วมเป็นผู้หนึ่งในองค์กรนั้น ในขณะที่การเป็นเครือข่ายในองค์กรใด ผู้นั้นต้องมีความสัมพันธ์กับองค์กรในลักษณะประสานกัน เป็นโยงโยมมีความเห็นใกล้เคียงกันและมีการติดต่อสนับสนุนซึ่งกันและกัน ผู้สมคบนั้นต้องร่วมกันคบคิดเตรียมการและวางแผนกันมาก่อน ตามองค์ประกอบของความผิดสองฐานนี้ จึงอาจเป็นความผิดต่างกรรมกันได้ อย่างไรก็ตาม ความผิดทั้งสองฐานนี้มีองค์ประกอบของความผิดในลักษณะเดียวกันกับการกระทำความผิดฐานร่วมกันมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 5 (1) และ (2) จึงเป็นการกระทำความผิดเดียวกัน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7578 – 7579/2561)

AMLO REVIEWS

3.4 กำหนดวงเงินในการกระทำความผิด

ความผิดเกี่ยวกับการพนัน ตามมาตรา 3 (9) กำหนดองค์ประกอบของความผิดไว้เป็นกรณีพิเศษ นอกจากต้องเป็นการจัดให้มีการเล่นพนันโดยไม่ได้รับอนุญาตแล้ว การกระทำความผิดจะต้องมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป การพิสูจน์ความผิดในกรณีนี้ นอกจากจะต้องมีพยานวัตถุเกี่ยวกับการเล่นการพนันและพยานเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่พนันกันไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของเงินสด หลักฐานการโอนเงินแล้ว หากปรากฏหลักฐานการรับจ่านำทรัพย์สินต่าง ๆ ของผู้เข้าเล่นการพนันเพื่อให้ผู้นั้นกู้ยืมเงินนำเงินไปเล่นต่อ ต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานเหล่านี้ให้ครบถ้วน นอกจากจะเป็นพยานหลักฐานที่แสดงถึงการกระทำความผิดหลายครั้งยังส่งผลต่อการพิจารณามูลค่าของการเล่นพนันว่ามีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไปหรือไม่ อันเป็นองค์ประกอบในการดำเนินคดีอาญาฟอกเงิน เพราะกฎหมายมิได้ระบุว่ามูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทเป็นวงเงินในการกระทำความผิดแต่ละครั้ง จึงต้องพิจารณาวงเงินในที่จัดให้มีการเล่นพนันทุกครั้งรวมกัน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2720 - 2721/2566)

4. การฟอกเงิน

องค์ประกอบที่สองที่ต้องรวบรวมเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีฟอกเงิน คือ การมีส่วนร่วมของจำเลยในธุรกรรมทางการเงิน หรือการมีส่วนร่วมใน 3 ขั้นตอนของการฟอกเงิน ซึ่งจะเป็นพยานหลักฐานที่บ่งชี้ข้อเท็จจริงแสดงพฤติการณ์ประกอบการกระทำที่สะท้อนถึงเจตนาภายในของจำเลย ว่าจำเลยรู้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวได้มาจากการกระทำความผิดและรู้ว่ามี การฟอกเงินเกิดขึ้น โดยต้องทำความเข้าใจถึงทรัพย์สินและความผิดฐานฟอกเงิน ดังนี้

4.1 ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

การพิจารณาทรัพย์สินในกรณีนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ที่กำหนดบทนิยามคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ที่ต้องตกเป็นของแผ่นดินตาม มาตรา 51 วรรคหนึ่ง หมายถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำ

ความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน รวมถึงที่ได้จากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือ หรือได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ หรือใช้สนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ไม่ว่าจะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้ง และไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด รวมตลอดถึงดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว กรณีที่เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวรวมอยู่ในทรัพย์สินของบุคคลอื่นจนแบ่งแยกไม่ได้ จะต้องดำเนินการยึดอายัดเพื่อนำออกขายทอดตลาดและนำเงินส่วนที่เหลือจากการคืนให้เจ้าของรวมตกเป็นของแผ่นดิน

4.2 ความผิดฐานฟอกเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 ได้บัญญัติการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หมายถึง การโอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพ ปกปิดหรืออำพราง การได้มา การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด การครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยมีเจตนาภายใน เพื่อชุกซ่อน ปกปิดแหล่งที่มา ช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน (ต่างจากความรับผิดชอบของผู้ระวางโทษเสมือนตัวการ ตามมาตรา 7 ที่เป็นการช่วยเหลือก่อนหรือขณะกระทำความผิดเท่านั้น) โดยยังคงมีองค์ประกอบภายใน คือ การรู้ในขณะที่ได้มาครอบครองหรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

การรวบรวมพยานหลักฐานนอกจากต้องคำนึงถึงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจึงต้องรวบรวมพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า จำเลยมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการฟอกเงินที่ครอบคลุมอย่างน้อย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การโอนเงิน (Transfer) การกลบเกลื่อนร่องรอย (Layering) และการนำเงินเข้าสู่กระเป๋าผู้รับผลประโยชน์อย่างแท้จริง (Implementation) (Sanction Scanner, 2023)

4.2.1 การโอนเงิน (Transfer) : การโอนเงินผิดกฎหมายเข้าสู่สถาบันการเงิน การฟอกเงินโดยใช้วิธีการโอนเข้าสู่สถาบันทางการเงินที่พบบ่อยมี 5 วิธีการ ได้แก่

AMLO REVIEWS

วิธีที่ 1 : การโอนเงินที่ผ่านธนาคารแบบซับซ้อน (Complex Wire Transfers) ด้วยการโอนเงินผ่านธนาคารโดยการย้ายเงินจากบัญชีหนึ่งไปยังอีกบัญชีหนึ่งจากธนาคารหนึ่งไปอีกธนาคารหนึ่ง หรือจากเขตอำนาจศาลหนึ่งไปยังอีกเขตอำนาจศาลหนึ่งหลายทอด โดยใช้ธนาคารต่าง ๆ ในประเทศต่างๆ ยังคงเป็นวิธีการที่เหล่าอาชญากรเลือกใช้ เพราะการทำธุรกรรมแต่ละขั้นในหลายขั้นตอนจะทำให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานสืบสวนติดตามแหล่งที่มาของเงินทุนได้ยากขึ้น รวมถึงรูปแบบการเปลี่ยนแปลงจำนวนธุรกรรมการรักษาจำนวนเงินให้มีค่อนข้างน้อยและอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์การรายงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการใช้องค์กรที่มีชื่อเสียงเป็นผู้ถือบัญชีเงินดังกล่าว

วิธีที่ 2 : การใช้บัญชีธนาคารส่วนตัว (Private Banking Accounts) เป็นการบัญชีธนาคารส่วนตัว โดยพบมากจากการให้บริการสำหรับลูกค้าที่มีสินทรัพย์สูง (High-Net-Worth Individuals) ที่ธนาคารเอกชนให้บริการ ที่แบบส่วนตัวและเป็นความลับแก่ลูกค้าผู้มั่งคั่ง โดยมีค่าธรรมเนียมตามสินทรัพย์ภายใต้การจัดการที่ปรึกษาแนะนำการลงทุนและจัดสัดส่วนการลงทุน ธนาคารเอกชนจึงมีความเสี่ยงสูงที่จะถูกใช้เป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน และเมื่ออาชญากรกลายเป็นลูกค้าธนาคารแล้วมักจะได้รับความเป็นอิสระในการทำธุรกรรมทางการเงิน เพราะธนาคารต้องการบริการจึงไม่ต้องการสร้างความยุ่งยากให้กับลูกค้าธนาคารและตอบสนองทุกความต้องการทางการเงินของลูกค้า

วิธีที่ 3 : การใช้บัตรเครดิต (Credit Cards) เนื่องจากโดยทั่วไปในภาคธุรกิจต่าง ๆ จะจำกัดการชำระเงินด้วยเงินสด จึงมีแนวโน้มที่จะถูกใช้ในขั้นตอนการกลบเกลื่อนร่องรอยทางการเงิน โดยผู้ฟอกเงินจะใช้วิธีชำระเงินล่วงหน้าเพื่อซื้อสินค้าด้วยบัตรเครดิตและจะขอเงินคืนจากการชำระเงินล่วงหน้า เพราะหากถูกตรวจสอบถึงที่มาของเงินเหล่าอาชญากรจะสามารถถึงการได้มาจากการคืนเงินผ่านบัตรเครดิตได้

วิธีที่ 4 : การใช้ธุรกิจบริการทางการเงิน (Money Services Businesses) โดยการส่งหรือแปลงสกุลเงินในรูปแบบของการให้บริการแลกเปลี่ยนเงินตรา การส่งเงินหรือเช็คเงินสด เช่น การส่งเงินและการแลกเปลี่ยนสกุลเงินเพื่อให้เงินแก่องค์กรอาชญากรรมในประเทศปลายทางในรูปสกุลเงินท้องถิ่น จากนั้นจึงขายให้กับนักธุรกิจต่างชาติที่ต้องการซื้อสินค้าเพื่อการส่งออกอย่างถูกกฎหมาย เป็นต้น

วิธีที่ 5 : การกระจายเงิน (Smurfing Scheme) เป็นรูปแบบการกระจายเงินสดในยอดเงินที่แตกต่างกันทั้งจำนวนมากและเล็กน้อยให้กับเครือข่ายหลายราย จากนั้นจึงฝากเงินเป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้นซึ่งถูกนำมาใช้ฟอกเงินในหลายประเทศเพื่อหลีกเลี่ยงข้อกำหนดในการรายงานสกุลเงินตามระเบียบของธนาคารเพราะการกระจายเงินจำนวนเล็กน้อยที่มาจากเครือข่ายหลายรายมีโอกาสน้อยที่จะถูกตรวจสอบและรายงานการทำธุรกรรมทางการเงิน โดยจะเริ่มจากการแจกจ่ายเงินสดผ่านเครือข่ายบุคคลที่สามารถเชื่อถือได้และฝากเงินกลับอีกครั้งตามเวลาที่กำหนด องค์กรอาชญากรรมขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะใช้กลยุทธ์นี้ เนื่องจากมีเครือข่ายสมาชิกจำนวนมากสามารถกลบเกลื่อนแหล่งที่มาของเงินโดยการฝากเงินเข้าบัญชีเดียวหรือหลายบัญชีได้สะดวก การฝากเงินสดดังกล่าวจะไม่เพียงแต่ฝากในจำนวนเล็กน้อยเท่านั้น แต่จะมีเงินที่ถูกฝากในจำนวนที่แตกต่างกันและในช่วงเวลาที่ต่างกัน ซึ่งอาจเป็นการกระทำในรูปแบบธุรกิจแชร์ลูกโซ่

4.2.2 การกลบเกลื่อนร่องรอย (Layering) หมายถึง การปฏิบัติทางการเงินที่ทำให้เงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายเข้ามาอยู่ในระบบได้อย่างถูกกฎหมายและทำให้ดูเหมือนเป็นส่วนหนึ่งของรายได้ที่ได้จากการประกอบธุรกิจตามปกติของเหล่าอาชญากร

4.2.3 การนำเงินเข้าสู่กระเปาะผู้รับผลประโยชน์อย่างแท้จริง (Implementation) หมายถึง การนำเงินที่ผ่านการกลบเกลื่อนร่องรอยแล้วนำกลับเข้าสู่ความครอบครองผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง โดยผ่านการทำธุรกรรมที่มีเอกสารถูกต้องตามกฎหมาย

AMLO REVIEWS

5. พยานหลักฐานในคดีฟอกเงิน

การรวบรวมพยานหลักฐานในคดีฟอกเงินมีวัตถุประสงค์พิสูจน์ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา โดยมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินซึ่งมีโทษทางอาญาและมาตรการทางแพ่งจึงควรเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และพยายามรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การจดบันทึกคำให้การของบุคคล การตรวจสอบที่เกิดเหตุ การตรวจสอบประวัติของผู้ถูกกล่าวหาและผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์หรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์ การตรวจสอบสิ่งของที่ตรวจยึดไว้ การทำแผนที่เกิดเหตุ การถ่ายภาพที่เกิดเหตุ การส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ครอบคลุมและสามารถพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำผิดให้สิ้นสงสัย เนื่องจากหากการรวบรวมพยานหลักฐานยังมีเหตุเคลือบแคลงสงสัย ศาลย่อมยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งตกเป็นจำเลยในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 วรรคสอง ซึ่งโดยปกติแล้วข้อเท็จจริงจะได้จากแหล่งสำคัญ (สุรชัย สุวรรณปรีชา, 2556) ดังต่อไปนี้

(1) ตัวผู้ถูกกล่าวหา ด้วยวิธีการสอบถามข้อเท็จจริงจากการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหา

(2) พยานบุคคล หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้จากบุคคลผู้ประสบหรือพบเห็นเหตุการณ์โดยตรงหรือที่เรียกว่า ประจักษ์พยาน รวมถึงพยานบอกเล่าที่รับฟังข้อเท็จจริงจากบุคคลอื่น แม้การรับฟังพยานประเภทนี้มีข้อจำกัด เนื่องจากถูกจำกัดโดยกฎหมายและมีน้ำหนักน้อย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/3 ที่ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่าแต่ยังมีข้อยกเว้นตามมาตรา 226/3 วรรคสอง โดยหาก

พิจารณาตามสภาพ ลักษณะ แหล่งที่มา และข้อเท็จจริงแวดล้อมน่าเชื่อว่าจะพิสูจน์ความจริงได้ หรือกรณีมีเหตุจำเป็นรวมทั้งอาจเป็นพยานหลักฐานที่ศาลนำไปวินิจฉัยประกอบพยานหลักฐานอื่น และในกรณีที่ข้อเท็จจริงมีความซับซ้อนอาจประสานขอข้อมูลจากพยานผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการเชื่อมโยงข้อเท็จจริงในคดีได้อย่างมีเหตุผล พยานบุคคลทั้ง 3 ประเภทนี้ มีความแตกต่างกันในด้านการชั่งน้ำหนักพยานและความน่าเชื่อถือของพยานโดยหลักแล้ว ศาลจะรับฟังประจักษ์พยานและให้น้ำหนักพยานประเภทนี้มากที่สุด

(3) พยานเอกสาร หมายถึง เอกสารที่แท้จริงที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของผู้ถูกกล่าวหาและความเชื่อมโยงระหว่างผู้ถูกกล่าวหากับบุคคลอื่นเพื่อยืนยันความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยพยานหลักฐานประเภทนี้ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในคดีอาญาฟอกเงิน เนื่องจากจะทำให้ทราบข้อเท็จจริงว่า มีการฟอกเงินเกิดขึ้นหรือไม่ หลักการรับฟังพยานเอกสารถูกกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 238 โดยกฎหมายได้บัญญัติให้รับฟังเพียงต้นฉบับเอกสารเท่านั้น เว้นแต่ถ้าหาต้นฉบับไม่ได้ จึงสามารถรับฟังสำเนาเอกสารที่รับรองว่าถูกต้องหรือพยานบุคคลที่รู้ข้อความในเอกสารนั้น หรือเว้นแต่พยานเอกสารดังกล่าวเป็นหนังสือราชการจึงสามารถรับฟังสำเนาเอกสารที่เจ้าหน้าที่รับรองว่าถูกต้องได้ ดังนั้นการรวบรวมพยานเอกสารจึงต้องพยายามรวบรวมให้ครอบคลุมที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ โดยเฉพาะเอกสารที่สามารถสื่อความหมายหรือพิสูจน์ถึงการโอน การแปรสภาพ การได้มาซึ่งสิทธิครอบครองในทรัพย์สินต่าง ๆ ซึ่งในที่นี้รวมถึงเอกสารที่สามารถยืนยันถึงอาชีพ รายได้ รายจ่ายทั้งหมด เพื่อวิเคราะห์เชื่อมโยงถึงความสมเหตุสมผลของการครอบครองทรัพย์สินและฐานะทางการเงินของผู้ถูกกล่าวหา เช่น

- เอกสารทางบัญชีธนาคารซึ่งเป็นช่องทางที่ถูกใช้ในการฟอกเงินมากที่สุด บัญชีเงินฝาก บัตรอิเล็กทรอนิกส์ บันทึกรายการธนาคารอาจถูกนำมาใช้เพื่อแสดงธุรกรรมทางการเงินที่มีขนาดใหญ่หรือมีจำนวนบ่อยครั้งจนน่าสงสัย

AMLO REVIEWS

• สัญญาต่าง ๆ พันิชกรรม เอกสารสิทธิที่เป็นหลักฐานแห่งการก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวนหรือระงับซึ่งสิทธิ เช่น โฉนดที่ดิน หนังสือสัญญากู้ยืมเงิน สัญญาจะซื้อขาย สัญญาเช่า เป็นต้น เพื่อแสดงถึงการรับโอนหรือแปรสภาพทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิด แหล่งที่มาของทรัพย์สิน ใบเสร็จรับเงินต่าง ๆ รวมถึงเงินเบี้ย ประกันภัย ค่าเบี้ยประกันภัยที่ทำให้ได้มาซึ่งเงินค่าสินไหม ทดแทนและเงินค่าเวนคืนกรมธรรม์พิพาท (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 11711 - 11712/2554)

• ข้อมูลการทำธุรกรรมทางการเงิน ได้แก่ การชำระเงิน การโอน หรือการกระจายทุนไปยังหรือ ผ่านสถาบันทางการเงิน ซึ่งอาจรวมถึงการซื้อ การบริจาค การโอน สินเชื่อ การถอนเงิน การแลกเปลี่ยนเงิน การให้สินเชื่อ การทำธุรกรรมระหว่างบัญชี การให้หรือรับบริจาค เป็นต้น

• ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) และการสื่อสารรูปแบบอื่นอาจสามารถใช้เป็นหลักฐานได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีการสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรม ที่ผิดกฎหมาย หลักฐานการโอนเงินจากธนาคาร ข้อมูลต่าง ๆ ในระบบคอมพิวเตอร์ของผู้ต้องสงสัยและผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์

(4) พยานแวดล้อม ได้แก่ พยานที่รู้เห็น เหตุการณ์ก่อนหรือหลังเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้สามารถเชื่อมโยง อนุมานได้ว่ามีเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น หรือที่อาจ เชื่อมโยงได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์ที่ได้จาก การกระทำความผิด เช่น การมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด เช่น การมีส่วนร่วมในการทำธุรกรรมทางการเงิน ไม่ว่าจะเป็น การมีส่วนร่วมในกระบวนการเริ่มต้นหรือสิ้นสุดในธุรกรรม ทางการเงิน โดยจะต้องมีพยานหลักฐานที่สามารถแสดงให้เห็น ว่าจำเลยมีส่วนเกี่ยวข้องในการเริ่มต้นหรือสิ้นสุดของธุรกรรม ทางการเงินอย่างใดอย่างหนึ่งเช่น บัญชีเงินฝาก หลักฐาน การโอนเงิน เป็นต้น

(5) พยานหลักฐานอื่น ที่สามารถนำมารับฟัง ประกอบพยานหลักฐานอื่นเพื่อเพิ่มน้ำหนักในการรับฟัง เช่น พฤติการณ์ต้องสงสัยที่แสดงให้เห็นถึงเจตนาในการหลีกเลี่ยง กฎหมาย หรือหลีกเลี่ยงการตรวจสอบโดยพิจารณาจากภาวะ วิตยของผู้ถูกกล่าวหา หรือพฤติการณ์ที่แสดงถึงความเกี่ยวข้อง สัมพันธ์ระหว่างกันแสดงให้เห็นถึงการติดต่อสัมพันธ์ ของผู้กระทำความผิด เช่น มีประวัติเคยกระทำความผิดร่วมกัน กระทำ ความผิดในมูลฐานเดียวกันหลายครั้ง มีพฤติการณ์ที่แสดงถึง ความสนิทสนมกันเป็นพิเศษยิ่งกว่าปกติ (คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 8659 - 8660/2563) อย่างไรก็ตาม ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือ เคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 51 วรรคสาม ไม่ได้หมายความว่าผู้ร่วมกระทำความผิด หรือสมคบหรือช่วยเหลือในการกระทำความผิดเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงผู้ที่มีการติดต่อสัมพันธ์ใกล้ชิดหรือมีการทำ ธุรกรรมกับผู้กระทำความผิดด้วย การแสวงหาพยานหลักฐาน จึงต้องเชื่อมโยงไปถึงผู้ที่มีการติดต่อกับผู้ถูกกล่าวหา โดยการ รวบรวมข้อมูลการติดต่อสื่อสารทั้งหมด หลักฐานการโอน - รับเงิน (Transfer Slip) หลักฐานการชำระเงิน (Proof of payment) เอกสารไปรษณีย์ ไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ เอกสารรับ - ส่งพัสดุต่าง ๆ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงภาพจาก กล้องวงจรปิดหรือข้อมูลที่ได้รับการบันทึกไว้ในวัตถุต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นปรากฏซึ่งความหมายทั้งหมด

AMLO REVIEWS

จุดเริ่มต้นของประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมนั้น ย่อมอยู่ที่การรวบรวมพยานหลักฐานและการวิเคราะห์ข้อเท็จจริง เพื่อกำหนดประเด็นในคดีที่จะนำไปสู่การพิสูจน์ความผิด หรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา สุดท้ายแล้ว ประเภทของพยานหลักฐานที่ใช้ในคดีฟ้องเงินยืมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง และพฤติการณ์เฉพาะของคดี ทั้งนี้ พยานหลักฐานทุกประเภท จะต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะพยานจึงพึงระวัง ในการรวบรวมพยานหลักฐานที่มีกฎหมายห้ามมิให้ศาลรับฟัง เพราะอาจส่งผลถึงความน่าเชื่อถือในคดี และแม้ว่าการดำเนินคดีอาญาฟ้องเงินยืมจำเป็นต้องมีการก่ออาชญากรรมที่แฝงอยู่ เบื้องหลัง แต่บุคคลดังกล่าวย่อมสามารถถูกตั้งข้อหา ทั้งความผิดทางอาชญากรรมหลักและการฟอกเงินได้ในคราวเดียวกันรวมทั้งผู้อำนวยความสะดวกในการฟอกเงิน ไม่ว่าจะเป็นในฐานะผู้ฟอกเงินหรือผู้ถือบัญชีขององค์กร อาชญากรรมก็สามารถถูกตั้งข้อหาฟอกเงินได้ ตลอดจน ผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการฟอกเงินแม้เกี่ยวข้อง เพียงกระบวนการใดกระบวนการหนึ่ง ก็อาจถูกตัดสินลงโทษ

และได้รับโทษเช่นเดียวกับผู้ที่ก่ออาชญากรรมที่เป็นผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง (พันตำรวจโทหญิง พรทิพย์ ล.วีระพรรค, ม.ป.ป.) การปราบปรามการฟอกเงินนั้น สิ่งที่สำคัญคือ ต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายในการยับยั้งบุคคล ที่ดำเนินชีวิตแบบอาชญากรเพื่อตัดวงจรอาชญากรรมในสังคม ซึ่งไม่ได้มีจุดประสงค์เพื่อจัดการกับความผิดเล็กๆ น้อยๆ แต่ประสงค์จัดการกับความผิดที่เป็นภัยต่อประชาชน ดังนั้น ในการสืบสวนจึงต้องรวบรวมพยานหลักฐานอย่างเพียงพอ โดยอย่างน้อยต้องพิสูจน์ให้ได้ถึงข้อสำคัญว่า บุคคลนั้น ดำเนินชีวิตเยี่ยงอาชญากร โดยตามวิสัยและพฤติการณ์ ที่เกิดขึ้นในคดี จำเลยทราบดีว่า ตนเองได้รับเงินมาอย่าง ผิดกฎหมายในลักษณะใดลักษณะหนึ่งและตั้งใจจะนำเงิน ดังกล่าวไปใช้ในการก่ออาชญากรรมแบบเป็นวงจรต่อไป ซึ่งสามารถทำได้โดยอาศัยพยานหลักฐานที่เกิดขึ้น ในคดีโดยตรง โดยพึงระวังการยกข้อต่อสู้ในประเด็นของการ ไม่ทราบถึงข้อเท็จจริงและการขาดเจตนาของจำเลย ในคดีดังกล่าวด้วย (Forman Law Group, 2023)

เอกสารอ้างอิง (References)

- เกียรติขจร วัฒนสวัสดิ์, (2551). คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 10 กรุงเทพฯ : พลสยาม พรินต์ติ้ง พันตำรวจโทหญิง พรทิพย์ ล.วีระพรรค, (ม.ป.ป.). แนวทางการดำเนินคดีความผิดฐานฟอกเงิน. [https://www.dsi.go.th/Files/20140813/F20140813163938-ptum1%20\(1\).pdf](https://www.dsi.go.th/Files/20140813/F20140813163938-ptum1%20(1).pdf)
- สุรัชย์ สุวรรณปรีชา, (2556). การว่าความ. รายวิชา LA402(LW 423). พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศูนย์บริการส่งออกแบบเบ็ดเสร็จ (OSEC), (ม.ป.ป.). ความผิดทางศุลกากร. https://onestopservice.ditp.go.th/download/file/56_Their_customs.pdf.
- Forman Law Group, (2023). What Type Of Evidence Is Required In A Money Laundering Case?. <https://formanlawgroup.com/what-type-of-evidence-is-required-in-a-money-laundering-case/>.
- Sanction Scanner, (2023). Anti-Money Laundering in France. <https://sanctionscanner.com/Aml-Guide/anti-money-laundering-aml-in-france-103>.

AMLO REVIEWS

การสอบสวนผู้ต้องสงสัยในคดีฟอกเงิน*

พันตำรวจโท วิโรจน์ วิสัยรัตน์

อาจารย์(สบ 2) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะตำรวจศาสตร์
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในคดีฟอกเงิน เป็นการยับยั้งและตัดวงจรอาชญากรรมเพื่อป้องกันมิให้มีการ ยักยักถ่ายเทและแปรเปลี่ยนเป็นเงินสะอาดมิให้ผู้กระทำความผิด ได้รับประโยชน์จากการก่ออาชญากรรมในขณะเดียวกัน ก็เป็นการลดแรงจูงใจในการก่ออาชญากรรมซึ่งถือเป็นการ ป้องกันการก่ออาชญากรรมอย่างหนึ่งเพื่อให้เกิดความมั่นคง และสงบสุขในสังคม การดำเนินการกับผู้กระทำความผิด ฐานฟอกเงินจึงมีทั้งในส่วนของการกระทำความผิดทางอาญาที่มุ่งลงโทษ กับตัวผู้กระทำความผิดโดยตรงและกระบวนการทางแพ่งในการยึดอายัดทรัพย์สินเพื่อตัดวงจรอาชญากรรม ด้วยเหตุผลตามที่ กล่าวข้างต้น การชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีฟอกเงิน จึงมีลักษณะพิเศษกว่าคดีอาญาทั่วไป ส่งผลให้การสอบสวน ผู้ต้องสงสัยในคดีฟอกเงินมีลักษณะพิเศษกว่าคดีอาญาปกติ

ความผิดมูลฐานของคดีฟอกเงินมักเป็นความผิด อาญา ทำให้หลักการพิสูจน์ในคดีฟอกเงินเป็นไปตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่จะต้องพิสูจน์และนำสืบ พยานหลักฐานให้น้ำหนักมั่นคง ชัดแจ้ง และน่าเชื่อถือ (Clear and Convincing) จนปราศจากข้อสงสัย (Proof Beyond Reasonable Doubts) ซึ่งต่างจากการรับฟัง พยานหลักฐานในคดีแพ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่งที่ใช้วิธีชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน โดยศาลจะ พิจารณาจากพยานหลักฐานของคู่ความว่า พยานหลักฐาน ของฝ่ายใดมีน้ำหนักมากกว่าฝ่ายนั้นจะเป็นฝ่ายชนะคดี (Preponderance) (ภัทรศักดิ์ วรณแสง, ม.ป.ป.) จึงส่งผลให้การสอบสวนผู้กระทำความผิดในคดีฟอกเงิน มีลักษณะพิเศษ โดยในการสอบสวนผู้ต้องสงสัยว่า กระทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยนอกจากต้องสอบสวน ข้อเท็จจริงให้ได้ความปรากฏว่าเป็นความผิดมูลฐาน ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว จะต้องสอบสวนให้ปรากฏข้อ เท็จจริงถึงรูปแบบและวิธีการฟอกเงิน รวมถึงเชื่อมโยง ความเกี่ยวข้องของผู้ต้องสงสัยแต่ละคนซึ่งมักเป็นการดำเนินการ ในรูปแบบเครือข่ายหรือกลุ่มบุคคล โดยจะต้องพิสูจน์ ให้ได้ความว่า ผู้ต้องสงสัยแต่ละรายมีความเกี่ยวข้องกับ กระบวนการฟอกเงินในขั้นตอนใด อย่างไรอีกด้วย ในขณะที่ อาชญากรรมฟอกเงินโดยธรรมชาติแล้วจะมีการดำเนินการ

* บทความนี้เป็นความเห็นทางวิชาการของผู้เขียน ทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

AMLO REVIEWS

แบบลับโดยผู้กระทำผิดมักเป็นผู้ที่มีการศึกษา มีอำนาจ และมีความเป็นมืออาชีพ จึงเป็นอาชญากรรมที่ยากต่อการสอบสวน ประกอบกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีปัจจุบันที่มีความรวดเร็วในการสื่อสารความสะดวกสบายและความมีอิสระในการทำธุรกรรมทางการเงิน แนวทางปฏิบัติด้านการธนาคารที่เน้นการบริการด้วยการรักษาความลับของลูกค้าสิ่งเหล่านี้ส่งผลทำให้การสอบสวนคดียากยิ่งขึ้น

การสอบสวนความผิดในคดีฟอกเงินมักเกิดขึ้นเนื่องจากพบการกระทำความผิดอาญาอันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นการใช้เทคนิคการสืบสวนคดีอาญาตามปกติ ข้อเท็จจริงส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ผู้ให้ข้อมูลให้ข้อเท็จจริงมา ความสำเร็จของการสอบสวนถึงขึ้นอยู่กับวางแผนการสอบสวน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงดังกล่าวซึ่งจะเป็นหลักฐานโดยตรงที่สามารถพิสูจน์ความผิดได้รวมทั้งพยานแวดล้อมต่าง ๆ ที่สามารถเชื่อมโยงให้เห็นรูปคดีและพฤติการณ์ของผู้กระทำผิด รวมถึงการตรวจสอบรายละเอียดของบัญชีธนาคารส่วนบุคคลและบัญชีของนิติบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องหรือติดต่อหรือเคยติดต่อสื่อสารระหว่างกัน และการได้รับข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อยืนยันการสมคบหรือการทำธุรกรรมที่มีการทุจริต รวมถึงบางกรณีที่มีข้อสงสัยอันสมควร เจ้าหน้าที่ควรต้องดำเนินการตรวจหรือตรวจค้นทุกสถานที่ที่มีความน่าสงสัย โดยอาจรวมถึงการขอเข้าตรวจค้นที่บ้านและที่ทำงานของผู้ต้องสงสัยเพื่อหาหลักฐานเพิ่มเติม และควรวางแผนสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างเหมาะสม

1. รูปแบบการสอบสวน

การสอบสวนคดีฟอกเงินโดยทั่วไปจะแบ่งเป็น 2 รูปแบบ (John Binns, 2022) ได้แก่

1.1 การสอบสวนแบบเดี่ยว (A separate investigation)

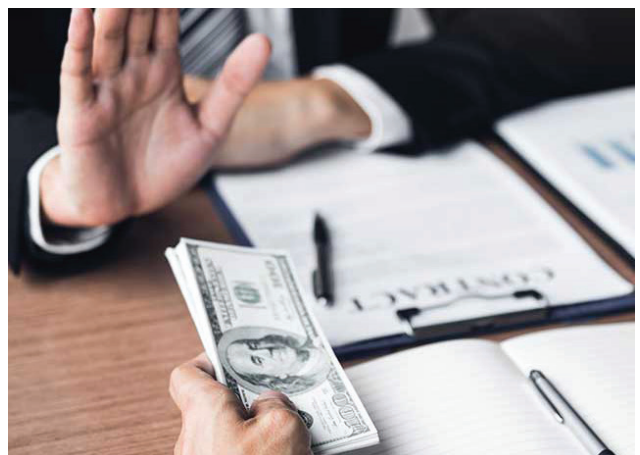
การสอบสวนในกรณีนี้เกิดขึ้นน้อยมาก เพราะรูปแบบการกระทำความผิดฐานฟอกเงินมักมีความซับซ้อนและมักเป็นการกระทำที่ผิดต่อกฎหมายหลายบทรวมถึงมักมีการกระทำความผิดต่อเนื่องเป็นหลายกรรมหลายวาระ อย่างไรก็ตาม การสอบสวนในรูปแบบนี้อาจเกิดขึ้นใน 2 กรณี ดังนี้

กรณีแรก : เป็นกรณีที่ไม่มี การสอบสวนคดีอาญาในเขตอำนาจ อาจเป็นเพราะบุคคลที่สงสัยว่ากระทำความผิดนั้นเสียชีวิตหรือไม่อยู่ในเขตอำนาจศาล

กรณีที่สอง : อาจเกิดขึ้นเนื่องจากมีพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะดำเนินการตามความผิดฐานใด ๆ และต้นเหตุที่นำมาสู่การสอบสวน คือ พฤติการณ์ในการฟอกเงินของผู้ต้องสงสัยนั่นเอง

1.2 การสอบสวนแบบคู่ขนาน (A parallel investigation)

การสอบสวนในรูปแบบนี้จะเริ่มต้นจากการสอบสวนความผิดมูลฐานใดมูลฐานหนึ่งของกฎหมายว่าด้วยการฟอกเงิน แต่ด้วยลักษณะของการฟอกเงินของบุคคลหรือนิติบุคคลผู้ต้องสงสัยมีการดำเนินกิจกรรมการฟอกเงินอย่างมืออาชีพด้วยการประกอบธุรกิจอำพราง และอาจเป็นการจัดการรายได้จากความผิดฐานซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดหลายราย โดยฟอกเงินส่วนใหญ่มักใช้การสอบสวนในรูปแบบนี้

AMLO REVIEWS

2. การจัดทำแผนการสอบสวน (James Chen, 2023)

นอกเหนือจากการสอบสวนตามคดีอาญาปกติ ผู้สอบสวนจะต้องจัดทำแผนการสอบสวนซึ่งครอบคลุมการรวบรวมเอกสารเพื่อสนับสนุนพฤติการณ์กระทำความผิดฐานฟอกเงิน รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายกลุ่มบุคคล ผู้จัดการและผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง ผู้ที่เกี่ยวข้องติดต่อทั้งหมด โดยมองในภาพรวมเกี่ยวกับองค์ประกอบความผิดฐานฟอกเงิน และแสวงหารวบรวมพยานหลักฐานของการฟอกเงิน แหล่งที่มาของเงินที่เกิดจากการกระทำความผิดทางอาญา อันเป็นที่มาของรายได้ (Darren Murphy, 2023) ซึ่งสามารถแสดงได้โดยหลักฐาน ดังต่อไปนี้

2.1 การรวบรวมหลักฐานทางทรัพย์สินของผู้ต้องสงสัย

2.1.1 หลักฐานของผู้มีส่วนร่วมคิด ประกอบไปด้วยหลักฐานตามพฤติการณ์หรือหลักฐานอื่น ๆ ที่เป็นทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง อาทิเมื่อคำนึงถึงประวัติของผู้ต้องสงสัย อาชีพ รายได้ของผู้นั้นมีความน่าสงสัย เช่น รถยนต์หรู และเครื่องใช้สอยใดที่แสดงว่าบุคคลนั้นมีชีวิตอยู่เกินวิถีทางที่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นต้น การสอบปากคำพยานที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินเดิมซึ่งได้ให้ ขาย หรือโอนให้แก่ผู้ต้องสงสัยด้วยเหตุใด รวมทั้งสอบปากคำบุคคลในครอบครัว เช่น สามี ภรรยา หรือญาติของผู้นั้น เพื่อยืนยันข้อเท็จจริงถึงการได้มา และครอบครองทรัพย์สินดังกล่าว

2.1.2 หลักฐานทางนิติเวช เช่น เงินที่ปนเปื้อนยาเสพติด ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าเงินมาจากการค้ายาเสพติด เป็นต้น

2.1.3 หลักฐานของเส้นทางการตรวจสอบที่ซับซ้อน ซึ่งได้แก่ หลักฐานทางบัญชีธนาคาร จำนวนบัญชีธนาคาร ที่ผู้ต้องสงสัยครอบครอง การขอข้อมูลการทำธุรกรรมทางการเงินและเส้นทางการเงินของผู้ต้องสงสัย และบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือผู้ถือครองทรัพย์สิน และข้อมูลจากพยานผู้เชี่ยวชาญหรือพยานแวดล้อมที่พิสูจน์ได้ว่ามีความซับซ้อนของธุรกรรมที่บ่งชี้ว่าทรัพย์สินนั้นมาจากการกระทำความผิดทางอาญา เช่น การสอบปากคำเจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อเป็นพยานประกอบสำนวน เป็นต้น

2.1.4 หลักฐานที่แสดงถึงความไม่สมเหตุสมผลของทรัพย์สินที่ผู้นั้นครอบครองอยู่ เนื่องจากการมีทรัพย์สินของผู้ต้องสงสัยเมื่อคำนึงถึงฐานะและการประกอบอาชีพ มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติหรือมีหนี้สินลดลงมากผิดปกติ หรือมีการได้ทรัพย์สินมาโดยช่องทางที่ไม่สมเหตุสมผล รวมทั้งสอบสวนพยานที่มีชื่อปรากฏในทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของผู้ต้องสงสัยที่ครอบคลุมถึงประวัติ อาชีพ รายได้ของผู้นั้น ที่มาของทรัพย์สิน ความสัมพันธ์กับผู้ต้องสงสัย ประโยชน์ที่ได้รับและผู้นั้นทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการได้มา หรือให้ทรัพย์สินดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งหลักฐานที่แสดงถึงการประกอบอาชีพ รายได้ หรือหลักฐานการเสียภาษี

2.1.5 จากการศึกษาหลักฐานจากผู้เชี่ยวชาญแสดงให้เห็นว่า อาชญากรมักจะพยายามฟอกเงินผ่านธุรกิจที่ใช้เงินสดจำนวนมากจึงต้องสอบสวนเกี่ยวกับการมีกระแสเงินสดปรากฏมากเกินไปหรืออัตรากำไรของการประกอบธุรกิจสูงเกินไป เช่น การสอบปากคำพยานเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ เช่น เจ้าหน้าที่ธนาคาร กรมสรรพากรที่ดิน ฯลฯ

AMLO REVIEWS

2.2 การขอหลักฐานข้อมูลบัญชีธนาคาร

การขอข้อมูลบัญชีธนาคารที่เป็นชื่อผู้ต้องสงสัย และบัญชีธนาคารชื่อของบุคคลอื่นที่ผู้ต้องสงสัยได้ครอบครองอยู่จากธนาคารต่าง ๆ จะทำให้ทราบถึงจำนวนเงินสดและสินทรัพย์ของผู้ต้องสงสัย รวมทั้งการทำธุรกรรมทั้งหมดของผู้ต้องสงสัยเพื่อกำหนดขอบเขตในการวางแผนการสอบสวนต่อไป

2.3 การแสวงหาหลักฐานที่แสดงถึงความมั่งคั่งหรือการใช้จ่ายที่เกินสมควร

หากมีการตรวจค้นที่บ้านหรือที่ทำงานของผู้ต้องสงสัย ให้มองหาหลักฐานที่แสดงถึงความมั่งคั่งและการใช้จ่ายของผู้ต้องสงสัยที่ผิดปกติ เช่น เสื้อผ้าที่มีราคาสูง เครื่องใช้ไฟฟ้าหรูหรา เงินสดจำนวนมาก รวมทั้งหลักฐานอื่นที่แสดงถึงความมั่งคั่ง เช่น ใบแจ้งยอดธนาคาร และใบเสร็จรับเงินจากบัตรเครดิต เป็นต้น

2.4 การแสวงหาหลักฐานที่เชื่อมโยงไปยังความผิดทางอาญาอื่น

หากมีการตรวจพบทรัพย์สินหรือเงินสดให้ดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมเพื่อหาความเชื่อมโยงกับอาชญากรรมและผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องสงสัยทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือนิติบุคคล เนื่องจากบุคคลอาจพอกเงินเพื่อตนเองหรือผู้อื่นก็ได้

2.5 การพิจารณาดำเนินการอายัดบัญชีธนาคารหรือทรัพย์สินตามความจำเป็น

การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่และตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 เพื่อดำเนินการควบคุมทรัพย์สินผู้ต้องสงสัยและทรัพย์สินที่อยู่ระหว่างการยึดอายัดโดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นต้น

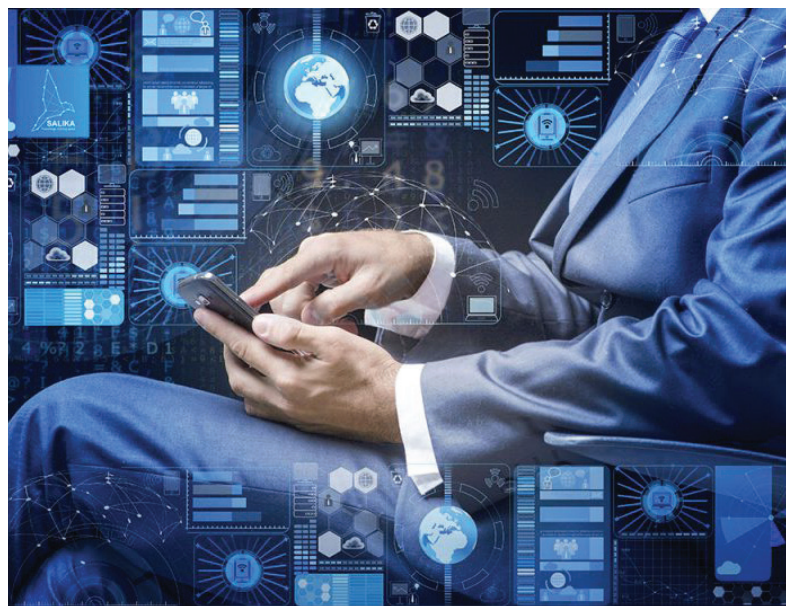

2.6 การสอบสวนเพื่อรวบรวมข้อมูลทางการเงิน

การสอบสวนเพื่อรวบรวมเอกสารทางการเงินเพิ่มเติม เช่น การค้นหาโฉนดที่ดิน สำเนาทะเบียนรถ ข้อมูลการใช้โทรศัพท์ หลักฐานการจดทะเบียนนิติบุคคล รายละเอียดของรายรับ – รายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจ เอกสารที่บันทึกไว้ซึ่งแสดงให้เห็นหรือเชื่อว่าเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ภาพจากกล้องวงจรปิด หรือใบบันทึกการรายการที่แสดงถึงธุรกรรมทางการเงินของผู้ต้องสงสัยและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ซึ่งมีไม่เพียงแต่บุคคลในครอบครัวเท่านั้น แต่จะต้องตรวจสอบบุคคลทั้งหมดที่ผู้ต้องสงสัยมีการติดต่อสื่อสารหรือประกอบธุรกิจร่วมกันเป็นปกติธุระรวมทั้งข้อเท็จจริงจากพยานผู้จับกุมและพยานผู้ตรวจค้น

2.7 การจัดทำไฟล์หลักฐาน

การจัดทำแฟ้มพยานหลักฐานประกอบการดำเนินคดี นอกจากพยานเอกสารที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว จะต้องมีย่อยคำพยานหลักฐาน และการวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของผู้ต้องสงสัย ซึ่งอาจจัดทำโดยใช้กราฟและสเปรดชีต (Spread Sheet) เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลให้เห็นถึงรายได้ที่ไม่สามารถอธิบายได้ไม่สมเหตุผลและกิจกรรมที่น่าสงสัย และใช้หลักฐานทางเทคโนโลยีประกอบ เช่น การตรวจไล่เคชัน การบันทึกข้อมูลในโทรศัพท์ผู้ต้องสงสัยเพื่อเพิ่มน้ำหนักในการรับฟังพยานหลักฐานของศาลต่อไป

AMLO REVIEWS

3. ประเด็นสำคัญที่พึงระวังในการสอบสวนคดีฟอกเงิน (College of Policing, 2023)

1. การฟอกเงินเป็นเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินทางอาญา จึงหมายรวมถึงทรัพย์สินต่าง ๆ รวมทั้งทรัพย์สินที่อาจตีราคาได้ ซึ่งมีได้จำกัดเพียงตัวเงินเท่านั้น

2. ควรพิจารณารวบรวมพยานหลักฐานให้ครอบคลุมถึงผู้ที่ทราบหรือเชื่อว่ามี การดำรงชีพอยู่ด้วยเงินจากการกระทำความผิดอาญา โดยรู้ว่าเงินดังกล่าวได้จากการกระทำความผิด ซึ่งอาจทราบได้ด้วยการแสวงหาหลักฐานหรือการแสวงหาข่าวจากพยานแวดล้อมเพื่อสอบสวนขยายผลต่อไป

3. ผู้สอบสวนควรมีความเข้าใจในองค์ประกอบของมูลฐานความผิดที่เกี่ยวข้องให้รายละเอียด และทำความเข้าใจรูปแบบการใช้ชีวิตของอาชญากรแต่ละประเภท เพื่อให้ได้ข้อสันนิษฐานในการติดตามทรัพย์สินของผู้กระทำผิดต่อไป

4. การสอบสวนคดีฟอกเงินที่มีประสิทธิภาพ

การสอบสวนคดีฟอกเงินที่มีประสิทธิภาพอย่างน้อยที่สุดจะต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ ดังต่อไปนี้ (Tony KWOK Man-wai, (n.d.))

4.1 ความเป็นอิสระ

การสอบสวนจะมีประสิทธิภาพได้ก็ต่อเมื่อมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงและปราศจากการแทรกแซงที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากคดีฟอกเงินมักเกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้มีอิทธิพล และเจ้าหน้าที่รัฐรวมทั้งผู้มีอำนาจทางการเมือง

4.2 อำนาจในการสอบสวนที่เพียงพอ

เนื่องจากการฟอกเงินมักดำเนินการโดยทางลับ การสอบสวนจึงเป็นเรื่องยากมาก เจ้าหน้าที่จึงต้องมีอำนาจตามกฎหมายในการขอข้อมูลส่วนบุคคลตามความจำเป็น เช่น อำนาจในการตรวจสอบบัญชีธนาคาร อำนาจในการให้ผู้ต้องสงสัยเปิดเผยทรัพย์สินของตน อำนาจในการซักถามพยาน อำนาจในการยึดอายัดทรัพย์สินที่ต้องสงสัยว่าได้จากการกระทำความผิด และอำนาจในการควบคุมการเดินทางของผู้ต้องสงสัย เพื่อมิให้หลบหนีออกจากเขตอำนาจศาลหรือโยกย้ายถ่ายโอนทรัพย์สิน เป็นต้น

4.3 ทรัพยากรที่เพียงพอ

เนื่องจากการสืบสวนและสอบสวนการฟอกเงินที่มีความซับซ้อน อาจใช้เวลานานจึงอาจมีความจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการกับคดีที่มีลักษณะข้ามเขตอำนาจศาลหรือคดีอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น

4.4 การรักษาความลับ

ด้วยลักษณะพิเศษของคดีฟอกเงิน มีจำเป็นอย่างยิ่งที่การสอบสวนทั้งหมดควรดำเนินการอย่างเป็นความลับ เพื่อลดโอกาสในการประนีประนอมหรือการแทรกแซง การสอบสวนในทางกลับกัน อาจมีผู้เกี่ยวข้องในคดีจำนวนมากที่ถูกสอบสวนและอาจพิสูจน์ได้ว่าตนเองบริสุทธิ์ การรักษาความลับจึงเป็นการอำนวยความสะดวกและสามารถรักษาชื่อเสียงของผู้ต้องสงสัยไว้จนกว่าจะมีหลักฐานที่ชัดเจนถึงการกระทำความผิด

4.5 ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างประเทศ

คดีฟอกเงินในปัจจุบันมิใช่เป็นเพียงปัญหาในประเทศ หรือเป็นความผิดที่ได้กระทำลงในราชอาณาจักรเท่านั้น คดีฟอกเงินหลายคดีอยู่ในขอบเขตอำนาจศาลต่างประเทศ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องขอรับความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ในด้านต่าง ๆ เช่น การค้นหาพยานและผู้ต้องสงสัย เส้นทางทางการเงิน การแลกเปลี่ยนข่าวกรอง การจับกุม การค้นหา และการส่งผู้ร้ายข้ามแดน เป็นต้น

4.6 การฝึกอบรมที่เหมาะสม

เจ้าหน้าที่ทุกคนจะต้องได้รับการฝึกอบรมอย่างเหมาะสม เพื่อความเป็นมืออาชีพในการสอบสวน ซึ่งควรมีเนื้อหาครอบคลุมถึงเทคนิคการสืบสวนทั่วไป การสอบสวน การบันทึกวิดีโอ การสืบสวนทางการเงิน และการรักษาความลับ รวมทั้งการติดต่อประสานงานเพื่อบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายสามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

AMLO REVIEWS

การวางแผนการสอบสวนถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดสำหรับการสอบสวนมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จซึ่งเป็นรากฐานของการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบังคับใช้กฎหมาย โดยจะต้องทำการประเมินสถานที่เกิดเหตุในการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเพื่อเริ่มวางแผนการสอบสวนและจัดลำดับความสำคัญ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงในคดีและรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ทบทวนและวิเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งวิเคราะห์น้ำหนักความน่าเชื่อถือของพยานควบคู่ไปกับผลการตรวจสอบพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้

ยังต้องวางแผนกระบวนการคัดแยกกลุ่มผู้บริสุทธิ์ออกจากกลุ่มผู้ต้องสงสัยเพื่อกำหนดขอบเขตการสอบสวน โดยพิจารณาจากพฤติการณ์ประกอบข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุมเพื่อกำหนดประเด็นและตั้งรูปคดี ดังนั้นเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งจะทำการสอบสวนจึงมีบทบาทที่สำคัญมากเพราะถือเป็นจุดเริ่มต้นและเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษซึ่งถือเป็นเจตนารมณ์สำคัญของระบบยุติธรรมทางอาญาในการต่อสู้กับอาชญากรรมเพื่อคุ้มครองและเป็นที่พึ่งให้ประชาชนต่อไป

บรรณานุกรม

ภัทรศักดิ์ วรรณแสง, (ม.ป.ป.). การรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา. <https://www.stou.ac.th/schoolsweb/law/UploadedFile/41717-12.pdf>.

James Chen, (Mar 28, 2023). *Money laundering (criminal property offences)*. Retrieved from <https://www.investopedia.com/terms/m/moneylaundering.asp#:~:text=Money%20laundering%20is%20the%20illegal%20process%20of%20making,process%20%E2%80%99C%20launderers%E2%80%99D%20it%20to%20make%20it%20look%20clean>.

John Binns, (Aug 1, 2022). *Money Laundering Cases: A Practical Guide*. <https://www.bcl.com/money-laundering-cases-a-practical-guide/>.

Tony KWOK Man-wai, (n.d.). *Investigation of Money Laundering and Corruption*. https://www.unafei.or.jp/publications/pdf/RS_No65/No65_05VE_Man-wai.pdf.

Darren Murphy, (Mar 2, 2023). *5 Key Elements of a Successful Investigation*. <https://coreintegrity.com.au/workplace-investigations/5-key-elements-of-a-successful-investigation/>.

AMLO REVIEWS

สิทธิและเสรีภาพของประชาชน กับมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน *

นับแต่ปี 2475 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขโดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดที่วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้การปกครองของรัฐ กฎหมายอื่น ๆ จะขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญไม่ได้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 5) หลักการสำคัญของการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยนี้ ได้มุ่งเน้นถึงหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนและหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของประชาชน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 4 และมาตรา 27) ซึ่งถือเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 3) การตรากฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนจึงต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 26)

นายคะนิง จันทรสงเคราะห์

ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น ประจำศาลปกครองสูงสุด

นางสาววัชรภรณ์ มณีบุษ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงาน ป.ง.

มาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ถูกตราขึ้นเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีประสิทธิภาพจึงมีบทบัญญัติที่มีลักษณะจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลบางประการ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 35 มาตรา 37 มาตรา 48 และมาตรา 50 บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและเนื่องจากการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดจึงมีบทบัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมอยู่หลายประการ (พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 56 และมาตรา 59) อย่างไรก็ตาม การออกคำสั่งโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายถือเป็นการใช้อำนาจของฝ่ายปกครองซึ่งเป็นการใช้อำนาจของรัฐที่กระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ การใช้อำนาจดังกล่าว จึงต้องคำนึงถึงหลักความจำเป็นและหลักสัดส่วนประกอบด้วย โดยศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่ง (Civil Forfeiture Measure)

* บทความนี้เป็นความเห็นทางวิชาการของผู้เขียน ทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกองบรรณาธิการ ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

AMLO REVIEWS

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งได้สะท้อนถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่มุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ในมิติของการใช้อำนาจอธิปไตยและการคุ้มครองความสงบเรียบร้อยของประเทศซึ่งก็ล้วนเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนในประเทศไว้อย่างน่าสนใจหลายประการ ซึ่งในบทความนี้จะมุ่งศึกษาถึงหลักการสำคัญที่ศาลปกครองและศาลรัฐธรรมนูญได้ใช้เป็นเครื่องมือในการพิจารณาการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งถือเป็นฝ่ายปกครอง ได้แก่ หลักแห่งความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) บนหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

1. ความหมายของหลักแห่งความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality)

หลักแห่งความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) ถือเป็นหลักการสำคัญตามรัฐธรรมนูญที่เป็นสากลและได้รับการยอมรับจากรัฐที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยทั่วโลกว่าเป็นหลักกฎหมายทั่วไปที่เป็นพื้นฐานของการปกครอง หลักการนี้ได้ถูกบัญญัติไว้ในสนธิสัญญาสหภาพยุโรป มาตรา 5 (4) ที่กำหนดให้การดำเนินการของสถาบันต่าง ๆ ในสหภาพยุโรป (EU) ต้องอยู่ภายในขอบเขตและภายใต้หลักการ 3 ประการ ได้แก่

- 1) การดำเนินการจะต้องเหมาะสมและสามารถบรรลุผลได้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
- 2) การดำเนินการจะต้องจำเป็นเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จที่วางไว้
- 3) การดำเนินการนั้นจะต้องไม่สร้างภาระให้กับบุคคลที่มากเกินไปตามความหมายของหลักความได้สัดส่วนในความหมายแคบ (Proportionality in the narrow sense) (European Union, (n.d.))

หลักแห่งความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) ได้รับการพัฒนาขึ้นเป็นครั้งแรกในการพิจารณาจำกัดเสรีภาพของรัฐสมาชิกในสหภาพยุโรป โดยศาลได้สรุปหลักการพื้นฐานในบริบทของ “เสรีภาพที่มีข้อจำกัด” ในข้อจำกัดบางประการของความเป็นอิสระในการทำสัญญาของรัฐสมาชิก โดยข้อจำกัดใดที่มีผลกระทบต่อเสรีภาพขั้นพื้นฐานจะต้องได้รับการพิสูจน์เพื่อระบุเหตุผลในการจำกัดความเป็นอิสระนั้น และเหตุผลดังกล่าวต้องไม่เป็นไปเพียงแต่เพื่อประโยชน์สาธารณะตามกฎหมายเท่านั้น แต่จะต้องได้รับการพิสูจน์ว่ามีความเหมาะสมสำหรับการจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด (ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการดำเนินการและผลสัมฤทธิ์) และความจำเป็นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยไม่สร้างภาระให้แก่รัฐภาคีมากเกินไป ซึ่งต้องพิจารณาทางเลือกที่มีข้อจำกัดน้อยและสร้างผลกระทบที่สุดมาตรการใดที่สร้างภาระอย่างไม่สมเหตุสมผลและสามารถใช้มาตรการอื่นที่เสียหายน้อยกว่าทดแทนได้โดยสามารถบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน ไม่ถือว่าเป็นไปตามหลักความจำเป็น โดยหลักการพิจารณาจะมุ่งเน้นไปที่ความเหมาะสมของกฎระเบียบว่า มีความเหมาะสมที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของประโยชน์สาธารณะที่กำหนดไว้หรือไม่ และความจำเป็นที่จะต้องจำกัดสิทธิดังกล่าว (Cambridge University Press, (n.d.)) เช่น การจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานบางประการเพื่อปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมาย หรือการรวบรวมและประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเพียงรวบรวมและประมวลผลเฉพาะข้อมูลส่วนบุคคลที่จำเป็น และเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะเท่านั้น เป็นต้น

AMLO REVIEWS

หลักแห่งความได้สัดส่วนนี้เป็นหลักกฎหมายทั่วไปที่มีความสำคัญในการจำกัดการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองเพื่อรักษาดุลยภาพระหว่างวิธีการที่เลือกใช้กับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในบริบทของหลักการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนเพื่อพิจารณาถึงสิทธิของปัจเจกชนกับสิทธิของมหาชน และเป็นเครื่องมือสำคัญตามกฎหมายที่ประเทศต่าง ๆ นำไปใช้ในการพิจารณาการใช้ดุลพินิจของฝ่ายปกครองเพื่อมิให้ฝ่ายปกครองใช้อำนาจตามอำเภอใจหรือบิดเบือนการใช้อำนาจโดยปราศจากความเหมาะสมหรือเกินกว่ากรณีจำเป็นจะต้องใช้อำนาจเพื่อออกคำสั่งกฎหมายหรือระเบียบใด ๆ โดยหลักสัดส่วนที่ศาลปกครองใช้เพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายปกครองจะมีหลักการอันเป็นองค์ประกอบจำนวน 3 ประการ (ปรานี สุขสร, ม.ป.ป.) ดังนี้

1) หลักแห่งความเหมาะสม (Principle of Suitability) เป็นหลักการที่บังคับให้การใช้ดุลพินิจของฝ่ายปกครองต้องมีความเหมาะสมตามกฎหมาย โดยคำสั่งทางปกครองที่ไม่มีความเหมาะสม ศาลปกครองอาจก้าวล่วงใช้อำนาจเพิกถอนได้

2) หลักแห่งความจำเป็น (Principle of Necessity) เป็นหลักการที่ใช้ชี้แจงน้ำหนักความจำเป็นในการใช้ดุลพินิจออกคำสั่งโดยต้องใช้มาตรการแทรกแซงในสัดส่วนน้อยที่สุดตามความจำเป็น และต้องไม่มีมาตรการอื่นที่จะเลือกดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ หรือหากมีก็เป็นมาตรการที่จะกระทบสิทธิหรือสร้างความเสียหายมากกว่ามาตรการที่ฝ่ายปกครองใช้จึงต้องเป็นมาตรการที่สร้างความเสียหายน้อยที่สุด

หลักความจำเป็นถือเป็นแนวคิดพื้นฐานในกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ และได้รับการบัญญัติรับรองไว้ใน The International Law Commission (ILC)'s Draft Articles on State Responsibility (ILC) มาตรา 25 โดยกำหนดกรอบของความจำเป็นของรัฐไว้ 4 ประการ ดังนี้

(1) เป็นการดำเนินการของรัฐเพื่อปกป้องผลประโยชน์ที่สำคัญจากอันตราย

(2) อันตรายดังกล่าวมีความร้ายแรงและใกล้จะถึง

(3) แนวทางการดำเนินการดังกล่าวที่ถูกต้องกำหนดขึ้นจะเป็นหนทางเดียวเท่านั้นที่จะปกป้องผลประโยชน์ของรัฐจากอันตรายดังกล่าวได้

(4) ไม่มีผลประโยชน์อื่นใดที่สำคัญมากไปกว่าผลประโยชน์ของรัฐที่จะต้องปกป้องนั้นหากไม่ดำเนินการจะส่งผลให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงอันเป็นผลมาจากการดำเนินการของรัฐ

มาตรา 25 ของ ILC กำหนดข้อยกเว้นสองประการที่รัฐไม่อาจอ้างความจำเป็นในการดำเนินการได้แก่

(1) ในกรณีที่รัฐเพิกถอนการดำเนินการเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภัยนั้นเอง

(2) ในกรณีที่รัฐได้ดำเนินการอย่างใดอันเป็นการสนับสนุน (อย่างมีนัยสำคัญ) ทำให้เกิดสถานการณ์ที่เป็นภัยดังกล่าว (Fernández Antuña Antolín, 2023)

3) หลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ (Principle of Proportionality strict sensu)

เป็นหลักการที่ใช้ตรวจสอบความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับกับความเสียหายที่ประชาชนจะได้รับจากการจำกัดสิทธิตามรัฐธรรมนูญผ่านการใช้มาตรการทางกฎหมายที่รัฐเลือกดำเนินการซึ่งเป็นการตรวจสอบสัดส่วนและความสัมพันธ์ที่สำคัญที่สุด ซึ่งได้รับการยอมรับในรัฐประชาธิปไตยทั่วโลก (Aharon Barak, 2012) ว่าเป็นหลักการพิเคราะห์เพื่อชี้แจงน้ำหนักระหว่างคุณค่าหรือผลประโยชน์ที่ได้รับกับสิทธิของประชาชนที่จะต้องถูกจำกัด ให้การพิจารณาว่าการล่วงละเมิดสิทธิปัจเจกชนของรัฐนั้นมีความชอบธรรมหรือไม่ และเป็นหลักการที่สร้างสมดุลระหว่างสิทธิและทางเลือกการดำเนินนโยบายกับการจำกัดสิทธิให้มีความสัมพันธ์ที่สมเหตุสมผลระหว่างวิธีการที่ใช้กับเป้าหมายที่ต้องการว่ามาตรการดังกล่าวมีการจำกัดสิทธิหรือสร้างความเสียหายเกินความจำเป็นหรือไม่ (Gebhard Bücheler, 2015)

AMLO REVIEWS

2. บทวิเคราะห์หลักกฎหมายตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญได้นำหลักแห่งความได้สัดส่วนเป็นเครื่องมือสำคัญในการใช้วินิจฉัยมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้ในแนวทางที่สอดคล้องกัน ดังนี้

2.1 บทสันนิษฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ขัดต่อหลักนิติธรรมหรือไม่

หากพิจารณาจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 50 ประกอบมาตรา 51 วรรคสาม ซึ่งกำหนดว่า หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา 50 วรรคหนึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริต เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจรัฐสามารถยึดอายัดทรัพย์สินที่อาจได้จากการกระทำความผิดอาญาและกำหนดให้ ผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินมีภาระในการพิสูจน์ซึ่งอาจขัดต่อหลักนิติธรรม (The Rule of Law) และหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of Innocence) อันเป็นหลักการพื้นฐานทางอาญาที่มีความสำคัญและมุ่งคุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหาตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR)

กรณีดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 25 และมาตรา 26 ได้วางหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนพึงมี โดยมาตรา 26 ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าการจะจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้นจะกระทำได้เฉพาะเมื่อมีการบัญญัติให้อำนาจไว้ในรัฐธรรมนูญ และหากรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติไว้ การตรากฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิจะต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิเสรีภาพเกินสมควร และต้องระบุเหตุผลความจำเป็นไว้

อย่างไรก็ตาม แม้มีกฎหมายให้อำนาจ การดำเนินการของรัฐอาจไม่ชอบด้วยกฎหมาย หากไม่มีเหตุผลตามสมควร บนพื้นฐานของหลักแห่งความได้สัดส่วน หน่วยงานของรัฐจึงต้องพิจารณาถึงความได้สัดส่วนระหว่างประโยชน์สาธารณะและการคุ้มครองสิทธิของประชาชนประกอบกันเสมอ แต่สิทธิเสรีภาพนั้นมีขอบเขตและอาจถูกจำกัดได้เท่าที่จำเป็น แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรจะได้บัญญัติรับรองสิทธิของประชาชนที่รัฐไม่อาจล่วงละเมิดได้โดยปราศจากอำนาจตามกฎหมายหลายประการ แต่เมื่อพิจารณาประกอบสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยรวม รัฐย่อมจำกัดสิทธิบางประการของประชาชนเท่าที่จำเป็น (คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 40 – 41/2546)

บทบัญญัติดังกล่าว แม้มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยการให้อำนาจหน่วยงานรัฐในการละเมิดสิทธิของประชาชน แต่หากพิจารณามบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มิได้มีลักษณะเป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาด (Irrebuttable Presumption) ที่ศาลไม่อาจรับฟังข้อเท็จจริงเป็นอย่างอื่นได้ และมีใช้กฎหมายปิดปาก (Estoppel) ที่ไม่อาจอ้างหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างอื่นได้ แต่มีลักษณะเป็นการให้อำนาจรัฐ ในการยึดอายัดทรัพย์สินที่อาจได้มาโดยการกระทำความผิดกฎหมายและกระทบต่อความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชนโดยรวมมิให้น่าทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ก่ออาชญากรรมเพื่อตัดวงจรการก่ออาชญากรรมยังเป็นการตัดแรงจูงใจในการกระทำความผิดของอาชญากรมิให้ได้ประโยชน์จากการก่ออาชญากรรม ในขณะเดียวกันยังตัดโอกาสในการยกย่ำแปรสภาพทรัพย์สินดังกล่าว ด้วยการตัดความครอบครองทรัพย์สินดังกล่าวชั่วคราว เนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าวอาจเป็นทรัพย์สินที่มีประชาชนผู้เสียหายในคดีอาญาเป็นเจ้าของที่แท้จริง หากรัฐไม่มีอำนาจยึดอายัดไว้จะทำให้ยากต่อการติดตามเพื่อคืนผู้เสียหายในภายหลัง ซึ่งเป็นประโยชน์สาธารณะ

AMLO REVIEWS

เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์สาธารณะดังกล่าวเทียบกับประโยชน์ของเอกชนผู้อ้างว่า เป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สิน จะเห็นได้ว่า สัดส่วนประโยชน์ที่ได้จากการจำกัดสิทธิดังกล่าวมีมากกว่าสัดส่วนประโยชน์ของเอกชนผู้ถูกจำกัดสิทธิ และการจำกัดสิทธิดังกล่าวมิได้มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิโดยสิ้นเชิงแต่ยังให้โอกาสผู้กล่าวอ้างสามารถนำสืบและต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ เมื่อพิจารณาประกอบกัน มาตรการนี้จึงมีขอบเขตที่เหมาะสมและมีความจำเป็น

2.2 การบังคับใช้มาตรการพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการปราบปรามการฟอกเงินนั้นมีความจำเป็นเพียงใด

การพิจารณาว่า การบังคับใช้มาตรการพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการปราบปรามการฟอกเงินนั้นมีความจำเป็นเพียงใด ศาลได้นำหลักความจำเป็น (Erforderlichkeit) มาพิจารณาว่ารัฐมีความจำเป็นต้องมีกฎหมายดังกล่าวหรือไม่ พิจารณาประกอบกับหลักความเหมาะสม (Geeignetheit) ว่า กฎหมายที่ใช้บังคับเฉพาะแก่กรณีในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่ อันเป็นการพิจารณาภายใต้หลักแห่งความได้สัดส่วน เพื่อพิจารณาว่ารัฐมีทางเลือกการดำเนินการอื่นที่สามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องเหมาะสมเพียงพอแล้วหรือไม่ และมีความจำเป็นต้องกำหนดให้มีมาตรการพิเศษเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวเพียงใด อันเป็นไปตาม “หลักแห่งความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ” ด้วยการนำกฎระเบียบที่บังคับใช้กับกรณีนั้นในปัจจุบันมาพิจารณาถึงความเหมาะสมและความจำเป็นเพื่อชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์ของเอกชนที่ต้องเสียไปกับประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับจากการดำเนินการให้ได้สัดส่วนกันอย่างดุลยภาพ ดังเช่นในกรณีการปราบปรามการกระทำผิดตามประมวลรัษฎากรที่มีมาตรการลงโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญาที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องใช้มาตรการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 8/2564)

2.3 การกำหนดให้มีมาตรการพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการปราบปรามการฟอกเงินที่กระทบสิทธิของประชาชนมีความเหมาะสมเพียงใด

ศาลยุติธรรมแห่งยุโรป (ECJ) ได้มีคำพิพากษาและในกรณีได้รับคำร้องจากสหราชอาณาจักรและสวีเดน เพื่อให้มีคำตัดสิน กรณีรัฐมีกฎหมายเกี่ยวกับการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนโดยพิจารณาถึงหน้าที่ของรัฐในการเก็บรักษาข้อมูลการสื่อสารของประชาชนกับการให้อำนาจเก็บข้อมูลการสื่อสารของประชาชน โดยศาลเห็นว่า เป็นการแทรกแซงสิทธิขั้นพื้นฐานในการเคารพชีวิตส่วนตัวและการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลอย่างร้ายแรง โดยศาลให้เหตุผลว่า คำสั่งของสหภาพยุโรปที่ 2002/58 เกี่ยวกับประเด็นความเป็นส่วนตัวและการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์จะต้องได้รับการตีความตามกฎหมายบัตรสิทธิขั้นพื้นฐานของสหภาพยุโรป (Charter of fundamental rights of the European Union : CFREU, 2016) ในเรื่องสิทธิในความเป็นส่วนตัวและการคุ้มครองข้อมูล และเสรีภาพในการแสดงออกอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในสังคมประชาธิปไตยที่ต้องได้สัดส่วนกับการออกกฎหมายระดับชาติเพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมร้ายแรง การให้อำนาจเข้าถึงข้อมูลสื่อสารของประชาชนโดยทั่วไปและไม่เลือกปฏิบัติ อาจทำให้สามารถเข้าถึงชีวิตส่วนตัวของประชาชนผู้นั้นซึ่งบางข้อมูลมีความละเอียดอ่อน เช่น ที่พักอาศัย กิจกรรมประจำวัน กิจกรรมความสัมพันธ์ทางสังคม สภาพแวดล้อมทางสังคม เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศาลได้ตั้งข้อสังเกตว่าการเก็บรักษาข้อมูลในลักษณะนี้อาจมีผลกระทบต่อการใช้วิธีการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ และเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชน จึงถือเป็นการละเมิดกฎหมายสิทธิมนุษยชน

ศาลยุติธรรมแห่งยุโรป (ECJ) ให้เหตุผลเพิ่มเติมว่าการเข้าถึงข้อมูลที่เก็บไว้ของหน่วยงานนั้นจะต้องถูกจำกัดไว้เฉพาะเพื่อความจำเป็นในการต่อสู้กับอาชญากรรมร้ายแรงเท่านั้น โดยการเข้าถึงข้อมูลจะต้องได้รับการตรวจสอบโดยศาลหรือหน่วยงานอิสระ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจะต้องถูกเก็บรักษาไว้ในสหภาพยุโรป (Court of Justice of the

AMLO REVIEWS

European UNION, 2023) รวมทั้งมาตรการนี้ไม่อยู่ในขอบเขตของ “หน้าที่ของรัฐ” ในด้านความมั่นคงสาธารณะ ความมั่นคงของรัฐ และการดำเนินการเพื่อป้องกันการกระทำผิดอาญา และต้องตีความอย่างเคร่งครัด (Astrid Bertrand, Winston Maxwell and Xavier Vamparys, 2020) หากพิจารณาตามหลักการนี้ การกำหนดให้อำนาจในการวิเคราะห์ข้อมูลธุรกรรมทั้งหมดของลูกค้าธนาคารทุกคน อาจละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนได้ ดังนั้น การเข้าถึงข้อมูลลูกค้าเพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงของธุรกรรม จึงควรเป็นการดำเนินการสำหรับกลุ่มลูกค้าและธุรกรรมที่มีความเสี่ยงทางอาญาสูงสุดเท่านั้น และการดำเนินการของธนาคารควรมุ่งเน้นไปที่ธุรกรรมที่มีความเสี่ยงเท่านั้น

หลักความเสมอภาคนั้น ถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐพึงให้การรับรองและคุ้มครองประชาชนอย่างเสมอภาค รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 4 ได้รับรองความเสมอภาคของบุคคลในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพในทางกฎหมาย และมาตรา 27 ได้รับรองความเสมอภาคในกฎหมายที่บุคคลต้องปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะเห็นได้ว่า หลักการดังกล่าว เรียกร้องให้รัฐต้องปฏิบัติต่อบุคคลที่มีสาระสำคัญอย่างเดียวกันให้เหมือนกัน และปฏิบัติต่อบุคคลที่มีสาระสำคัญต่างกันให้มีความแตกต่างกันออกไปตามลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ปัญหาอีกหนึ่งประการที่หน่วยงานซึ่งบังคับใช้กฎหมายต้องคำนึงถึง คือ ความได้สัดส่วนระหว่างสิทธิส่วนบุคคลที่ถูกละเมิดกับประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของรัฐ อาทิ การกำหนดให้อำนาจมีหน้าที่ในการตรวจสอบธุรกรรมทั้งหมดของลูกค้าแต่ละราย เพื่อพิจารณาว่า การทำธุรกรรมดังกล่าวมีความผิดปกติอันจะเข้าข่ายเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรตามกฎหมายหรือ

ข้อบังคับหรือไม่ จะต้องมีการประเมินประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายว่า การรายงานของธนาคารนั้น เกิดประโยชน์ในการป้องกันการฟอกเงินอย่างได้สัดส่วนกับการให้อำนาจธนาคารเข้าถึงข้อมูลที่เป็นการกระทบสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนและความเสี่ยงของประชาชน ที่อาจเกิดการโจรกรรมข้อมูลที่มีความละเอียดอ่อนหรือไม่ เพราะการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นหนึ่งในหน้าที่ของรัฐ การให้อำนาจเข้าถึงข้อมูลของประชาชนอย่างไม่จำกัด อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อประชาชน รัฐอาจต้องหามาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการนำข้อมูลของประชาชนไปใช้ในทางมิชอบ เช่น กรณีที่เคยปรากฏภาพข่าวการสอบสวนพนักงานธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งซึ่งเป็นขบวนการขายข้อมูลส่วนตัว เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน และบัญชีธนาคารของลูกค้าธนาคารพาณิชย์ให้กับเว็บไซต์ต่างๆ โดยมีบัญชีที่เกี่ยวข้องมากกว่าล้านบัญชี และวงเงินหมุนเวียนเป็นหลักพันล้านบาท ขณะเดียวกันประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการละเมิดเหล่านี้ โดยจะได้รับการเสนอขายผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ประกันภัย ประกันชีวิต ตลอดเวลา (โพสต์ทูเดย์, 2559) และต้องประเมินค่ามาตรการนั้นว่าเป็นวิถีทางที่สร้างความเสียหายน้อยที่สุดหรือไม่ จึงต้องมีการประเมินประโยชน์ที่แท้จริงที่เกิดจากการรายงานธุรกรรมที่ต้องสงสัยตามระเบียบที่ได้กำหนดขึ้น อย่างน้อยที่สุด คือ การประเมินประสิทธิภาพของข้อมูลที่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายได้รับจากธนาคารว่า เป็น “รายงานที่มีประสิทธิภาพ” ที่เกิดประโยชน์แก่การบังคับใช้กฎหมายอย่างแท้จริงหรือไม่

AMLO REVIEWS

การป้องกันการฟอกเงินมีความจำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงในการฟอกเงิน จึงมีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะเป็นการล่องสิทธิความเป็นส่วนตัวบางประการของประชาชน หลักแห่งความได้สัดส่วนจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการกำหนดกรอบมาตรการของรัฐในเรื่องการแทรกแซงสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่จะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและความรับผิดชอบของรัฐตามระบอบประชาธิปไตย มาตรการดังกล่าว จะต้องถูกกำหนดโดยมีรายละเอียดที่เพียงพอเพื่อให้ธนาคารและประชาชนเข้าใจขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการกำหนดมาตรการดังกล่าว และกฎระเบียบหรือข้อบังคับที่กำหนดแนวทางปฏิบัติของธนาคารต้องมีความชัดเจนเพียงพอเพื่อให้แน่ใจว่า ธนาคารจะไม่ดำเนินการล่องละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดอย่างเคร่งครัด ซึ่งอย่างน้อยควรมีระเบียบที่อธิบายและกำหนดข้อมูลที่จะได้รับการตรวจสอบและแนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบธุรกรรมเฉพาะที่ธนาคารต้องปฏิบัติ รวมทั้งข้อมูลบางประเภทที่อาจต้องใช้ในการพิจารณากรณีที่ธนาคารพึงต้องเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ซึ่งจะต้องมีการเผยแพร่ระเบียบหรือข้อกำหนดให้ธนาคารปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องและเพื่อให้ประชาชนทราบ และสามารถปกป้องสิทธิของตนได้อย่างเต็มที่อันเป็นไปตามหลักนิติธรรมที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้

2.4 การหลักการการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ให้ฝ่ายประชาชน เป็นการสร้างภาระเกินสมควรหรือไม่

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 29 วรรคสองได้รับรองสิทธิของประชาชนในคดีอาญา โดยกำหนดข้อสันนิษฐานตามกฎหมายว่า ก่อนมีคำพิพากษา อันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ตามหลัก “สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ (Presumption of Innocence)” และเป็นการรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนตามหลักนิติรัฐ ในคดีอาญาจึงกำหนดให้รัฐมีภาระพิสูจน์การกระทำผิดของบุคคล ในขณะที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นมาตรการพิเศษเฉพาะของรัฐเพื่อตรวจจับการกระทำผิดของอาชญากรดังที่บัญญัติไว้ในหมวด 6 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 51 วรรคสาม ประกอบมาตรา 50 ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บรรดาทรัพย์สินของบุคคลผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริต และกำหนดให้ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินดังกล่าว อาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่ง โดยแสดงให้เห็นว่าตนเป็นผู้รับประโยชน์โดยสุจริตและมีคำตอบแทน หรือได้มาซึ่งประโยชน์โดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ อันเป็นการหลักการพิสูจน์ให้ตกแก่ประชาชนผู้อ้างความเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ซึ่งมีผลเป็นการหลักการการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ให้ฝ่ายประชาชนซึ่งแตกต่างจากหลักนิติธรรมทางอาญาที่กำหนดให้โจทก์มีภาระต้องพิสูจน์ความผิดของจำเลยซึ่งมีที่มาหลักสิทธิมนุษยชนอันเป็นหลักการพื้นฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาสากลที่ว่า “บุคคลทุกคนมิใช่ผู้กระทำความผิดทางอาญา” เป็นหลักประกันว่าบุคคล

AMLO REVIEWS

จะไม่ถูกลงโทษทางอาญาจนกว่าจะมีพยานหลักฐานมา พิสูจน์ได้ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดจริงอันเป็นหลักนิติธรรม ที่ได้รับการรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกและมีพันธกรณีระหว่างประเทศ (คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2559) แต่ด้วยกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นมาตรการที่มีความพิเศษโดยเฉพาะ และเป็นมาตรการทางแพ่ง ที่เป็นการดำเนินการต่อทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดิน โดยมีเจตนารมณ์เพื่อตัดวงจรและลดแรงจูงใจมิให้อาชญากรก่ออาชญากรรมต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนโดยรวมได้รับความเดือดร้อนและเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ แม้ว่ารากฐานแห่งอำนาจในการดำเนินการจะมาจากมูลความผิดทางอาญาแต่ด้วยเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน การกำหนดให้นำหลักการพิสูจน์ความรับผิดชอบทางแพ่งตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ โดยอนุโลมจึงมีความเหมาะสม มิได้เป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชนเกินสมควร และไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม

3. บทสรุป

มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ถือเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพเป็นมาตรการลงโทษทางแพ่งเพื่อป้องกันวงจรอาชญากรรมและป้องกันการกระทำความผิดซ้ำควบคู่ไปกับมาตรการลงโทษทางอาญาซึ่งเป็นมาตรการเพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนโดยรวมให้มีความปลอดภัยจากอาชญากรไปพร้อมกับการจำกัดสิทธิและกระทบสิทธิของประชาชนไปพร้อมกัน จึงมีทั้งในมิติของการใช้อำนาจและการคุ้มครองประชาชน ซึ่งต้องมีการชั่งน้ำหนักสัดส่วนระหว่างประโยชน์สาธารณะกับเอกชนให้เกิดดุลยภาพ

ด้วยความเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีอยู่ตลอดเวลา การป้องกันและปราบปรามกลุ่มอาชญากร จึงมีความจำเป็น ต้องมีการศึกษาแนวโน้ม รูปแบบ และช่องว่างที่อาชญากร อาจใช้เป็นโอกาสในการก่ออาชญากรรมเพื่อวิเคราะห์ ปรากฏการณ์ทางอาชญากรรมที่อาจมีการปรับเปลี่ยน รูปแบบไปตามสภาพเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีของโลก ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาหลักและมาตรการทางกฎหมายที่เพียงพอ เพื่อวัตถุประสงค์ในการปราบปราม และป้องกันอาชญากรรม โดยเฉพาะในเรื่องของการมอบอำนาจ บางประการให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการแทน เพื่อร่วม เฝ้าระวังในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม อาทิ ในเรื่องการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลหรือข้อมูลใดที่รัฐมีหน้าที่ ต้องให้ความคุ้มครองแก่ประชาชน ซึ่งต้องมีการทบทวน และประเมินความสัมฤทธิ์ผลของมาตรการอยู่เสมอ เพื่อชั่งน้ำหนักสัดส่วนประโยชน์และผลกระทบที่จะเกิดกับประชาชน และประเมินความจำเป็น รวมทั้งกำหนดสัดส่วน แนวทางการดำเนินการของรัฐโดยให้มาตรการของรัฐ ให้กระทบต่อประชาชนในสัดส่วนที่น้อยที่สุดเพียงเท่าที่ จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมให้เกิดความสงบสุขแก่สังคมโดยรวม

AMLO REVIEWS

เอกสารอ้างอิง (References)

- โพสต์ทูเดย์, (24 พฤศจิกายน 2559). *รพท.สอบสวนพนักงานแบงก์แอบขายข้อมูลลูกค้า หลังได้รับการร้องเรียนจากประชาชนว่าทำกันเป็นขบวนการ*. <https://www.posttoday.com/business/466952>
- ปราณี สุขศรี, (ม.ป.ป.). *หลักกฎหมายทั่วไปในทางปกครองในคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด : ศึกษาหลักความได้สัดส่วน(Principle of proportionality) และหลักความเสมอภาค (Principle of Equality)*. https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/admincourt_journal/everyorganization/68.pdf.
- Astrid Bertrand Winston Maxwell and Xavier Vamparys, (Jul 09, 2020). *Current anti-money laundering (AML) techniques violate fundamental rights and AI would make things worse*. <https://www.telecom-paris.fr/current-aml-techniques-violate-fundamental-rights-ai-make-things-worse>.
- Aharon Barak, (Jun 05, 2012). *Proportionality Constitutional Rights and their Limitations*. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139035293.016>
- Court of Justice of the European UNION (CJEU), (Dec 21, 2016). *Joined Cases Tele2 Sverige AB v Post-och telestyrelsen and Secretary of State for the Home Department v. Watson*. <https://globalfreedomofexpression.columbia.edu/cases/joined-cases-tele2-sverige-ab-v-post-och-telestyrelsen-c-20315-secretary-state-home-department-v-watson/>
- Cambridge University Press. (n.d.). *Chapter 6 - The Principle of Proportionality*. <https://www.cambridge.org/core/books/abs/general-principles-of-eu-civil-law/principle-of-proportionality/7F0D319DDBF8FBEB7BE807614EA58>.
- European Union, (n.d.). *Principle of proportionality*. <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/principle-of-proportionality.html>.
- Fernández Antuña Antolín, (Sep 12, 2023). *Necessity as a Defence*. <https://jusmundi.com/en/document/publication/en-necessity-as-a-defence>.
- Gebhard Bücheler, (Jun 11, 2015). *Proportionality in Investor-State Arbitration*. *Oxford Scholarship Online*. <https://global.oup.com/academic/product/proportionality-in-investor-state-arbitration-9780198724339?cc=th&lang=en&>
- Norbert Reich, (Nov 22, 2017). *Chapter 6 - The Principle of Proportionality*. <https://www.cambridge.org/core/books/abs/general-principles-of-eu-civil-law/principle-of-proportionality/7F0D319DDBF8FBEB7BE807614EA58>.

AMLO REVIEWS

“Megatrends” กับการกิจของสำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน*

พินิจวิจารณ์ ดร. บดินทร์ วิทยาภรณ์

ผู้อำนวยการส่วนเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สิน 2 สำนักงาน ป.ง.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ป.ง.) มีหน้าที่โดยตรงต่อการป้องกันและปราบปรามการกระทำที่เป็นการฟอกเงินเพื่อตัดวงจรอาชญากรรม โดยมีภารกิจในการกำกับดูแลหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แต่ทว่าด้วยเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ทำให้การดำเนินภารกิจของสำนักงาน ป.ง. ต้องปรับรูปแบบการดำเนินการเพื่อให้ภารกิจยังคงบรรลุเป้าหมายท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามภารกิจที่ผูกพันเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จำเป็นอย่างยิ่งที่สำนักงาน ป.ง. ต้องศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีล่วงหน้า เพื่อคาดการณ์อนาคต และแนวโน้มของสภาพปัญหา (Pain Point) ที่จะเกิดขึ้น มากำหนดแนวทางขององค์กรในการดำเนินการ

การเปลี่ยนแปลงของรูปแบบของสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบอย่างสำคัญต่อมนุษย์ เราเรียกสิ่งนั้นว่า “Megatrends” ซึ่งเป็นสิ่งที่เข้ามามีบทบาทภายหลังกยุคชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) “Megatrends” จึงหมายถึง สิ่งใหม่ๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้นหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแล้ว

สามารถกำหนดทิศทางหรือชี้นำอนาคตของโลกได้ (ประเสริฐ สิทธิจิรพัฒน์, ม.ป.ป.) จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อองค์กร เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของทุกประเทศทั่วโลก และเป็นเครื่องมือที่จะทำให้เราสามารถทำความเข้าใจและใช้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างอนาคตใหม่ ทั้งนี้ Megatrends ได้ถูกกำหนดโดยหลากหลายองค์กร และมีจำนวนของ Megatrends ที่แตกต่างกัน ซึ่งสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ได้กำหนด Megatrends ไว้จำนวน 5 ประการ (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.), 2563) โดยจะขอล่าวถึงแต่ละ Megatrends พร้อมวิเคราะห์ผลกระทบต่อภารกิจของ สำนักงาน ป.ง. ดังนี้

* บทความนี้เป็นความเห็นทางวิชาการของผู้เขียน ทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

AMLO REVIEWS

1. การเปลี่ยนแปลงอำนาจทางเศรษฐกิจ

รายงานล่าสุดของ PricewaterhouseCoopers (PwC) หนึ่งในบริษัทตรวจสอบบัญชีที่ใหญ่ที่สุดติดอันดับ 1 ใน 4 ของโลก พบว่า เมื่อพิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) หรือในแง่ภาวะเสมอภาคของอำนาจซื้อ (Purchasing Power Parity : PPP) จีนได้กลายเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุด แซงหน้าสหรัฐอเมริกา และอาจมีมูลค่าสูงสุดตามอัตราแลกเปลี่ยนในตลาดก่อนปี ค.ศ. 2030 และคาดการณ์ว่าเศรษฐกิจโลกอาจขยายตัวเป็นสองเท่าภายในปี ค.ศ. 2585 (PwC, 2024) กล่าวคือ ทิศทางในอนาคตของการผลิตสินค้าและบริการจะเปลี่ยนแปลง จากการที่ประเทศที่กำลังพัฒนาเป็นผู้ผลิตสินค้าและบริการให้กับประเทศที่พัฒนาแล้ว เป็นมุ่งเน้นที่จะผลิตสินค้าและบริการสำหรับการบริโภคภายในประเทศแทน โดยการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะเติบโตมากกว่าสองเท่าเมื่อเปรียบเทียบกับปี ค.ศ.1990 คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจของจีนจะมีมูลค่ามากกว่าสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ จีนได้มีการขยายเมืองออกไปยังภูมิภาคต่าง ๆ กล่าวคือได้มีการสร้างเมือง “สงอัน (Xiong An)” ในภูมิภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีน ซึ่งมีขนาดใหญ่เป็นสองเท่าของเกาะแมนฮัตตัน ณ มหานครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ในส่วนของจำนวนประชากร มีการคาดการณ์ว่าในปี ค.ศ. 2050 โลกจะมีประชากรจำนวนหนึ่งหมื่นล้านคน (Thanisara GG Ruangdej, 2560) โดยอินเดียและจีน จะเป็นชาติที่มีประชากรเยอะที่สุดรวมแล้วกว่าร้อยละ 30 ของประชากรทั้งโลก อีกทั้งหากพิจารณาจากทรัพยากรที่มีอยู่หลากหลายและมีปริมาณมากในทวีปเอเชียทำให้ซีกโลกฝั่งตะวันออกคือทวีปเอเชียมีศักยภาพและความพร้อมในการเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจของโลก ซึ่งหากสังเกตจากรายงานเศรษฐกิจโลก จะพบว่าเศรษฐกิจโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในระยะเวลาอันสั้นของช่วงทศวรรษที่ผ่านมาทวีปเอเชียมีส่วนแบ่ง GDP โลกเพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณ 45% และมีแนวโน้มที่จะเข้าใกล้ 60% ภายในปี ค.ศ. 2573 โดยปัจจุบัน ส่วนแบ่งของ GDP โลกในทวีปเอเชียมีมากกว่า 54% ในขณะที่ทวีปยุโรปและอเมริกาเหนือรวมกัน

มีส่วนส่วนน้อยกว่าประมาณ 33% (World Economic, 2024) การเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ในเชิงเศรษฐกิจและการค้าโลกอย่างมหาศาลย่อมส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงสมดุลของอำนาจทั่วโลก และเกิดความเปลี่ยนแปลงกรอบการดำเนินการทางการเมืองและการเมืองในระดับโลก หรือที่เรียกว่า “ระเบียบโลก (World Order)” (Richard Falk, n.d.) ซึ่งคาดการณ์ว่าจะเกิด “ระเบียบโลกใหม่” (David Rees, 2023) ที่ท้าทายความสามารถในการปรับตัวของทุกประเทศทั่วโลก

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ย่อมส่งผลกระทบต่อกรอบการปรับตัวของภาครัฐ รวมทั้งสำนักงาน ปปง. โดย ไมเคิล โอซุลลิแวน (Michael O'Sullivan) นักวิชาการอาวุโส ให้เหตุผลว่า โลกที่มีหลายขั้วอำนาจที่กำลังเติบโตจะถูกครอบงำโดยภูมิภาคใหญ่น้อยสามภูมิภาค ได้แก่ อเมริกา สหภาพยุโรปและเอเชียที่มีจีนเป็นศูนย์กลาง (Daniel Casali and Rob Clarry, 2023) ผลกระทบในด้านนี้ จึงหนีไม่พ้นปัญหาการจัดองค์กรที่ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากการกำหนดโครงสร้างของต้นแบบที่มาจากซีกโลกฝั่งตะวันตก เมื่อบทบาทและแนวคิดของโลกฝั่งตะวันออกเข้ามามีอิทธิพลต่อมาตรฐานระดับสากลในการกำหนดทิศทางในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงอาจอาศัยโอกาสในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ แสวงหาความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาคซีกโลกฝั่งตะวันออก โดยเฉพาะประเทศในทวีปเอเชีย ที่อาจก้าวเข้ามามีอำนาจกำหนดมาตรฐานในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในระดับสากล และอาจปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนาทักษะให้สามารถเข้าใจและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและสามารถปรับตัวตามรูปแบบการปฏิบัติงานท่ามกลางความหลากหลายและแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม รวมทั้งดำเนินการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ อาทิ การเป็นเจ้าภาพในการจัดการประชุมระดับนานาชาติ หรือเพิ่มการส่งบุคลากรไปศึกษาต่อยังประเทศซีกโลกฝั่งตะวันออก อันจะทำให้สำนักงาน ปปง. มีบทบาทสำคัญในระดับสากล

AMLO REVIEWS

2. การขาดแคลนทรัพยากร

การเปลี่ยนแปลงของโลกในสิ่งหนึ่งจะส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อการผลิต เช่น สภาวะโลกร้อนจะส่งผลกระทบต่อพืชผล การผลิตทำให้ราคาอาหารสูงขึ้น โดยมีปัจจัยการขยายตัวของประชากรและความเจริญทางเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อความต้องการในการใช้ทรัพยากรเป็นตัวเร่งให้เกิดปัญหาความขาดแคลน องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติได้ประมาณการว่าในปี 2030 ความต้องการน้ำจืดจะเกินร้อยละ 40 ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ และภายในปี 2050 อาหารจะไม่เพียงพอสำหรับคนทุกคน

ความเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรย่อมส่งผลกระทบต่อภารกิจของภาครัฐและสำนักงาน ปปง. ในด้านต้นทุนในการดำเนินการเพื่อให้ภารกิจบรรลุเป้าหมายที่สูงขึ้น เนื่องจากความขาดแคลนที่เกิดขึ้นย่อมทำให้ราคาของทรัพยากรที่จำเป็นสูงขึ้น เช่น กระดาษที่ใช้ในการทำสำนวนคดีจะมีราคาสูงกว่าเดิม และค่าเชื้อเพลิงที่สูงขึ้นในการเดินทางไปปฏิบัติภารกิจนอกที่ตั้ง เป็นต้น จึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในการปรับรูปแบบในการดำเนินการหรือใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย หรือขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ลดการใช้กระดาษในการทำสำนวนคดี เช่น การแก้บทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการส่งสำเนาเอกสารที่เป็นกระดาษให้กับคู่ความฝ่ายตรงข้าม เป็นการส่งไฟล์สำเนาเอกสารแทน เพิ่มการใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์ข้อมูลมาช่วยในการวิเคราะห์ธุรกรรมต้องสงสัย หรือการขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีความพร้อมส่งข้อมูลทางการสืบสวนหรือดำเนินการอื่นใดแทนการลงพื้นที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อลดต้นทุนในการดำเนินการ

3. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

ปัจจุบันเป็นยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ซึ่งเป็นการปฏิวัติดิจิทัล โดยปัญญาประดิษฐ์และการเรียนรู้ของเครื่องยนต์จะเป็นศูนย์กลางของ Megatrends โดยแนวโน้มว่าคนจะถูกแทนที่ด้วยเครื่องจักร เพราะเหตุว่าเครื่องจักรหุ่นยนต์ และปัญญาประดิษฐ์สามารถเรียนรู้ได้รวดเร็วกว่ามนุษย์ แต่มนุษย์จะเป็นผู้ควบคุมระบบของเครื่องจักร โดยที่ข้อมูลจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปฏิวัติอุตสาหกรรม

จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่กล่าวมาจะสามารถคาดการณ์ว่าโลกจะเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ทรัพย์สินทุกอย่างจะมีความเชื่อมโยงกับเทคโนโลยี เช่น ทรัพย์สินดิจิทัล การดูแลและใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินดังกล่าว ผู้ใช้จำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อสามารถใช้ประโยชน์ และดูแลทรัพย์สินดิจิทัลนั้นได้ ซึ่งการพัฒนาโดยมีเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย จะเป็นการพัฒนาที่มีอัตราการพัฒนาที่รวดเร็ว แต่กลไกในการควบคุมตามกฎหมายนั้นยังพัฒนาตามไม่ทัน ทำให้เกิดปัญหาการดำเนินการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งปัญหาด้านการจัดการทรัพย์สิน จึงจำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น การออกกฎหมายที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและระเบียบปฏิบัติที่มีความชัดเจนเพื่อลดการใช้ดุลพินิจในการเลือกวิธีการจัดการกับทรัพย์สิน และสามารถให้การคุ้มครองเจ้าหน้าที่ซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต นอกจากนี้ การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีย่อมทำให้รูปแบบการประกอบอาชญากรรมนั้นเปลี่ยนไป สร้างความเสียหายรุนแรงและกระจายเป็นวงกว้างมากกว่าเดิม ทำให้การควบคุมอาชญากรรมทำได้ยากยิ่งขึ้น แต่เทคโนโลยีดังกล่าวนั้นก็พัฒนาขึ้นโดยมนุษย์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีเท่าทันกับอาชญากรที่ประกอบอาชญากรรมโดยใช้เทคโนโลยี อาจมีความจำเป็นในการจัดตั้งหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีโดยเฉพาะ ไม่เพียงแต่การใช้เทคโนโลยีในการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเท่านั้น หากแต่ต้อง มีบทบาทในการวางแผนป้องกันเหตุกรณี queเทคโนโลยีที่ถูกพัฒนาขึ้นในสังคมและมีความเสี่ยงจะถูกใช้ในการประกอบอาชญากรรมด้วย

AMLO REVIEWS

4. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

องค์การสหประชาชาติคาดการณ์ว่าภายในปีค.ศ. 2042 ประเทศในเอเชียกว่า 65 ประเทศ จะมีประชากรมากกว่ายุโรป และอเมริกาเหนือ โดยจำนวนประชากร เชื้อชาติ และระดับการศึกษา จะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยประชากรทั้งโลกจะมีจำนวนที่มากขึ้น และร้อยละ 80 ของประชากรโลกที่มีอายุเกิน 60 ปีขึ้นไปจะอยู่ในประเทศกำลังพัฒนา เรียกได้ว่า โลกจะต้องเจอกับปัญหา “สังคมผู้สูงอายุ (Elderly Society)” โดยประชากรจะมีอายุที่ยืนยาวขึ้น จำเป็นที่จะต้องมีการมีระบบสาธารณสุขที่ดี และจำนวนเด็กเกิดใหม่น้อยลงจะกระทบต่อปัญหาแรงงานการผลิตที่อาจจะไม่เพียงพอต่อความต้องการของสังคมผู้สูงอายุ

จากปัญหาสังคมผู้สูงอายุ ย่อมมีผลโดยตรงต่อการควบคุมอาชญากรรม กล่าวคือ มนุษย์ย่อมมีความปรารถนาที่จะมีชีวิตที่มีความสุขจนกว่าจะหมดลมหายใจ อาชญากรก็เช่นกันที่ย่อมปรารถนาที่จะมีเงินใช้อย่างมีความสุขตลอดชีวิต ข้อมูลจาก United Nations และ World Economic Forum รายงานว่า ในปี ค.ศ. 2050 ประชากรทั้งโลกจะมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 77 ปี โดยอายุเฉลี่ยของประชากรในประเทศไทยจะอยู่ที่ 80 ปี (ไทยรัฐออนไลน์, 2566) อันมากกว่าค่าเฉลี่ยของโลก แสดงให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตและระบบสาธารณสุขที่น่าจะมีคุณภาพมากกว่าชาติอื่น แต่การที่อายุโดยเฉลี่ยของคนสูงขึ้น ย่อมทำให้อาชญากรมีความต้องการทรัพย์สินจากการกระทำความผิดเป็นจำนวนมากขึ้นเพื่อให้มีเงินเพียงพอตามความต้องการ ลักษณะของการประกอบอาชญากรรมย่อมเปลี่ยนไป เป็นอาชญากรรมร้ายแรง สร้างผลกระทบเป็นวงกว้าง และมีมูลค่าความเสียหายที่มากกว่าเดิม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมในการการศึกษาแนวโน้มการฟอกเงินในรูปแบบใหม่ของอาชญากรเพื่อสร้างมาตรการในการเฝ้าระวังการก่ออาชญากรรม รวมทั้งพิจารณานำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเฝ้าระวังและติดตามผู้ต้องสงสัย ตลอดจนค้นหาวิธีการป้องกันให้สามารถปกป้องประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. การกลายเป็นมหานครอย่างรวดเร็ว

ปัจจุบันประชากรมากกว่าครึ่งอาศัยอยู่ในเขตเมือง โดยในปี ค.ศ. 1990 มีเพียงแค่ 10 เมืองในโลกที่มีประชากรอยู่อาศัยเกิน 10 ล้านคน ที่จะทำให้เรียกว่าเป็น “มหานคร” ได้ โดยในปัจจุบันจำนวน “มหานคร” ได้เพิ่มขึ้น 3 เท่า สาเหตุที่ทำให้ประชากรในเขตเมืองหลวงมีมากกว่าในเขตพื้นที่ชนบท ก็คือระบบสาธารณสุขที่ดีกว่า ค่าตอบแทนในงาน โอกาสทางการศึกษา โอกาสทางสังคม และวัฒนธรรมที่ดีกว่า เป็นตัวเร่งให้เกิดการขยายตัวของมหานคร การบริหารจัดการมหานคร จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำอย่างเป็นระบบ เชื่อมต่อมิติที่จำเป็นของสังคมในแต่ละด้านเข้าด้วยกัน

ปัญหาการขยายตัวของมหานครที่มีความศิวิไลซ์เป็นตัวดึงดูดผู้คนย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ย่อมทำให้จำนวนประชากรในเมืองมีจำนวนที่มากขึ้น และเพราะเหตุความแตกต่างของผู้คนในสังคมจะทำให้เกิดปัญหาความแตกต่างและความเหลื่อมล้ำ อันเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปกติของสังคม แต่ด้วยจำนวนคนที่มีมากขึ้น ย่อมทำให้จำนวนอาชญากรในเมืองนั้นมากขึ้น และปัญหาอาชญากรรมย่อมมากขึ้นตาม อำนาจของรัฐแบบรวมศูนย์ (Centralization) ย่อมไม่สามารถแก้ปัญหาอาชญากรรมได้ตรงกับสาเหตุหรือรวดเร็วในทุกกรณี ทำให้การดำเนินการเพื่อป้องกันการฟอกเงินอาจต้องพิจารณาในเรื่องของมิติด้านการกระจายอำนาจไปสู่ภูมิภาค หรือการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนในระดับท้องถิ่นเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทันท่วงที

AMLO REVIEWS

ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า “Megatrends” เป็นเครื่องมือหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่จะเกิดขึ้นในสังคมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และส่งผลกระทบต่อทุกมิติของทุกประเทศทั่วโลก การปรับตัวจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องดำเนินการเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์สูงสุดในโอกาสที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง ด้วยการเตรียมความพร้อมในการยกระดับความร่วมมือระหว่างประเทศ การให้ความสำคัญกับ

เทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ในการลดต้นทุนการดำเนินการ และใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อลดความเสียหายที่อาจเกิดจากการไม่สามารถจัดการกับเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างรวดเร็วได้อย่างเท่าทันต่อสถานการณ์ได้ ตลอดจนเตรียมพร้อมต่อการขยายตัวของสังคมเมืองที่จะกลายเป็นมหานครที่มีความเสี่ยงในการเกิดอาชญากรรม เพื่อก้าวสู่ความเป็นมืออาชีพด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- ไทยรัฐออนไลน์, (26 กุมภาพันธ์ 2566). คนไทยอายุยืนตามเทรนด์โลก เฉลี่ยเกิน 80 ปี ในปี 2050. <https://www.thairath.co.th/lifestyle/lifestyle45plus/2639653>
- ประเสริฐ สิทธิจิรพัฒน์, (ม.ป.ป.). *Mega Trend 2037*. <https://www.spu.ac.th/fac/business/th/content.php?cid=19329>.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.), (2563). *Megatrends 2020 – 2030 สิ่งที่มีความหมายต่อคุณ ธุรกิจและการเติบโตของนวัตกรรม*. https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/megatrend-2020-2030/
- Daniel Casali and Rob Clarry, (Jan 06, 2023) *Megatrends: implications of a changing world order*. <https://www.evelyn.com/insights-and-events/insights/implications-of-a-changing-world-order/>.
- David Rees, (Apr 13, 2023). *Regime shift: new world order will challenge globalization*. <https://www.schroders.com/en-us/us/intermediary/insights/regime-shift-new-world-order-will-challenge-globalisation/>.
- PwC, (Jan 15, 2024). *63% of Asia Pacific CEOs are not confident about their company's long-term viability, despite most of them (97%) having taken steps towards business reinvention*. <https://www.pwc.com/gx/en/about/pwc-asia-pacific/ceo-survey.html>.
- Thanisara GG Ruangdej, (31 สิงหาคม 2560). *พลเมืองโลก 2050' อีก 30 ปี เราจะมีเพื่อนร่วมโลกเกือบหมื่นล้านคน!*. <https://thematter.co/quick-bite/population2050/33654>.
- Richard Falk, (n.d.). *World Order*. <https://pesd.princeton.edu/node/696>. World economics, (Jan 10, 2024). *The Future is Asian*. <https://www.worldeconomics.com/Thoughts/The-Future-is-Asian.aspx>.

AMLO & MORE

AMLO & MORE

การนำ AI และ Digital Transformation ประยุกต์ใช้กับการกิจการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน ตอนที่ 1 มุมมองที่ได้จากทุนพัฒนาข้าราชการ HiPPS#17*

พันตำรวจโท ดร.นรินทร์ เพชรทอง

ผู้อำนวยการส่วนตรวจสอบธุรกรรมและประสานความร่วมมือ สำนักงาน ป.ง.

โลกปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างมาก สร้างโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐานของประเทศ รวมทั้งระบบราชการต่าง ๆ ให้รวดเร็ว เข้าถึงง่าย และคุ้มครองประชาชนได้อย่างทั่วถึงมากกว่าในอดีต แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่า ความก้าวหน้าของเทคโนโลยียังนำมาซึ่งภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๆ โดยมีการวิเคราะห์ถึงแนวโน้มภัยคุกคามใหม่ในปี พ.ศ.2566 และในอนาคตว่า อาชญากรรมไซเบอร์จะเป็นภัยคุกคามที่สำคัญ และเชื่อว่าจะมีการใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และจะเกิดกระบวนการฟอกเงินด้วยการประมวลผลบนคอมพิวเตอร์แบบ Machine Learning (ML) ที่แยบยลมากขึ้น และในอนาคตจะเกิดบริการฟอกเงินตามสั่ง (Money Laundering-as-a-Service) อย่างแน่นอน (KIRZ, 2023) ซึ่งถือเป็นความท้าทายของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ป.ง.) ในบทบาทของหน่วยงานหลักในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นอย่างมาก

การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินถือเป็นภารกิจหลักสำคัญอย่างหนึ่งของ สำนักงาน ป.ง. โดยเฉพาะการดำเนินการมาตรการทางแพ่งที่เกี่ยวกับทรัพย์สินเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ซึ่งต้องใช้ในการสืบสวนตรวจสอบทรัพย์สินหรือธุรกรรมทางการเงิน (Assets Recovery / Money Transactions) ของผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์ (Person of Interests : POI) ว่ามีเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในการฟอกเงินถูกซ่อนหรือปกปิดไว้ที่ไหนหรือไม่ อย่างไร ซึ่งเทคนิคนี้ สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime : UNODC) เรียกว่าการวิเคราะห์ทางการเงิน (Financial Analysis) คือการประเมินรายได้ (Income) รายจ่าย (Expenditures)

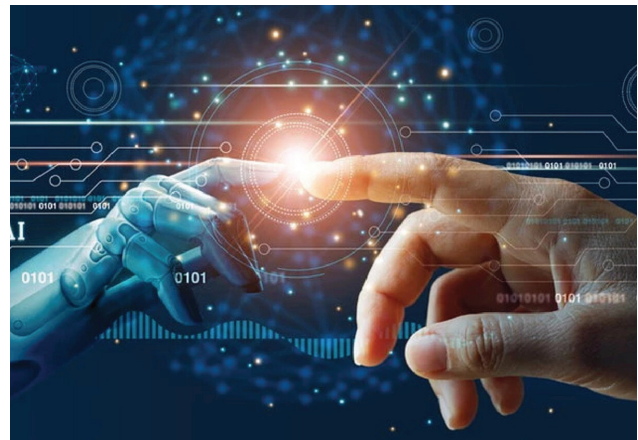

* บทความนี้เป็นความเห็นทางวิชาการของผู้เขียน ทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

AMLO & MORE

และมูลค่าสุทธิ (Net Worth) ของบุคคลหรือธุรกิจ เพื่อพิจารณาว่าบุคคลที่ถูกตรวจสอบมีรายได้ที่ไม่สามารถอธิบายได้หรือไม่ (Unexplained income) ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ ป่ง. ทำกันเป็นกิจวัตรโดยหลักการวิเคราะห์รายได้สุทธิ (Net Worth Analysis) นี้ ได้นำมาใช้ในการหลายเครือข่ายยาเสพติดของอัลคาโปน (Al Capone) อาชญากรที่เป็นต้นกำเนิดของ “การฟอกเงิน” (Money Buffuro, 2022) และนับแต่ปี ค.ศ.1920 เป็นต้นมา (เกือบ 100 ปีมาแล้ว) หลักการนี้ได้ถูกนำมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายเพื่อดำเนินคดีอาญาฟอกเงิน (Money Laundering Investigation) รวมทั้งความผิดอาญาตามความผิดมูลฐาน (Predicate Offenses) และการติดตามผู้ต้องสงสัยมาลงโทษ (Follow the Suspect) ตลอดจนถูกกำหนดเป็นแนวทางสากลของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (Financial Action Task Force : FATF) หรือหน่วยข่าวกรองทางการเงิน Egmont Group FIUs (Egmont Group of Financial Intelligence Units) ในการติดตามเส้นทางการเงิน (Follow the Money) ของเหล่าอาชญากรต่าง ๆ จนถึงปัจจุบัน

บทความนี้ผู้เขียนได้แรงบันดาลใจจากปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและกำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมุ่งหวังถ่ายทอดมุมมองที่น่าสนใจที่เกิดจากการที่ผู้เขียนได้มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมที่ศูนย์วิเคราะห์ข้อมูลดิจิทัล อัจฉริยะพระจอมเกล้าลาดกระบัง (สถาบัน K-DAI : KMITL Digital Analytics and Intelligence Center) และศึกษาดูงานที่ประเทศจีน ณ สถาบันเทคโนโลยีฮาร์บิน (Harbin

Institute of Technology) หรือที่เรียกว่า MIT of China ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก และเป็นมหาวิทยาลัยหลักแห่งหนึ่งที่นำนักบินอวกาศชาวจีนไปสำรวจดวงจันทร์และมีการส่งยานสำรวจไปดาวอังคารได้สำเร็จแล้ว โดยผู้เขียนได้รับโอกาสจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) ตามโครงการทุนพัฒนาสมรรถนะข้าราชการสำหรับข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูง รุ่นที่ 17 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 หรือ HiPPS#17 ที่เปิดโอกาสให้ข้าราชการพลเรือนจากทุกกระทรวง ทบวง กรม สามารถมีโอกาสในการเลื่อนระดับสูงขึ้นในตำแหน่งของตนเองจากระดับปฏิบัติการไปจนถึงชำนาญการพิเศษ โดยเป้าหมายของการอบรมนี้ เพื่อให้ข้าราชการ HiPPS#17 กลุ่มนี้ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงขององค์กร (Change Agents) และสามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานวางรากฐาน เป้าหมายขององค์กรด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) กับกระบวนการทำงานและการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรภาครัฐ (Digital Transformation)

ปัจจุบันประเทศจีนได้นำนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบังคับใช้กฎหมายให้มากขึ้น ซึ่งการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามแนวทางมาตรการทางแพ่งในการดำเนินคดีฟอกเงินจะเป็นการทำการสืบสวนคู่ขนาน (Parallel Investigation) และ

AMLO & MORE

จากการไปศึกษาดูงาน ณ Harbin Institute of Technology ทำให้ผู้เขียนได้เรียนรู้ระบบการควบคุมตรวจสอบประชาชนของรัฐบาลผ่านการให้คะแนนด้วย “Social Score” และแอปพลิเคชันที่บางคนค้นหาหรืออาจเคยใช้งานมาแล้ว แต่ไม่แพร่หลายในประเทศไทยนัก แต่กลับเป็นแอปพลิเคชันที่ประเทศจีนนิยมใช้มากที่สุด ที่มีชื่อว่า “WeChat” ซึ่งได้สร้างมุมมองการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล โดยในตอนที 1 นี้ ผู้เขียนจะขออธิบายถึงคุณสมบัติและลักษณะพิเศษของ “Social Score” และ “WeChat” เพื่อสร้างภาพแห่งการบูรณาการเทคโนโลยีกับมิติของสังคมมิติของฐานรากการใช้ชีวิต และมิติของการควบคุมสังคมให้ผู้อ่านได้เตรียมความพร้อมก่อนจะเข้าสู่ภาพของความท้าทายในการประยุกต์ใช้ AI กับการปฏิบัติงานและยกระดับกระบวนการยุติธรรมในบทความตอนที่ 2 ไปพร้อมกัน

รูปที่ 1 ถ่ายกับจรวด Long March CZ-1 ณ Harbin Institute of Technology, Space Museum

1. Social Score System

“Social Credit System” หรือที่จีนเรียกว่า “Sesame Score” แต่คนทั่วไปจะรู้จักในชื่อว่า Social Score Social Credit โดยมีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า เครื่องมือนี้เป็นเสมือนเครื่องมือควบคุมชีวิตประชาชนเต็มรูปแบบของรัฐบาลจีน แต่ประชาชนจีนจำนวนมากกลับสนับสนุนแนวคิดนี้มากกว่าที่จะต่อต้าน (BBC News, 2018) ซึ่งก็มีการวิจารณ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบจากการใช้ Social Score นี้ แต่จะยังไม่ขอลงลึกไปในรายละเอียดนี้

ระบบ “Social Credit System” นี้ จะเก็บรวบรวมข้อมูลดิจิทัลของพลเมืองจีนแล้วนำมาจัดอันดับพฤติกรรมและทัศนคติทางสังคมมีการให้รางวัลหรือลงโทษ (Reward or Punish) (Edward Morgan October, 2018) ลักษณะจะคล้าย ๆ ระบบคะแนนใบขับขี่ของประเทศไทย หรือระบบความน่าเชื่อถือทางการเงิน (Financial Creditworthiness) ที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการกู้ยืมเงินจากธนาคาร หรือการทำธุรกิจประเภทอื่น ๆ แต่จะมีการเก็บข้อมูลที่ครอบคลุมมากกว่าการตรวจพิกุลจราจรหรือข้อมูลทางการเงินอย่างมาก เพราะ “Social Credit System” คือ “ระบบเครดิตทางสังคมของจีน”

ระบบเครดิตทางสังคมในประเทศจีนมีวิวัฒนาการจากการวางรากฐานการใช้ระบบการประเมินคุณธรรมในราชวงศ์ฉินในช่วง 221-206 ปีก่อนคริสตกาล และต่อมาในยุคของขงจื๊อในช่วง 551-479 ปีก่อนคริสตกาล และมีการริเริ่มใช้อย่างเป็นรูปธรรมในปี ค.ศ. 2014 (Velocity Global, 2024) โดยปรากฏถึงความพยายามของรัฐบาลจีนในการผสมผสานความพยายามในการควบคุมอุตสาหกรรมสินเชื่อทางการเงินการสร้างระบบแบ่งปันข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ และส่งเสริมค่านิยมทางศีลธรรมในประเทศ แม้ว่าบางครั้งระบบนี้อาจถูกมองว่าเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของประชาชน แต่ปัจจุบันกลับไม่มีหลักฐานว่าระบบนี้ถูกใช้อย่างไม่เหมาะสม (Zeyi Yangarchive, 2022) โดยระบบนี้จะให้คะแนนบุคคลตามการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยปกติจะอยู่

AMLO & MORE

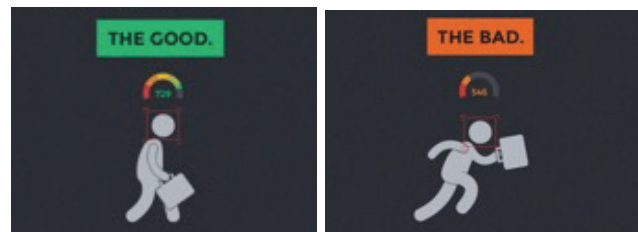
ระหว่าง 1 ถึง 1,000 หรือเกรดตัวอักษร A – D ผ่านข้อมูลที่ได้รับจากหน่วยงานภาครัฐ และจากแหล่งอื่น ๆ รวมถึงที่ได้จากภาคธุรกิจ ข้อมูลบางส่วนถูกปกปิดมีเพียงหน่วยงานรัฐบาลส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงได้ และมีข้อมูลบางส่วนที่จะถูกแบ่งปันกับหน่วยงานกำกับดูแลอื่นๆ ผ่านฐานข้อมูลส่วนกลางและข้อมูลบางรายการที่เปิดเผยเป็นสาธารณะ (Drew Donnelly, 2023) ผ่านการให้คะแนนผ่าน Sesame Credit ที่ถูกพัฒนาโดยบริษัท Ant Financial โดยจะพิจารณาให้คะแนนจากข้อมูลใน 5 มิติ ได้แก่ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) ความสามารถในการชำระเงิน 3) ประวัติเครดิต 4) เครือข่ายโซเชียล และ 5) พฤติกรรมส่วนบุคคล (Cheang Ming, 2017)

รูปที่ 2 การเก็บข้อมูลพลเมือง, วิเคราะห์ 5 ด้าน (บุคลิก, การเงิน, พฤติกรรม, สังคม, ประวัติ), ได้เป็นตัวเลข/สกอร์
หมายเหตุ. จาก Bored Panda, 2018

จากภาพที่ 2 จะเห็นว่าระบบการได้มาซึ่งตัวเลข The Social Score นี้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก CCTV ซึ่งมีทั่วไป แค่ในปี ค.ศ. 2020 มีการเพิ่มกล้องกว่า 600 ล้านตัวในประเทศจีน, ข้อมูลทางการเงิน, พฤติกรรมการใช้รถ-ใช้ถนน, ประวัติการศึกษา และครอบครัวเกือบทุกอย่าง รวมทั้งการเก็บข้อมูลจากแอปพลิเคชันหลัก 5 บริษัทขนาดใหญ่ของจีนที่เก็บรวบรวมข้อมูลทาง Social Medias ให้ เช่น DiDi (คล้ายกับ

Grab ของไทย), Baihe.com (คล้ายกับเว็บหาคู่ Tinder), Alibaba อันโด่งดังของ Jack Ma เจ้าของแอปการเงิน Alipay (ที่เราพบว่ามีการใช้กันอย่างกว้างขวางในขบวนการทัวร์ศูนย์เหรียญ), และ Tencent เจ้าของแอปดัง WeChat ที่เป็นทุกอย่างในการใช้ชีวิตของคนจีน (เทียบได้กับไลน์ที่ใช้กันในประเทศไทย) เมื่อรวมข้อมูลทุกด้านผ่านการประมวลผลด้วย Big Data และ AI ก็ทำให้ ได้ The Sesame Score และจัดกลุ่มพลเมืองจีนเป็น The Good กับ The Bad

รูปที่ 3 แสดง The Good คะแนน 729 VS. The Bad คะแนน 546.

หมายเหตุ. จาก Bored Panda, 2018

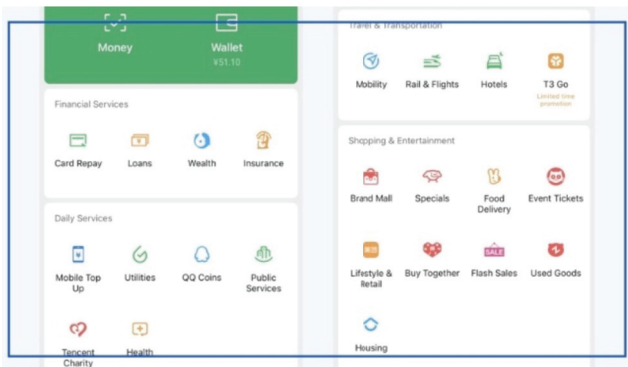
การทำงานของระบบนี้ หากคุณเป็น The Good เรตติ้งของคุณจะดีขึ้นในเว็บหาคู่ดัง Baihe.com และจะได้รับสิทธิพิเศษในการซื้อหรือใช้จ่ายเกี่ยวกับพลังงาน เช่น เติมน้ำมันรถในราคาถูกกว่าปกติ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำจากธนาคาร สิทธิในการใช้บริการที่สนามบิน/รถไฟที่รวดเร็วขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากคุณเป็น The Bad คุณอาจจะถูกห้ามไม่ให้ซื้อตั๋วเครื่องบินในการเดินทาง และไม่สามารถซื้อตั๋วขึ้นธุรกิจของรถไฟความเร็วสูง ถูกลดความเร็วอินเทอร์เน็ต บุตรของคุณอาจจะไม่ได้รับการพิจารณาให้เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง และสามารถสมัครงานที่มีค่าตอบแทนสูง ๆ ได้ จำกัดสิทธิการเข้าพักในบางโรงแรมแล้วท่านผู้อ่านล่ะครับ อยากจะเป็น The Good หรือ The Bad

AMLO & MORE

2. “WeChat” is everything!

We Chat คือทุกอย่างในการใช้ชีวิตดิจิทัลของชาวจีน เป็นทั้งแอปพลิเคชันในการติดต่อสื่อสารเหมือนใช้ไลน์ (LINE) และสามารถใช้จ่ายผ่าน WeChat Pay ได้เลย นอกจากนี้ ในเกือบทุก ๆ บริการในประเทศจีน ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม ร้านค้า ร้านอาหาร ศูนย์การค้า หรือบริการเดลิเวอรี่ จะมี We Chat Mini Program เพื่อเชื่อมลูกค้าเข้าสู่บริการของตนเอง คล้าย ๆ กับการมี FB Page + LINE Chatroom เพื่อสื่อสารกับลูกค้า

รูปที่ 4 แสดงฟีเจอร์หลากหลายของ WeChat

หมายเหตุ. จาก QPSoftware, 2022

จากภาพที่ 4 จะเห็นว่า WeChat เป็นทั้งระบบบริการทางการเงิน, การใช้ชีวิตประจำวัน, การขนส่งสาธารณะ, หรือการซื้อสินค้าหรือจ่ายใช้สอย และความบันเทิงต่าง ๆ ซึ่งการจ่ายใช้สอยในประเทศจีนนอกจากการใช้ WeChat จ่ายเงินด้วย QR Code แล้วก็สามารถจ่ายเงินผ่านระบบ Facial Pay เป็นการชำระเงินด้วยการสแกนใบหน้า ซึ่งมีเทคโนโลยีที่มีชื่อว่า “Face++” (ฐากร ปิยะพันธ์, ม.ป.ป.) ซึ่งถูกพัฒนาจากสตาร์ทอัพของนักศึกษาจีน ที่ก่อตั้งมากกว่า 10 ปี จนกระทั่งปัจจุบัน บริษัท Tencent ได้พัฒนาไปสู่

Biometric Payment (อรรถสิทธิ์ เหมือนมัตย์, 2566) โดยไม่ต้องจ้อโทรศัพท์มือถือ เช่น การสแกนฝ่ามือ ในการจ่ายเงินซื้อสินค้าเหมือนกับในสหรัฐอเมริกาที่มีของ Amazon One (Yoswimol, 2564) ในการซื้อของในห้างสรรพสินค้า หรือรถไฟฟ้าใต้ดินที่ประเทศจีนก็มีการทดสอบระบบสแกนใบหน้าจ่ายค่าตัวโดยสาร

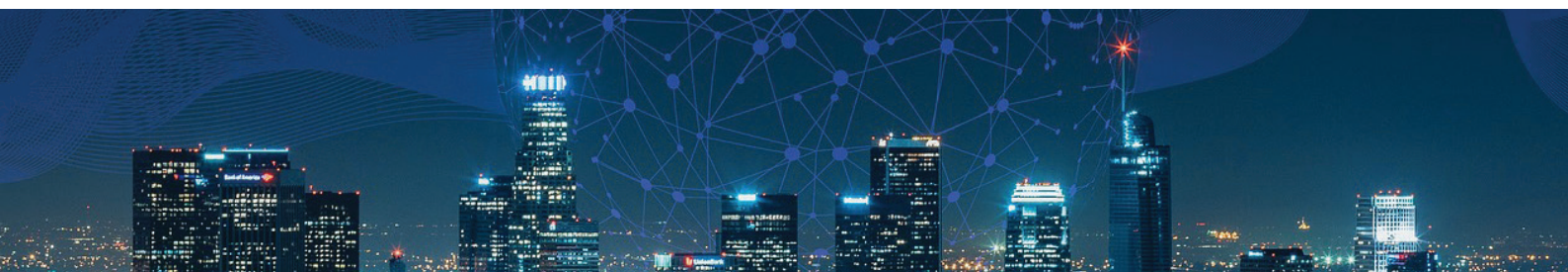
รูปที่ 5 แสดง Biometric payment ของจีน กับ Amazon One ของสหรัฐฯ

หมายเหตุ. จาก อรรถสิทธิ์ เหมือนมัตย์, 2566

รูปที่ 6 แสดง Amazon One ของสหรัฐฯ

หมายเหตุ. จาก PPTV, 2566

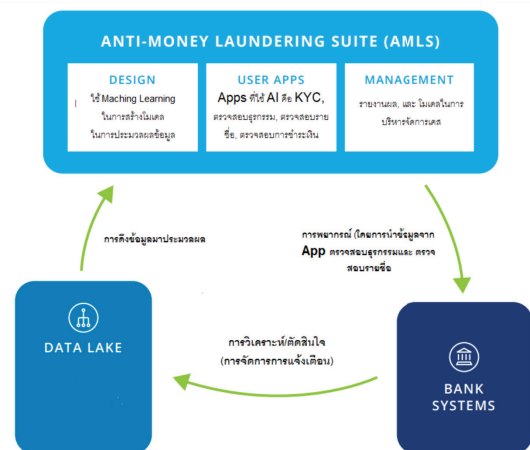

AMLO & MORE

3. การนำ AI มาประยุกต์ใช้กับการกิจสำนักงาน ปปง.

ฐานข้อมูลของสำนักงาน ปปง. สามารถเทียบกับ Big Data ได้เลย ซึ่งสำนักงาน ปปง. นำมาใช้แล้วในระบบ Analytic & BI ที่สามารถดึงข้อมูลธุรกรรมทางการเงินจากระบบ AERS มาวิเคราะห์ให้แสดงผลในรูปแบบคล้าย ๆ กับโปรแกรม i2 (IBM i2 Analyst's Notebook) ที่เรารู้จักกันดีในการใช้วิเคราะห์ข้อมูลธุรกรรมทางการเงินหรือข้อมูลการใช้โทรศัพท์ โดยระบบ Analytic & BI สามารถแสดงผลทรัพย์สินในครอบครองของผู้ถูกตรวจสอบและเส้นทางการเงินทางการเงินได้ง่ายเพียงแค่คลิกไม่กี่ครั้ง ซึ่งหากเราสามารถนำข้อมูลธุรกรรมทางการเงินทั้งหมดที่ สำนักงาน ปปง. ได้รับรายงานทั้งจากระบบ AERS และข้อมูลจากผู้มีหน้าที่รายงานของกองกำกับและตรวจสอบข้อมูลดีจากกองคดี 1 ถึงกองคดี 5 ข้อมูลเบาะแสและข้อมูลข่าวกรอง โดยกองข่าวกรองทางการเงินข้อมูลการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของกองป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือรวมถึงข้อมูลดีระหว่างประเทศจากกองความร่วมมือและพัฒนามาตรฐาน รวมไปถึงข้อมูลทรัพย์สินในการบริหารจัดการทรัพย์สินของกองบริหารจัดการทรัพย์สิน เพื่อนำมาวิเคราะห์ให้ได้ผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่สามารถแจ้งเตือนให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้บริหารของสำนักงาน ปปง. ว่ามีบัญชีต้องสงสัยโดยบุคคลต้องสงสัยใดที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT) โดยให้มี Core System ให้คล้ายกับระบบ Social Score System ของจีนดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่เป็นระบบที่ให้สกอร์หรือคะแนนกับบุคคลหรือนิติบุคคล หรืออาจจะเป็นการให้สกอร์หรือคะแนนกับผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์ในคดีของสำนักงาน ปปง. เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในภาพรวมของประเทศไทยผ่านการพลิกโฉมด้าน Digital Transformation นี้

คำถามสำหรับแนวความคิดที่จะทำให้เกิดระบบ AMLO Big DATA + AI = China Social Score Alike System ได้อย่างไร อาจเริ่มจากการทำความเข้าใจข้อมูลการใช้ AI ของธนาคารยูโอบี (UOB) กับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT) ที่ธนาคารยูโอบี (UOB) ร่วมกับบริษัท Big 4 ผู้ตรวจสอบบัญชีรายใหญ่ระดับโลก 4 ราย คือ 1) บริษัท PricewaterhouseCoopers (PwC) 2) บริษัท EY (เดิมคือ Ernst & Young) 3) บริษัท Deloitte Touche Tohmatsu (Deloitte) และ 4) บริษัท KPMG ที่ได้นำเทคโนโลยี AI มาใช้เป็นระบบป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือ AMLS (Anti-Money Laundering Suite) (UOB, 2018) ด้วยการนำ AI มาใช้ในการดำเนินการตรวจสอบข้อมูลลูกค้า KYC (Know Your Customer) การติดตามความเคลื่อนไหวของธุรกรรมทางการเงิน (Transaction Monitoring) การคัดกรองชื่อบุคคลผู้มีธุรกรรมต้องสงสัย (Name Screening) และกระบวนการคัดกรองการชำระเงิน (Payments Screening Processes) โดยระบบ AMLS มีกรอบการทำงานตามไดอะแกรมต่อไปนี้

รูปที่ 7 แสดงระบบ AMLS (Anti-Money Laundering Suite) หมายเหตุ. จาก UOB, 202

AMLO & MORE

ธนาคารยูโอบี (UOB) กับบริษัท Deloitte สรุปไว้ว่า การดำเนินการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น ใจความสำคัญไม่ได้อยู่ที่การใช้ AI เทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว แต่ระบบการตรวจสอบด้าน AML/CFT ที่เข้มแข็งพร้อมกับกลยุทธ์ทางเทคโนโลยี AI ที่เหมาะสมต่างหากที่จะทำให้ การทำงาน ของหน่วยงานเอกชน สำนักงาน ปปง. และสถาบัน การเงินประสบความสำเร็จในการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน (AML/CFT)

สิ่งสุดท้ายที่ผู้เขียนจะฝากไว้ คือ การวางกลยุทธ์ทาง เทคโนโลยีเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล และความเป็นมืออาชีพด้านการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ความพร้อมของบุคลากร ในองค์กรซึ่งทุกท่านจะต้องเรียนรู้และซึมซับเทคโนโลยี ที่อยู่รอบตัวให้แทรกซึมเป็นเสมือนสิ่งหนึ่งในชีวิตประจำวัน

จนกระทั่งเกิดความเคยชินในการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ที่จะ ปรับเปลี่ยน เปลี่ยนแปลง และจะเกิดอย่างรวดเร็วในอนาคต และจะเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันอย่างที่เรามองว่า หลีกเลียงได้ เราจึงต้องเรียนรู้และปรับตัวอยู่กับสิ่งรอบตัว ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ด้วยการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี ท่ามกลางการเปลี่ยนผ่านของยุคสมัยของดิจิทัลที่เป็นไป อย่างรวดเร็ว บทความครั้งต่อไป ผู้เขียนจะพาท่านผู้อ่านไปสู่ แนวความคิดที่จะทำให้เกิดระบบ AMLO Big DATA + AI = China Social Score Alike System ว่าเราจะสามารถ ทำให้ระบบนี้สำเร็จได้อย่างไร ? ตอนนี้ ผู้เขียนขออนุญาต ไปถาม Chat GPT กับคุณ Google Bard ก่อน แล้ว AMLO Station เล่มหน้า จะหาคำตอบมานำเสนอพี่น้องชาว ปปง. อีกครั้งนะคะ โปรดติดตามตอนต่อไป !

เอกสารอ้างอิง (References)

- ฐากร ปิยะพันธ์, (ม.ป.ป.). *จีนนำร่องโอนเงินง่าย ด้วยโปรแกรมจดจำใบหน้า*. <https://www.krungsri.com/th/plearn-plearn/face-scan-payment-cashless>
- ธนาคารกรุงเทพ, (7 มกราคม 2560). *รถไฟฟ้าใต้ดินจีนทดสอบ ระบบสแกนใบหน้าจ่ายค่าตัว* <https://www.bangkokbanksme.com>
- อรรถสิทธิ์ เหมือนมาตย์, (24 พฤษภาคม 2566). *ไม่จ่อมือถือ จีนเดินหน้า Biometric Payment ให้บริการชำระ เงินด้วยฝ่ามือสะตอก รวดเร็ว และปลอดภัย*. <https://www.salika.co/2023/05/24/tencent-biometric-payment-palm-rocognition/>.
- BBC News, (19 ตุลาคม 2561). *Social Credit เครื่องมือควบคุมชีวิตประชาชนเต็มรูปแบบของรัฐบาลจีน?* <https://www.bbc.com/thai/international-45904774>
- Cheang Ming, (Mar 17, 2017). *FICO with Chinese characteristics: Nice rewards, but punishing penalties*. <https://www.cnbc.com/2017/03/16/china-social-credit-system-ant-financials-sesame-credit-and-others-give-scores-that-go-beyond-fico.html>.
- Drew Donnelly, (Sep 28, 2023). *China Social Credit System Explained – What is it & How Does it Work?* <https://joinhorizons.com/china-social-credit-system-explained/>.

AMLO & MORE

- KIRZ Internet Thailand, (9 กุมภาพันธ์ 2566). 5 แนวโน้มภัยคุกคามปี 2023. <https://kirz.com/EN/blog-detail/5%E0%B9%81%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B9%82%E0%B8%99%E0%B9%89%E>.
- Money Buffuro, (27 กรกฎาคม 2566). การฟอกเงิน คืออะไร – เคยมีเหตุการณ์ฟอกเงินครั้งใหญ่ที่ไหนบ้าง ? <https://www.moneybuffalo.in.th/history/what-is-money-laundering>
- Yoswimol, (29 พฤษภาคม 2564). Amazon One' เก็บ Data รายคน จากการสแกนจ่ายเงินด้วยฝ่ามือ. <https://www.everydaymarketing.co/business-and-marketing-case-study/telco/amazon-one-keep-data-hand-scan-pay/>
- Edward Morgan, (2018). *Here's How China's 'Social Credit Score' Punish And Reward Citizens, And It's Terrifying*. <https://prepareforchange.net/2018/10/02/heres-how-chinas-social-credit-score-punish-and-reward-citizens-and-its-terrifying/>.
- Josh Reynolds, (Sep 26, 2018). *Here's How China's 'Social Credit Score' Punish And Reward Citizens, And It Sounds Like Dystopian Fiction*. <https://www.boredpanda.com/seen-black-mirror-lets-talk-about-the-sesame-score/>.
- QPSoftware, (Dec, 2022). *Your Guide To WeChat Features*. <https://qpsoftware.net/blog/your-guide-to-wechat-features>.
- United Nations Office on Drugs and Crime. Financial analysis, (2018). *E4J University Module Series: Organized Crime*. <https://www.unodc.org/e4j/en/organized-crime/module-8/key-issues/special-investigative-techniques/financial-analysis.html>.
- UOB, (2018). *The case for using AI in combating money laundering & terrorist financing*. <https://www.uobgroup.com/techecosystem/news-insights-ai-in-combating-money-laundering-and-terrorist-financing.html>
- Velocity Global, (Oct 06, 2023). *The Chinese Social Credit System: What to Know as a Business Owner*. <https://velocityglobal.com/resources/blog/chinese-social-credit-system/>.
- Zeynep Budak (Apr 1,2021). *Anti-Money Laundering (AML) Software*. <https://zeynep-budak.medium.com/anti-money-laundering-aml-software-96fca483a58c>
- Zeyi Yangarchive, (Nov 22, 2022). *China just announced a new social credit law. Here's what it means*. <https://www.technologyreview.com/2022/11/22/1063605/china-announced-a-new-social-credit-law-what-does-it-mean/>.

AMLO & MORE

“No Gift Policy” กับวัฒนธรรมการให้ของขวัญ*

ท่านเชื่อหรือไม่ว่า การให้ของขวัญมีรากฐานมาแต่โบราณ และธรรมเนียมการให้ของขวัญสามารถพบได้ในทุกวัฒนธรรมทั่วโลก โดยมีนักวิชาการมากมายที่พยายามอธิบายถึงเหตุผลที่มนุษย์ต้องมีการให้ของขวัญ โดยนักจิตวิทยาอธิบายว่า การให้ของขวัญ คือ “แสงอันอบอุ่น” ซึ่งเป็นความสุขที่แท้จริง ในขณะที่นักทฤษฎีทางจิตวิทยาตั้งข้อสังเกตว่า การให้ของขวัญเป็นวิธีหนึ่งในการแสดงคุณค่าทางศีลธรรม เช่น ความรัก ความเมตตา และความกตัญญู และนักปรัชญามองว่าการให้ของขวัญเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเสียสละได้ดีที่สุด (Chip Colwell, 2023) โดยเหตุผลที่แท้จริงในการให้ของขวัญในหมู่มนุษย์ ยังคงเป็นประเด็นถกเถียง แต่ทฤษฎีที่ได้รับการนิยมนมากที่สุดเสนอว่า การให้ของขวัญได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อรักษาความผูกพันทางสังคม

การให้ของขวัญปรากฏในบันทึกทางประวัติศาสตร์โดยบรรพบุรุษของมนุษย์ที่เรียกว่า “Homo Sapiens” ซึ่งเป็นมนุษย์ยุคแรกๆ ที่เริ่มทำการแลกเปลี่ยนของขวัญเล็กๆ น้อยๆ หรือพื้นที่ขัดแล้ว กล่าวกันว่า การให้ของขวัญของมนุษย์นี้แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการเชื่อมโยงคุณค่าทางอารมณ์กับบางสิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์ตอบแทน และเชื่อว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกได้ว่า มนุษย์ในยุคหนึ่งเริ่มมีความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง การให้ของขวัญเป็นสิ่งสำคัญสำหรับชนเผ่าเร่ร่อนในยุคหินเก่าที่อาศัยการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อความอยู่รอด (Minimuseum, (n.d.)) การค้นพบทางโบราณคดีในประเทศต่าง ๆ พบว่า เมื่อประมาณ 35,000 - 10,000 ปีที่แล้ว มนุษย์ถ้าก็มีการให้ของขวัญกัน และบรรพบุรุษของมนุษย์ได้แลกเปลี่ยนวัตถุที่เป็นสัญลักษณ์ที่สร้างจากกระดูก เปลือกหอย ฟัน งาช้าง หิน เปลือกไม้

นายจรรณันท์ ตั้งเจริญสมุทร

นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ กองคดี 1 สำนักงาน ป.ป.ง.

หรือชนชนที่ระดับประดา การค้นพบทางโบราณคดียังพบว่า เครื่องประดับที่มนุษย์ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ได้รับเป็นของขวัญ มีการมอบให้กันเพื่อสร้างความผูกพันกับชนเผ่า (Marie Fourcadier, 2021) ดังนั้น ขอให้รู้ไว้ว่า เมื่อคุณซื้อของขวัญให้เพื่อน...คุณกำลังมีส่วนร่วมในประเพณีเก่าแก่นับพันปีที่ย้อนกลับไปถึงต้นกำเนิดของมนุษยชาติ....

วัฒนธรรมการให้ของขวัญปรากฏอยู่ทั่วโลก ในประเทศญี่ปุ่นมีการให้ของขวัญเพื่อเป็นการแสดงความขอบคุณ บรรดาพ่อค้าและนักธุรกิจจะมอบของขวัญตามโอกาสต่าง ๆ ให้กับลูกค้าเพื่อแสดงความขอบคุณ รวมทั้งมอบให้กับผู้บังคับบัญชาและเครือข่ายทางธุรกิจ (Nippon.com, 2015) ธรรมเนียมของประเทศอิตาลี

* บทความนี้เป็นความเห็นทางวิชาการของผู้เขียน ทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

AMLO & MORE

การให้ของขวัญถือเป็นส่วนสำคัญของการรวมตัวทางสังคม ในขณะที่การให้ของขวัญในประเทศจีนกลับถูกมองว่าเป็นสัญลักษณ์ของความโลภ และผู้ให้ของขวัญมักถูกปฏิเสธจากผู้รับหรืออาจต้องขออภัยหลายครั้งกว่าผู้รับของขวัญจะยอมรับ ในขณะที่ประเทศมาเลเซียซึ่งมีวัฒนธรรมที่เต็มไปด้วยความผูกพันซึ่งกันและกัน แต่การให้ของขวัญกลับไม่เป็นที่นิยมของกลุ่มบริษัทและภาคธุรกิจ เนื่องจากถูกมองว่าเป็นสินบน (Ravi Kumar, 2019) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อพึงระวังในการรับของขวัญไม่จำกัดเพียงแต่ในประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น โดยเฉพาะหากท่านเป็นเจ้าของหน้าที่รัฐ ท่านพึงต้องศึกษาระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องก่อนที่จะรับของขวัญ โดยเฉพาะระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการให้หรือรับของขวัญ ดังต่อไปนี้

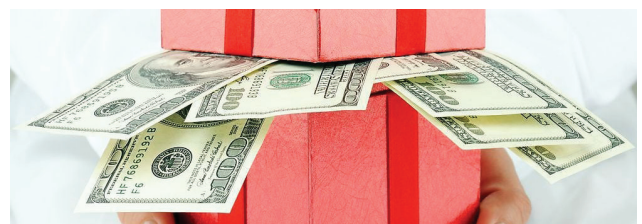
1. ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้หรือรับของขวัญ

เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2566 ราชกิจจานุเบกษา ได้เผยแพร่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2565 ซึ่งได้ยกเลิกและปรับปรุงระเบียบฯ ฉบับเดิม พ.ศ. 2544 เพื่อให้เป็นแนวทางปฏิบัติในการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงกระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมของเจ้าหน้าที่ที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันและแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2565 มีผลตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ตั้งแต่วันที่ 14 มกราคม 2566 เป็นต้นไป) สาระสำคัญได้กำหนดห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลในครอบครัวให้หรือรับของขวัญระหว่างผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือบุคคลในครอบครัวของผู้บังคับบัญชาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกัน ตลอดจนห้ามไม่ให้บุคคลข้างต้นรับของขวัญจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น เว้นแต่เป็นการให้หรือรับตามปกติประเพณีนิยม ซึ่งมีราคาหรือมูลค่าไม่เกิน 3,000 บาท จากผู้ให้แต่ละคนและแต่ละโอกาส หรือตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) กำหนดไว้

บทนิยามของ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามระเบียบนี้หมายถึง ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในหน่วยงานของรัฐ ส่วนบุคคลในครอบครัวให้หมายความถึง คู่สมรส บุคคลซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสอันถือว่าเป็นคู่สมรสตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดไว้ บุตร บุตรบุญธรรม ผู้รับบุตรบุญธรรม บิดา มารดา และพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือร่วมมารดาเดียวกัน และ “ของขวัญ” หมายความว่า เงินหรือทรัพย์สินที่ให้แก่กันเพื่ออวยชัยไมตรีให้เป็นรางวัลให้โดยเสนหาให้เพื่อการสังเคราะห์หรือให้เป็นสินน้ำใจ และให้หมายรวมถึงประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ เช่น การให้สิทธิพิเศษซึ่งไม่ใช่เป็นสิทธิที่จัดไว้สำหรับบุคคลทั่วไป ในการได้รับการลดราคา ทรัพย์สินหรือการได้รับบริการ หรือการได้รับการฝึกอบรม หรือการได้รับความบันเทิง ตลอดจนการออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง หรือการท่องเที่ยว ค่าที่พัก ค่าอาหาร หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน รวมถึงการให้บัตร ตัว หรือหลักฐานอื่นใด การชำระเงินให้ล่วงหน้าหรือการคืนเงิน หรือสิ่งของให้ภายหลัง

AMLO & MORE

นอกจากนี้ ระเบียบยังได้เพิ่มบทนิยามของทรัพย์สิน ทำให้เป็นของขวัญ นอกจากจะหมายถึงทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ให้หมายความรวมถึงทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลด้วย อีกทั้งยังมีประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. 2563 (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2563) โดยประกาศฉบับนี้ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 128 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ซึ่งได้กำหนดนิยามความหมายของคำว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ญาติ และประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ และยังได้วางหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่เป็นข้อห้าม ข้อยกเว้น และข้อปฏิบัติในกรณีต่าง ๆ เช่น

- ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้นอกเหนือจากการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา
- เจ้าพนักงานของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด ซึ่งมีค่าใช้จ่ายที่มีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคลแต่ละโอกาสไม่เกิน 3,000 บาท

หากเจ้าพนักงานของรัฐมีความจำเป็นต้องรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือมีราคาหรือมีมูลค่ามากกว่า 3,000 บาทไว้ เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล (กรณีที่มีความจำเป็นต้องรับมอบเนื่องจากได้มีการมอบต่อหน้าสาธารณชน หากไม่รับมอบผู้ให้ก็จะเสียหน้า) เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นต่อหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ สถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดสังกัดภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับสิ่งนั้นไว้เพื่อให้วินิจฉัยว่า มีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสมและสมควรที่จะให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

กรณีที่หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ สถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดสังกัด มีคำสั่งว่าไม่สมควรรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าว ก็ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นแก่ผู้ให้โดยทันทีในกรณีที่สามารคืนให้ได้ ให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดนั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าวให้เป็นสิทธิของหน่วยงานที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดนั้นสังกัดโดยเร็ว เมื่อได้ดำเนินการดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าเจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดนั้นไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าว...” โดยในกรณีดังกล่าว เคยปรากฏภาพข่าว อดีตนายกรัฐมนตรีท่านหนึ่งรับงาช้างมา ซึ่งจะปฏิเสธไม่รับก็ไม่ได้เพราะรับต่อหน้าสาธารณชน แต่เมื่อรับมาแล้วมาประเมินราคาในภายหลังว่าเกิน 3,000 บาท ต่อมาจึงได้มีการส่งคืนให้แก่ผู้มอบไปแล้ว และมีผู้ไปร้องต่อ ป.ป.ช. ต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีมติให้ขอล่าหาไม่มีมูลและให้ตกไป ทั้งนี้ เพราะกรณีดังกล่าวมีความจำเป็นต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรีมิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เข้าข้อยกเว้นตามข้อ 7 ของประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าว (สำนักข่าวอินโฟเควสท์, 2552) ไม่เพียงแต่ในประเทศไทยเท่านั้นที่มีข้อห้ามเจ้าหน้าที่รัฐในการรับของขวัญในต่างประเทศก็ล้วนแล้วแต่ออกกฎหมายหรือระเบียบเพื่อควบคุมการรับของขวัญของเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อป้องกันการทุจริตเช่นกัน ซึ่งจะกล่าวไว้ในหัวข้อต่อไป

AMLO & MORE

2. การรับของขวัญของเจ้าหน้าที่รัฐในต่างประเทศ

ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีกฎหมายห้ามเจ้าหน้าที่รับของขวัญบางอย่างและการรับของขวัญได้ถูกห้ามและจำกัดอย่างเคร่งครัดในหลายประเทศโดยบางประเทศไม่เพียงแต่เจ้าหน้าที่และข้าราชการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงผู้เชี่ยวชาญ เช่น ครูและแพทย์ที่ห้ามรับของขวัญราคาแพง เช่น ในกรุงเบอร์ลินที่กำหนดให้ข้าราชการ รวมทั้งครู นักดับเพลิง และตำรวจไม่สามารถรับของขวัญที่มีราคามากกว่า 11 หรือ 70 หยวน และบางประเทศได้กำหนดมูลค่าของขวัญที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถรับได้โดยแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันไปตามบริบทสังคมภายในประเทศ ซึ่งมีความน่าสนใจ ดังนี้

2.1 สหรัฐอเมริกา (United States of America)

รัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมายและข้อบังคับจำกัดการรับของขวัญของประธานาธิบดีรวมทั้งเจ้าหน้าที่และพนักงานของรัฐบาลกลางอื่นๆ โดยห้ามไม่ให้รับของขวัญส่วนตัวจากรัฐบาลต่างประเทศและเจ้าหน้าที่ต่างประเทศโดยไม่ได้รับความยินยอมจากสภาองเกรส และห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่ที่รัฐบาลกลางรับของขวัญจากคู่สัญญาหรือผู้ที่อยู่ภายใต้ควบคุมหรือกำกับดูแลโดยหน่วยงานของตน เว้นแต่เป็นการรับของขวัญจากญาติหรือผู้ที่มอบให้บนพื้นฐานของมิตรภาพส่วนตัว แต่หากของขวัญที่ได้รับจากความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือครอบครัวของพวกเขายอมรับเกินจำนวนที่กฎหมายกำหนดจะต้องทำการเปิดเผยข้อมูลการได้รับต่อสาธารณะในรายงานการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่ประธานาธิบดีซึ่งจะต้องยื่นเป็นประจำทุกวันที่ 15 พฤษภาคม ของทุกปีและเมื่อออกจากตำแหน่ง ภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติจริยธรรมในรัฐบาลปี 1978 (The Ethics in Government Act of 1978) โดยมูลค่าของขวัญจะถูกกำหนดโดยกฎหมายภายในแต่ละรัฐ ซึ่งมีความแตกต่างกันตามรูปแบบการปกครองแบบสหพันธรัฐ เช่น รัฐแคลิฟอร์เนีย ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้ได้รับการเลือกตั้งรับของขวัญที่มาจากแหล่งเดียวกันมูลค่าเกิน 250 ดอลลาร์ หรือรัฐอลาสกา กำหนดให้ผู้บัญญัติกฎหมายหรือพนักงานนิติบัญญัติไม่สามารถรับของขวัญมูลค่าเกิน 250 ดอลลาร์ สหรัฐฯ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของเงิน การบริการ เงินกู้ การเดินทาง ความบันเทิง การต้อนรับ คำสัญญา หรือรูปแบบอื่นๆ เว้นแต่

ได้รับอนุญาตจากสภานิติบัญญัติ โดยสมาชิกสภานิติบัญญัติหรือพนักงานนิติบัญญัติจะต้องส่งมอบของขวัญนั้นให้แก่สภานิติบัญญัติภายใน 60 วัน เป็นต้น (National Conference of State Legislatures, 2021) และในรัฐแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts) รัฐวิสคอนซิน (Wisconsin) และรัฐเซาท์แคโรไลนา (South Carolina) ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่รัฐรับของขวัญทุกประเภทโดยของขวัญหมายถึงของได้เปล่าทุกรูปแบบ แม้กระทั่งของนั้นจะเป็นเพียงกาแฟเพียง 1 แก้ว ก็ตาม (Reed Smith LLP, 2008)

2.2 สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ (South Africa)

เนื่องจากความรุนแรงของสถานการณ์คอร์รัปชันในภาครัฐของแอฟริกาใต้ การมอบของขวัญในแอฟริกาใต้จึงอาจส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ของรัฐในเชิงลบเกี่ยวกับการทุจริต การใช้อำนาจสาธารณะในทางที่ผิดเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว (V Jones, 2014) แอฟริกาใต้จึงมีความพยายามที่จะสร้างแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดในการกำกับดูแลการให้ของขวัญแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามกิจกรรมการคอร์รัปชัน ฉบับที่ 12 ค.ศ. 2004 (Prevention and Combating of Corrupt Activities Act 12 of 2004) โดยขยายขอบเขตการบังคับใช้จากเจ้าหน้าที่ของรัฐครอบคลุมไปจนถึงภาคเอกชนและหน่วยงานอื่น ๆ โดยกำหนดให้การเรียกรับ การตกลง หรือการเสนอของขวัญที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินและการไม่รายงานกิจกรรมการทุจริตมีโทษจำคุกสูงสุดถึง 10 ปี (Karl Smith, 2014)

AMLO & MORE

2.3 สาธารณรัฐประชาชนจีน (People's Republic of China)

ประเทศจีนเป็นประเทศหนึ่งที่มีประเพณีการให้ของขวัญมาอย่างยาวนาน ภายใต้โครงสร้างทางการเมืองแบบกระจายอำนาจของจีน ทำให้การบังคับใช้กฎหมายของรัฐบาลท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน ส่งผลให้การให้ของขวัญตามธรรมเนียมได้ล้ำเส้นและกลายเป็นสินบน โดยปกติแล้วในช่วงวันหยุดและเทศกาลต่างๆ จะมีการติดสินบนเพิ่มมากขึ้น และเจ้าหน้าที่รัฐที่ทุจริตจำนวนมากยอมรับว่า ก้าวแรกสู่การรับสินบนคือ การรับของขวัญหรือเงินในช่วงวันหยุดหรือเทศกาลต่างๆ โดยของขวัญวันหยุดหรือเทศกาล (ซึ่งรวมถึงเงินสด) มักถูกใช้เป็นข้ออ้างในการปกปิดการทุจริต ในอดีตการให้และรับของขวัญในช่วงเวลาดังกล่าวถือเป็นเรื่องปกติในประเทศจีน ซึ่งเจ้าหน้าที่จำนวนมากใช้เป็นข้ออ้างในการรับสินบน แม้จะมีข้อจำกัดที่เข้มงวดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ไม่มีกฎระเบียบเฉพาะที่ห้ามอย่างชัดเจนในการให้ของขวัญ อาหาร ความบันเทิง หรือการต้อนรับในรูปแบบอื่น ๆ แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่การต้อนรับที่เกินพอดีจะถูกตรวจสอบและเพิ่มความเสี่ยงในความรับผิดชอบติดสินบน กฎระเบียบด้านการบริหารในประเทศจีนกำหนดว่า ของขวัญที่มีมูลค่ามากกว่า 100 หยวน เจ้าหน้าที่ผู้รับต้องทำการลงทะเบียน และหากของขวัญนั้นมีมูลค่ามากกว่า 200 หยวน จะถูกส่งมอบให้กับรัฐบาล จำกัดเฉพาะของขวัญที่มีมูลค่าต่ำกว่า 200 หยวนเท่านั้น ที่เจ้าหน้าที่รัฐจะสามารถเก็บไว้ได้ และเจ้าหน้าที่แต่ละรายไม่ควรเก็บของขวัญไว้ในปีเดียว รวมกันเกินกว่า 600 หยวน ไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม (Reed Smith LLP, 2008)

2.4 สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore)

สาธารณรัฐสิงคโปร์มีชื่อเสียงในด้านธรรมาภิบาลและความซื่อสัตย์สุจริต โดยหลักแล้วเจ้าหน้าที่รัฐจะไม่ได้รับอนุญาตให้รับของขวัญใดๆ ที่มอบให้เนื่องจากตำแหน่งราชการหรืองานราชการ โดยจะต้องคืนของขวัญทั้งหมดที่ได้รับให้กับผู้ให้ แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจรับของขวัญได้หากไม่สามารถปฏิเสธได้หรือไม่เหมาะสมกับพฤติกรรม และต้องรายงานการรับของขวัญนั้นต่อปลัดกระทรวงทันที ของขวัญใดๆ ที่มีมูลค่ามากกว่า 50 เหรียญสิงคโปร์ (40 เหรียญสหรัฐ) เจ้าหน้าที่ของรัฐจะสามารถเก็บไว้ได้เฉพาะแต่ในกรณีที่ทำการบริจาคของชิ้นนั้นให้กับหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ซื้อของชิ้นนั้นจากรัฐบาล และหากข้าราชการได้รับของขวัญมูลค่ามากกว่า 50 ดอลลาร์สิงคโปร์ โดยไม่ได้รับอนุญาต อาจถูกตั้งข้อหารับสินบน (Wang Yiqing, 2015) และเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติตามคู่มือของรัฐบาล ซึ่งกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับสถานการณ์ที่สามารถยอมรับของขวัญและความบันเทิงได้ และเมื่อใดที่ต้องสำแดงสิ่งเหล่านั้น การฝ่าฝืนข้อกำหนดตามคู่มืออาจส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวต้องรับผิดชอบทางวินัยได้ (Wilson Ang, 2016)

จะเห็นได้ว่า การรับของขวัญของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นสิ่งที่พึงระวังอย่างยิ่ง นอกจากจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของเจ้าหน้าที่รัฐเอง และหน่วยงานที่สังกัด อาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือโดยรวมของภาครัฐได้ และการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นหนึ่งในมูลฐานความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (5) ซึ่งหากพบว่ามีการปกปิดหรืออำพรางการได้มาของทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำผิดหรือที่เรียกว่า “การฟอกเงิน” ผู้นั้นย่อมมีความรับผิดชอบตามกฎหมาย ต้องถูกลงโทษทั้งทางอาญาและทางแพ่ง รวมทั้งจะต้องถูกดำเนินการทางวินัยและความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่อีกด้วย

AMLO & MORE

เอกสารอ้างอิง (References)

- สำนักข่าวอินโฟเควสท์ (IQ), (27 ตุลาคม 2552). มติ ป.ป.ช.ชี้"อภิลิขิต"รับงาช้างจาก"โสภณ"ไม่ผิด เนื่องจากไม่มีเจตนา. <https://www.ryt9.com/s/iq02/735206>.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, (2563). คู่มือแนวทางปฏิบัติ เรื่อง การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. <https://spm.thaigov.go.th/FILEROOM/spmthaigov/DRAWER010/GENERAL/DATA0000/00000089.pdf>.
- Chip Colwell, (Dec 20, 2023). *What's The Real Reason People Give Gifts? An Anthropologist's Theory*. <https://worldcrunch.com/culture-society/giving-gifts-anthropology>.
- Koreaboo, (Aug 1, 2019). *Here Are 12 K-Artists Who Don't Accept Fan Gifts Anymore*. <https://www.koreaboo.com/lists/12-idol-groups-dont-accept-fan-gifts-anymore/>
- Karl Smith, (Jun 16, 2014). *The Ethical Dilemma in Business Gifts: Giving or Bribery?*. <https://www.linkedin.com/pulse/20140716125123-14373257-the-ethical-dilemma-in-business-gifts-giving-or-bribery>.
- Marie Fourcadier (Sep 10, 2021). *History of Gift-Giving: From Cavemen to Gen Z*. <https://dundle.com/magazine/en/history-of-gift-giving-from-cavement-to-gen-z/>.
- Minimuseum, (n.d.). *The History of Giving Gifts - Potlatch Gift-Giving Ceremony*. <https://shop.minimuseum.com/blogs/articles/the-history-of-gift-giving>.
- National Conference of State Legislatures, (Sep 13, 2021). *Legislator Gift Restrictions*. <https://www.ncsl.org/ethics/legislator-gift-restrictions>.
- Nippon.com, (Jul 11, 2015) .*The Social Custom of Gift Giving*. <https://www.nippon.com/en/features/jg00080/>.
- Ravi Kumar, (Oct 16, 2019). *Curious Gifting Traditions Around The World*. <https://giftii.com/blogs/gift-ideas/curious-gifting-traditions-around-the-world>.
- Reed Smith LLP, (Aug 21, 2008). *Anti-bribery rules in the People's Republic of China*. <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=720dd0cd-bd04-482b-bba6-2b2ce785ff21>.
- Wang Yiqing, (Feb 12 ,2015). *Saying 'no' to gifts will build clean government*. https://usa.chinadaily.com.cn/epaper/2015-02/12/content_19562345.htm.
- Wilson Ang, (Jun 1, 2016) . *Business ethics and anti-corruption laws: Singapore*. <https://www.nortonrosefulbright.com/en-us/knowledge/publications/17863738/business-ethics-and-anti-corruption-laws-singapore>.

คณะที่ปรึกษาวารสาร

1. นายเทพสุ	บวรโชติดาราร	เลขาธิการ ปปง.
2. พลตำรวจตรี เอกรักษ์	ลิมสังกาศ	รองเลขาธิการ ปปง.
3. นายนพดล	อุเทน	ที่ปรึกษาด้านกฎหมายและพัฒนามาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
4. ร้อยตำรวจเอก ไพรัตน์	เทศพานิช	ที่ปรึกษาด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
5. นายกมลสิทธิ์	วงศ์บุตรน้อย	ผู้ช่วยเลขาธิการ ปปง.
6. นายสุทธิศักดิ์	สุมน	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านกฎหมาย
7. พันตำรวจโท จักร	จุลกะรัตน์	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสืบสวนสอบสวนทางการเงิน
8. นางศิริรัตน์	อุทัยพัฒน์	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและมาตรการ

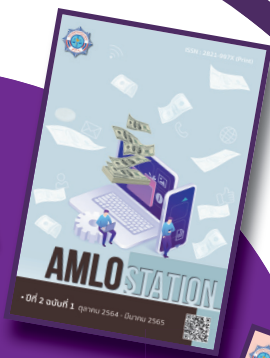
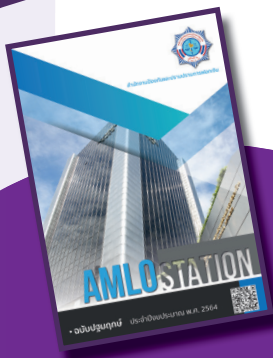
บรรณาธิการ

นางสาวมนต์สินี	เห็นพร้อม	ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์
----------------	-----------	-----------------------------------

กองบรรณาธิการ

1. นางสาวสุปราณี	สถิตชัยเจริญ	ผู้อำนวยการกองความร่วมมือและพัฒนามาตรฐาน
2. นายภัทร	หลักทอง	ผู้อำนวยการกองป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย
3. นายณัฐพล	ตั้งวัฒนา	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
4. นางสาววิลาวัลย์	ลิมปนะวรรณกุล	นิติกรชำนาญการพิเศษ
5. นายพงศ์ธร	ทองด้วง	นิติกรชำนาญการพิเศษ
6. นายวิสิทธิ์ศักดิ์	สิงห์ขันธุ์	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการพิเศษ
7. นางสาวศิริกุล	จุมสุวรรณ์	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการพิเศษ
8. นางสาวณัฏฐ์กฤตา	บุญวงศ์เศรษฐ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
9. นางสาวกาญจนา	โตรุ่ง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
10. นางสาวกุลทรัพย์	ไศลละบาท	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
11. นางสาวเขมณัฏฐ์	กมลพิทักษ์จิต	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
12. นายรุ่งโรจน์	บุญไผ่	นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการพิเศษ
13. พันตำรวจโท นรินทร์	เพชรทอง	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ
14. นางสาวพัฒนรัตน์	ชินพิทักษ์	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ
15. นายศรัณย์ลาภ	โสภณิก	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ
16. นางสาวยุพาพร	เสรีวัฒนา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
17. นางสาวอุดาการ	กุลลาบเหลืออง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
18. นางสาวรุจิกร	สืบสุข	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
19. นางสาวพนิดา	เกรียงทวีทรัพย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
20. นางสาวสุดาพงศ์	บุญทวีบรรจง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
21. นางสาววัชรภรณ์	มณีนิช	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

ขอเชิญส่งบทความวิจัยเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ ในวารสาร **AMLO STATION**

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

ด้วยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้จัดทำวารสาร AMLO STATION โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง โดยมีกำหนดการตีพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
จึงขอเชิญชวนผู้ที่สนใจส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ใน
วารสาร AMLO STATION บทความที่ได้รับการพิจารณา
จากกองบรรณาธิการ จะได้รับการตีพิมพ์โดยไม่มีค่าดำเนินการใด ๆ ทั้งสิ้น
โดยสามารถส่งบทความมายัง Email : research.amlo@gmail.com หรือ
สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่กองบรรณาธิการวารสาร AMLO STATION ส่วนวิจัย
และพัฒนา กองนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
โทร 02 219 3600 ต่อ 4007, 4016, 4026

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เลขที่ 422 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

โทร 0-2219-3600 โทรสาร 0-2219-3624

อีเมล : saraban@amlo.go.th เว็บไซต์ : www.amlo.go.th

AMLOTHAILAND

AmloChannel

amlo_Channel

AMLO CHANNEL Anti-Money Laundering Office

Call Center
 1710
08.30 - 16.30 น.